

SZERKESZTÉSÉÉ ÉS KIADÓHIVATAL:
TÁLL: Bajza-utca 4. sz.

Minden a lapralemeli részre vonatkozó közlemény, továbbá előzetesek, feladványok, hirdetések sat. ide intézendők.

Dármentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZALA

POLITIKAI ÉS VEGETYES TARTALMU HETILAP.

A Zalamegyei ügyvédjegyet, a Nagy-Kanizsai és Dézsalai takarékpénztárak, Bankegyesület, az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önégezőző szövetség hivatalos közlönye.

ELŐZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 frt. — kr.
Fél évre 2 " 50 "
Negyedévre 1 " 25 "

Hirdetések jutányosan számoltatnak.

Aranytal a egyéb hivatalos hirdetések 20 kr. költségűen felül 100 szög 1 frt. azontul minden szögért 1/2 kr.

Nyitlatter peltisora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenkint egyszer: Vasárnap.

Isten hozott!

Pünkösöd ünnepe az idén kettős ünnepe lesz Kanizsa városának és kerületének. Az ünnepi harangzúgásba bele fog vegyülni a lelkesedés kiáltása és a templomi szónoklatnál nem kisebb figyelemmel fogják hallgatni azt a férfit, ki ez ünnepnapon jó le először közénk, hogy a hazaszeretetet, a haladást és felvilágosodást hivatott ajakkal hirdesse.

Piros pünkösöd napja az idén kettős ünnep: ezen a napon jelenik meg Falk Miksa először közöttünk.

Falk még nem volt nálunk, még nem ismer bennünket, csak annyit tud rólunk, hogy mi lelkesedünk elveért, bámuljuk működését, tiszteljük személyét és e lelkesedésből, e bámulatból, e tisztelből kifolyólag kérták fel arra, hogy kerületünk jelöltségét elfogadja. Többát ha reá nézve idegenek közé jó is, az előbbiekből következőleg biztos lehet abban, hogy szeretettel fogadjuk és büszkék leszünk azokra a pillanatokra, melyeket körünkben tölt.

Mert ha mi ismeretlenek vagyunk is előtte, de Falk Miksát ismeri nálunk mindenki, nevét még ellenfelei is tisztelget említik. Mi tudjuk, ki ő és épen mert tudjuk, azért olyan nagy a mi örömnünk, azért olyan kitörő a mi lelkesedésünk.

Holnap, pünkösöd vasárnapján, fogjuk őt itthon, városunkban, nemcsak látni, de hallani is. Falk Miksa, a bevett szokásához híven, el fogja mondani programját, hogy azok, akik őt megakarják választani, tisztában legyenek az iránt, milyen elveket vall és minek a cselekvésére vállalkozik jelöltjük.

Talán felesleges is megjegyeznünk, hogy Falk Miksa szájából az ilyen nyilatkozat valóságos országos jelentőségű. Az ő beszédét feszült figyelemmel kíséri az egész haza, a szabadelvű párt épen úgy mint mind a két ellenzék; szavai ép oly fontosak, akárhány esetben sok-

kal fontosabbak, mint ha valamelyik miniszter mondta volna.

Hogy mit fog nekünk mondani Falk Miksa, azt körülbelül előre tudjuk. Hiszen ismerjük eddigi működését, ismerjük elveit és tudjuk, mire van szüksége az országnak, mire van szükségünk nekünk. Hogy az ő egész cselekvése az országunk és kerületének érdekében, jól fel-fogott érdekében, fog történni, valamint történt eddig is, afelől nyugodtak vagyunk.

És mégis buzgó figyelemmel, valóságos ajtatóssággal fogjuk hallgatni szavait, mert tanulunk belőlük egyet, amit soha eléggé nem tanulhatunk, ami soha eléggé nem résódhetik be szívünkbe: tanulunk azokból a szavakból **hazaszeretetet**.

Nem azt a hazaszeretetet, mely tele szájjal szórt hangzatos frázisokban nyilvánul, nem azt, mely port hint a nép szemébe, mely folyton siránkozik zsarnoki elnyomásról, elviselhetlen teherről; nem azt mely folytonosan végromlást és pusztulást említi a ezáltal nem hogy felemelje, de lesújt bennünket: Falk Miksa szavaiból nem ezt a hazaszeretetet fogjuk tanulni.

De igenis hirdetni fogja ő nekünk a hazának azt a szeretetét, mely buzgó törekvéssel, komoly, férfias munkával, egy a nyilvános pályán előlötöt egész emberélet-fáradtságával, a szellem minden erejével, a szív minden vérével folyton és örökké csak azon van, hogy a közügyet híven és becsületesen szolgálja, hogy haladásában elősegítse, megerősítse, hogy felvirágoztassa azt a földet, melyhez legszentebb érzelmeink kötnek bennünket.

Nem az a hazaszeretet, mely miközben fényes hintón jáó faluról falura, mely míg lakomákat rendez községszerző, azalatt folyton nehéz sémákkal felpanaszolja a szegénységet és Jeremiásként siránkozik: „pusztulunk, veszünk!”

Tetteiben nyilvánul a hős, cselekedetekben érvényesül a hazafiság!

S e hazafian cselekvésnek egyik leg-tisztelretémeltőbb példányképe áll előlötünk Falk Miksában és azért fogunk mi hazafiságot tanulni az ő szavaiból, mert e szavakkal együtt jár a cselekvés.

Es ezért lesz üdvös, Falk Miksa beszédét meghallgatni azoknak is, sőt főleg azoknak, kik a maguk párija részéről csak panaszt, ráfogást és szitkolódást hallottak, de nem azt, hogy mikép kell tenni cselekedni, ha a hazával együtt magunknak akarunk szolgálni.

Jöjjünk tehát együtt, valamennyten, hallgassuk meg, mit mond nekünk Falk Miksa!

Őt magát pedig fogadjuk oly szeretettel, oly lelkesedéssel és tisztelettel, mint a milyen méltó az ő fényes érdemeihez, az ő kitűnő egyéniségéhez.

Gáncsolni, kifogásolni valót nem fog találni senki az ő szavaiban, valamint nem talál senki az ő működésében sem.

Azért fakad szívünk legmélyéből, azért öszlute az az üdvözet, mely Nagy-Kanizsa városában holnap ezer és ezer torokból fogadja Falk Miksát:

Hozott Isten közénk! Hozott Isten!

Egy igaz beszéd.

Azon képviselőjelölti beszédek között melyeket az utóbbi napokban hallottunk, magasan kiválik Wahrmann Mór beszéde, ideális gondolatmenete, éles ítélete a praktikus észjárása miatt; s még azért is érdekes, mert bár előbb tartatot, határozott ezafolatát képezi Károlyi Sándor azon beszédének, melylyel a kormánypartból kilépését indokolja.

Wahrmann kifejti, hogy a szabadelvű irány adta meg a magyar állam mostani jelentőségét a bebizonyítja, hogy csak ugyanezen irány folytatása tarthatja nyitva mindama forrásokat, melyekből hazánk jövő szilárdága s biztosítása életnedveit meritheti. Ebből folyólag természet szerint teljesen el-

lötli azon retrograd áramlatot, mely ellenzéki pártjainkat minden tagadások daczára almába ejtette, s mely a nép egyes rétegeiben is, különféle okok miatt hódításokat tett. E különféle okokat azéles vonásokkal Jesti Wahrmann a a szöveget mindig fején találja. Teljesen igaz, hogy a magyar államnak a társadalomnak szélgyors átlamete az új alakulás reménytelen örömeiből az anynyilág folyton nehezebbé alakult helyzet, lehangoztásába a szellemeket egykedvűtette a liberalizmus ideális irányával a nagy hagyományával szemben. Teljesen igaz, hogy nyilvános életünk számos jeles embereinek kimulása, vagy visszavonulása, akik leg-nemeseb traditióink megtetesülésén voltak, sokat járult ez egykedvűség labrakapásához. S teljesen igaz az is, hogy egy része épen azon középosztálynak, mely korábban a szabadelvű eszmék vielője volt, a reactionarius igazítás blykörébe jutott. Mindez megmagyarázza a szabadelvű eszmék hanyatlását, de egyuttal ki is menti a miután hatásokban csak időhöz kötöttek ez okok, egyuttal biztos reményt nyujtanak az új helyes fordulat be következése iránt is.

Erősokan kitörések nélkül semmi társadalmi vagy gazdasági új alakulás sem jöhet létre. Az elemek harca ily esetekben el nem kerülhető, annak iránya pedig a legtöbbszor esetlegektől függ. Egyik országban szocializtikus, a másikban demagog, harmadikban reactionarius hatalmak uralkodnak s fellett, nálunk a véletlenség az antiszemitizmusnak is adott szerepet. De hát ez csak muló processus, s örömteljes bizalommal mondhatjuk, hogy nálunk már tényleg hanyatló félben van. Azon kormány s azon párt, melyben Wahrmann joggal tekint a az öntudatos liberalizmus tényezőit, legnagyobb részt szintén ugyanezen középosztályhoz támaszkodik, mely részben engedett az új tévianoknak, s a küszöbön levő

Tárca.

Piros pünkösöd napján.

— A „Zala” eredeti tárcaja. —

Még mélyebbre konyultak a szomorú fűzfá lombjai a Pap Gáborék udvarán, elhallgatott az a csicseregő pinytöke is, mintha egy kemény, tagos lehellet a pici torkára forrasztotta volna azokat a vidám dalokat, melyekkel hej be sokszor felvidámitotta a Józsi gyereket az ő keserves bújában.

Pedig ünnepi színben díszlett a természet, a nyári hajnal kellemes szellője halkkal megsuttogtatta még a rózsátövön porpázó gyönyörű virágokat is, melyekbe hűvös fűrdőre be-belért a ragyogó napsugár. Mint ha különbözően ki akart volna ma tenni magáért még az ég is, olyan tiszta sötéték volt; egy árva felhő sem akarta az embert arra emlékeztetni, hogy nem mindig sűt ám a nap ilyen szépen, hogy van, nagyon gyakran van sötét hórú, van eső és van köny...

Ma nem volt; legalább könn nem. Ünnepi csend az ünneplő ruha alatt.

Piros pünkösöd hajnala volt. Ragyogott, örült, élédit köröskörül minden.

A Pap Gáborék udvarán mégis még mélyebbre konyultak le a szomorú fűzfá lombos ágai s elhallgatott a dalos madár, mintha ennek a háznak a a tájékat nem a piros pünkösöd hajnali szelleje, hanem a halál dermedtő fuvallata járná.

Ez a természet titka. A földbe sűt fa, a gondtalan madárka is megérzi, ha láthatatlan szárnyain ott suhog a ház körül a rideg ényészet.

Csak a nap ragyogott egyenlő jóságosan az egész vidék fölött. Mit bánja ő, akarki járjon is be a Pap Gáborék portáján! És ha maga a halál volna is az a félelmes vendég, ő mindenkinek ragyog, ő minden sötétséget szét akar oszlatni.

De az egyes sugarait mégis odaküldi, hogy nézzenek be a lefüggönyözött ablak szélén: miért van olyan szomorú csend, mikor köröskörül mindenki örül a szép ünnepnek. A fűge sugarak befurakodnak a redőnyök hasadékaiba, be a tagas szobába, oda a fehér nyoszolyára, oda annak a haldokló, sápadt asszonynak a homloka köré. Dicsétnyes koszorúval veszik körül azt a becsétt arcot, mely egykor maga is ragyogott a jóságtól és a nyájasságtól.

Milyen jól eshetik a halállal küzdőnek ez a kis napsugár! És milyen nehezen eshetik neki megválni attól!

Az ágy mellett térdel a Józsi fiu, aki el szokta volt panasolni a baját a dalos pinytnek. Ennek a jókedvű madárnak, meg ennek a jóságos öreg asszonynak, aki most válik meg töle és mindentől s akinek ő most zokogva fogja meg a kezét, megcsokolja forró, szerető hűvvel, mintha így akarna új melegelet önteni ebbe a hűlő testbe.

Az ágy fejénél, merev egyenességen, összekulcsolt kezekkel áll az apjuk.

Az öreg Pap Gábor kemény ember, őt még senki sem látta sirni. Most sem sir. A szívéből törne elő a köny, de csak úgy, ha azt a szívet előbb megrepreznté. Akkor azután a haldokló mellett még egy halott is volna a szobában.

— Anyám, anyám, édes, jó anyám, ne hagyj el! zokog faldokolva a térdelő fiu.

A beteg összeszedi a végső erejét és bágyadt hangon megszólal:

— Nem is hagylak soha, édes fiam; akkor is veled leszek, amikor már nem leszek itt. Én meghalok, de a szeretetem nem. És ha te nem is lász már többé, akkor is imádkozom érte és ég és föld megindul, ha egy anya imádkozik a gyermekeért.

Azután fölemeli a szemét; eső, kérő tekintettel szegezi az öreg Pap Gáborra.

Ez föléje hajol, hogy könnyebben meghallja haldokló felesége kívánságát.

— Hozd át nekem azt a leányt, rebegi a beleg.

Elváltozik a Pap Gábor képe. Még sötétebb lesz, de nem a fájdalomtól, hanem a bossúságtól. A hangja egészen rekedt, szinte hörög, mikor visszafelel:

— Épen mostanra hagyta magadnak ezt a kívánságot? Azt akartad, hogy olyan legyen az utolsó óhajtasod, amit nem tudok teljesíteni?

— Dehogy olyan, dehogy olyan. Nemcsak bírod, de meg is kell tenned. Látd, öreg vagy már; ha én elmegyek, nem marad senkid, csak ez a fiu; ha ezt is elkészerled, ki lesz hozzád jó indulattal, ki lesz melletted rozsz óráidban, és ki fogja be a te szemedet, mikor majd reád kerül a sor, úgy mint most én reám kerül!....

A térdelő fiu hangosan zokog és forró könnyei eláztatják azt az összezsúrt kezet. Nagyokat zihál a Pap Gábor melle, a két karja gögösesen fonódik egymásba, mintha magába akarna visszafojtani azt a kemény szót, mely ki akar törni belőle.

Kinos egy pár pillanat következett most. A szobában nem hallatszott emberi hang, csak a tall óra ketyegett tovább nyugodtan;

— az időt az emberek fájdalma nem érinti. Ujra megszólal a haldokló:

— Nos; nem teszed meg?

Pap Gábor egy kére dől és beledi izmos tenyerével az arcát. Milyen rettenetes vihar dúlhat ez alatt az elakart külső alatt!...

Azután fölkel, odalép a nyoszolyához, megfogja az asszony másik kezét és szagatottan, nagyokat lélekezve, mondja:

— Megesküdtem a lelki üdvösségemre, hogy annak az embernek a háza küszöbét át nem lépem soha. A legrettenetesebb átkot mondtam magamra, ha megteszem. De talán nagyobbat vétek, ha a te örök nyugalmadat feloldom. Az Isten meg fog nekem bocsátani a te kedveért.

Ezzel veszi a süvegét és az ajtó felé indul. A félig megtört szemek gyengéden, szeretettel tekintenek utána, a fiu pedig bele bujtatja arcát a vankosok közé, hogy ne hallják sirását.

Mikor Pap Gábor uram a kilincse akarná tenni a kezet, magától lenyomódik ez; az ajtó kinyílik s egy öde arcu, fiatal leány lép be halkán, visszafojtott lélekzettel a szobába.

Megáll Pap Gábor, mintha gyökeret vert volna a lába.

Csodát mivel a teremő mormogja Nem akart, hogy megsegjem az eskümet, ime a leány maga jött ide.

De a leány után még valaki jött be a szobába. Egy meggörnyedt alakú öreg ember; botjára támaszkodva megáll az ajtónál, elkerüli tekintetével Pap Gábor, hanem néz egyenesen arra a csoportra, mely a halalos ágy körül képződik.

A Józsi fiu felugrott, mikor megpillantotta a leányt; elébe sietett, megfogta a kezét és odavezette a nyoszolyához. Ott térdeltek

választás eredménye ténylegesen bizonyítani fogja, hogy a magyar népek hatalmasan túlnyomó többsége minden rétegében az ártalmas tanokat magától elutasította. Szórványosan feltűnhetnek ugyan még a gyűlölködés, a szenvedélyesség s az előítélet, de azok önmagukban rövid idő alatt meg fognak semmisülni.

A szabadelvűség eszméi győzni fognak; hisz kormányunk működése, mint például az ipartörvényvel a szabadelvűségnek látszólag ellentmondó módon bizonyította, megakadályozni igyekszik a kis egyedeknek a hatalmasabb általi elnyomását is a így-utját készíti a már megvalósult szabadság s egyenlőség mellett a testvériség jelszava megvalósulásának is. Amit Wahrmann a liberális eszmék uralma tényleges eredményeül feltüntetett, az élénk csafolatát képezi gr. Károlyi Sándor állításainak, s teljesen megsemmisítette azon képet, melyet országunk közgazdasági állapotáról csúszatosan lefestettek. S azt nagyon jól tette, mert igazán ideje már, hogy az igazság világánál lássuk közállapotunk állítólagos nyomorúságának hazug s hazudott voltát. A nemzet már lassankint beleléni magát a képzelődő beteg állapotába, hisz annyi oldalról mondják neki, hogy beteg, erőtlén, hogy valóban nem csoda, ha némely percében elvesztí önbizalmát s apathiába süllyed. Itt már csakugyan helyén volt az intő szó, mely eszébe juttassa nemzetünknek hogy él és egészséges. s Wahrmann beszédéből nemzetünk ereje és jövője iránti szilárd meggyőződés hangzik felénk s nagyon jó az a kicsinyhitteket megvizsgálni s az erős lelkeket új erőfeszítésre buzdítani.

Választási mozgalmak.

Falk Miksa Aradon.

Falk Miksát tudvalevőleg Arad szab. kir. város szabadelvű pártja is kikialította képviselőjelöltjévé. Falk Miksa máj. hó 25-én tartotta Aradon programbeszédét. Aradi utjáról a következőket írják a mult hó 25-éről Aradról:

Falk Miksa az itteni szabadelvűpárt képviselőjelöltje ma délután 4 órakor Wasmer b., Bohus volt képviselő és Kozma Gyula miniszteri osztálytanácsos kíséretében érkezett ide a különvonaton, melyen a párt 50 tagu köldöttsége Csabáig eleje utazott. Utközben a mezőberényi állomásnál a szabadelvűpárt nagyszámu küldöttsége, élén Horváth János pártelnökkel, várta a képviselőjelöltet, kit Szentandrássy városi bíró üdvözölt. Csabán az aradi küldöttség fogadta, melynek nevében Simny István, iskolai felügyelő tar-

tott üdvözöl beszédet. Megjelentek a csabai szabadelvű választók élén Zalinszky Mihály volt képviselő, Barotky László pártelnök és Vidovszky Janos alelnök is, Falkot üdvözölendő, kit a csabai választók nevében Zalinszky Mihály fogadott.

Az itteni pályaudvarban a választók nagyszámu küldöttsége éljenzéssel fogadta, és Bing Vilmos, a szabadelvű párt alelnöke, röviden üdvözölte Falkot.

A bevonulás a városba impozáns volt. A pártgyűlés pontban 5 órakor kezdődött. Falkot egy hatlaga küldöttség hívta meg, hogy adja elő **programbeszédét**.

Falk hosszabb beszédet mondott. Bevezetésképen kijelenté, hogy az ő fellépésében az általa képviselt elv megismerését látja, majd az ellenpártokról emlékezik meg. A függetlenségi pártot elismeri, hogy tagjai hazafiának, céljai magasztosnak, de töltik a közjogi alap különbözősége választja el őket s ő nem hiszi, hogy e közjogi alap békés uton könnyen megváltoztatható lenne, sőt ha ez nehéz küzdelem után sikerülne, kérdés, eléretnek-e a cél, mely a függetlenségipárt azemi előtt lebeg, és nem kellene-e egy megheiusult kísérlet után kedvezőtlen körülmények között többé-kevésbé visszaterni a most elhagyott közjogi alapra. A mi a mérsékelt ellenzékét illeti, kijelenti, hogy az reakcionárius vagy ultramontan tendenciákkal nem vádolja. De hát mi a különbség a mérsékelt ellenzék és a szabadelvű párt közt? ugy találja, hogy elvi különbség e két párt közt nem is létezik. Megemlíti őt e hibben Aczel Péter a mérsékelt ellenzék aradi jelöltjének programbeszédé, mert az abban kifejezett kívánatokat szóló egytől-egyik aláírja és ellenfeletől csak a konkukciókban tér el, a mihez azután az élnek semmi köze nincs. Részletesen szól a Horvátországgal való viszonyról és ama szemre hányásról, mint a a mostani kormány Horvát-Szlavonországgal szemben nem érvényesítette volna a magyar állam tekintélyét. Szól az igazságtügyi és a közigazgatási reformról, s azt bizonyítja, hogy e kérdésre nézve nincsen nagy elvi eltérés közte és a mérsékelt ellenzék jelöltje közt. Tovább foglalkozik Aczel Péter beszédével, s részletesen fejtegeti ennek nyomán a pénzügyi helyzetre, s a kormány pénzügyi politikájára vonatkozó nézeteit s bizonyítja, hogy az ország hitele s általában pénzügyei javultak. Szól még az önálló vámtaritelről és ennek az ellenzék által emlegetett csejájáról. Kifejti az önálló vámtaritellet szemben elfoglalt álláspontját. Azt mondja, hogy pártállását ismerhetik, hiszen 34 év óta mindennap a nyilvánosság előtt elmondja kredoját. Ha megválaszlják, igyekezni fog kerületének használni.

Falk Miksa programbeszédét a választókörzőség helyesséssel, tetszésnyilatkozatokkal és éljenzéssel kísérté.

A beszéd bevezése után dr. Tenner Pál pártjegyző talpraesett beszédében köszönetet mondott Falknak megjelenéséért és szép beszédéért, mire a közgyűlés este 7 órakor véget ért.

Este 9 órakor Falk Miksa tiszteletére 150 terítékű fényes bankett volt, melyen a főispán, az alispán, a polgármester, Wasmer b., Kozma osztálytanácsos stb. és a kormánypartból számos választó részt vett.

Falk Miksa programbeszédét nem — mint Lapunk mult számában írtuk — a délzalai takarékpénztárszövetület folyószámlájáról, hanem egy az épület udvarán teállítandó tribünről fogja elmondani. Fogadtatása előreláthatólag olyan impozáns lesz, mintyent választókörületünkben még alig láttunk.

A mérsékelt ellenzék országos főkeresetel, Apponyi Albert gróf és Szilágyi Dezso, a helybeli ellenzék vezérémberek meghívására, június hó 8-án Nagykanizsára érkeznek, hogy az itteni választókörület ellenzéké körében a még ingadozókat végkép meghódítsák a mérsékelt ellenzék ügyvezetett elvei és ennek jelöltje részére. A mérsékelt ellenzék e két vezérszónok fogadánára az Inkey-párt mozgásba hozza a rendelkezésére álló összes apparatust és nagy reménytel van a jövő vasárnap végbenemelő hódítás iránt. Nem nagyon jól állnak elvek dolgában az a párt, mely a saját erejében oly kevésbé bízik, hogy tolmérdek költséggel lehoz magának két szónokot, akik el fogják mondani a jelölt programbeszédét. Hiszen van az ellenzéknek itt is kortese elég; ezek talán inkább tudnák a vízel, hajítani a mérsékelt ellenzék malmára. Apponyi és Szilágyi már mondták az idén kortesebeszédét eleget; újat nem igen fog tőlük hallani senki. Avagy igen, a Falk beszédét fogják „csafolni”. Legalább ez a nyilat ki hirdertet, mondhatni bejegyzett czég, mely aiat a mérsékelt ellenzék két zsenije működni fog. Ez aztán annál furcsább, miután Falk még el sem mondta beszédét, a két ur tehát még nem is tudhatja, voltaképen mit kellend csafolnia. De ez nekik, ugy látatik, mindegy. A főcél nem is az, mely nyilat kivan hirdetve — arra indul az egész dolog, hogy újra legyen alkalom látványos bevonulásra és ennek folytatásaképp nagy eszem-izomra. A szabadelvűpárt nyugodtan tekint az ellenzék e nagy napja elé. Akármi fog is pöndani a habarék két hőse, az ország tisztában van azzal, mit várhat, vagyis inkább, mit nem várhat attól a meódo párttól, mely eddig terjedelmes szónoklatoknál egyebet nem tudott produkálni. És hogy épen a függetlenségi párt, mely az itteni ellenzék túlnyomó zömét képezi, milyen érzelmekekkel viseltetik Apponyiek iránt, azt nagyon is közelzölgható argumentumokkal behozonyította Jászberényben. És hogy mennyire ószitja lesz az a lelkesedés, melyvel itt Apponyi és Szilágyi urakat fogadjandják, azt legjobban tünteti ki az a senki által el nem tagadható tény, hogy épen a helybeli ellenzék semmin sem tud annyira felhabrodni, mint azon, ha valaki elnevezi mérsékelt ellenzékéi pártnak. Azt mondják, hogy ez függetlenségi párt — mérsékelt ellenzékéi jelölt. Deakul az ilyen ugy hívják, hogy lucsa a non lucendo, magyarul: taból vaakarika. Vajon fognak-e erőll is beszélni Apponyi és Szilágyi uraimék? ... Vederemo.

Választási határnapai megyénkre s így a nagy-kanizsai választókörületre nézve is a központi bizottmány június 14-ét tűzte ki. Választási elnök Tolnay Károly, lez; szervezatszedő küldöttség elnöke Sélgyei László; helyettes elnökök Baán Kálmán, Oroszváry Gyula; jegyzők Freyler Adólf, Grunner Károly, Sebestyén Lajos és Baros Béla.

Pünkösöd napján.

(V. I.) A lelkesülés apoteozisa a keresztény vallás dogmájában, a szent lélek kitöltésének ünnepe. A lelkesülés adott az apostoloknak erőt és szónoklatuknak varázst. A lelkesülés diadalmaskodott a pogány világ kegyetlenségén. És midőn a pogányság végéhez közelejt a még egy vég erőszakkal elakarja nyomni a kereszténységet. Julían megnyitotta a márvány templomokat, de Daphne nagy templomában az orakulum néma maradt, az oltár és a templom hívek nélkül, ekkor visszavonult, pajzsa rá dőlt s így kiáltott föl: »Gyűzfél, galajeni ember!«, és midőn ezt mondá visszavonult a pogány istenek templomából s a katakombákba, a barlangokba, a magylyak üszkeiből föltámadtak az üldözöttek, meggyilkoltak, vértannak árnyai, hogy győzelmi éneket hangoztassa, megünnepeljék a lelkesülés örök diadalmát.

Lelekemelő a lelkesülés apoteozisa nagyon és szükséges hogy manapság is lelkesülés hassa át az emberiséget előre haladásában, az elháríthatlanoknak látszó akadályok leküzdésére.

A kereszténység, mely nagy harcot kiállotta, meglazult lelkesülés nélkül. És a társadalom elvadult és visszacsúsz kereszténység nélkül. A kereszténység nevében a Krisztusi hit hódító melegsége helyett faj és osztálygyűlölséget hirdetnek és az osztálygyűlölség nemes verseny helyett, melyben csak győző, de legyőzött nem lehet, háborút csinál, a család az erkölcsiség összetartó kaposa nélkül felbomlik s a nép tömege keresztény erkölcsök híján hatóságai és a rend ellen fordul, melyet csak szuronnyok tartatnak fön.

Nagy a sinai isten, de még nagyobb a Calvaria hegyi álatos Istén. Keresztre feszítik, megsebesítik, szomjaztatják s mégis így szól: »Atyám, bocsáss meg üldözömnek, bocsáss meg hűhóerimnek, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.« A keresztény vallás az alázatosság, szeretet és a megbecsülő könyörület vallása. A Krisztusi vallás alapelve: egyenlőség, szabadság és testvériség minden embernek.

A gonosz lelkiismeretét nyissa meg a hit szelid lényé. Legyen meg az emberek között az alázatosság, munka, becsület, és a szeretet. Legyen a munkás hősként tisztelve, a nyomor könnyei felszárítva, embertársunk emberi méltósága megbecsülve. Legyen töké-

most mindaketten lesütött fővel, bánatos arcczal.

A beteg szeretné fölemelni a kezét, hogy áldogal tegye a fejökre de annyi ereje már nincsen.

Ódamegy Pap Gábor, megfogja azt az erőtlen két kezét és reá teszi a gyermekek fejére.

Azután hozzálép a még mindig görnyedten az ajtonál álló öreghöz; ezt is kézen fogja s odavetíti a földre.

Ha magad nem jöttél volna Mihály, én mentem volna át értetek. Látod, piros pünkösöd reggele van most; bátha a szent lélek akarja, hogy így legyen.

Alsógi Mihály nem olyan keményember, mint Pap Gábor. Amaz sir, amíg megérzza a volt halalos ellenségének a kezét, emez csak némán tekint le a földre.

A két gyermek ott térdel a földön, fejökön az áldó kéz, szívökben egyenlő nagy a fájdalom és a boldogság.

A szent lélek pedig ott lebeg mindnyáuk feje fölött, fehér galamb képében.

Avagy ez a galamb a lelke annak a szegény jó asszonynak, aki most lehetke ki utolsó sóhaját, ebben is áldást mondva azokra, akiknek a boldogságot hagyta örökségül?

A nyitott ajtón kirepül a fehér galamb, künn melán szutog a szomorúfélekonyult lombja; a pinytöke is dalra kél, nem vidáms, hanem olyan ünneplésre, mintha szolárt zengene annak, aki lebecsültotta a szent leiket piros pünkösöd napján.

Farkas Imre.

Czirok Mátyas és Szomor Miska.

Két tündöklő név ez most, tisztelt olvasó közönség! Nem kell őket lenézni azért, hogy egyik sem végződik „y” betűvel.

Czirok Mátyas és Szomor Mihály a leghíresebb két kortes a mi vármegyénkben. Anya még nem szült e téren kiválóbb szakférjakat.

Jó barátok együtt, végtelenül szeretik egymást, de egymás iránti szeretetük is abból áll, hogy folytonos ellenségeskedésben legyenek egymással.

Egy faluban születtek, együtt növekedtek fel: imponáló daliás termetben mindkettő. Ez kell a kortesnek, hogy hason. S mert egymás játszótársai voltak, olyan egyformáká kétek idők multával mindenféle tulajdonukban, mint két tojás — ha ugyan illendő, törekény tojásokkal hasonlítani össze két ilyen kemény legényt.

Foglalkozása is egy lett mind a kétőnek! a néppel való bánásmód.

Jövedelmöz hivatal ez, minden három ezteendőben egyszer. Ők legalább jól tudják hasznát venni ennek a nyers anyagnak.

A három éven belül mellékes foglalkozások Czirok Mátyas uram ködmönöket varrt az asszonyok számára. Szomor Miska pedig szűröket a férfiaknak. Az egyik szűcs, a másik szűrészabó.

Jó mesterember mindkettő, csak lusták egy kicsit.

Hanem mikor aztán ít a cselekvés órája (fura óra, hogy három évben üt egyszer), akkor talpra ugrik mindkettő, s olyan izgékonyak lesznek, mint az eleven eszűt.

Czirok Mátyas és Szomor Miska egy kerületben szoktak manipulálni, mert ők elválhatlanok egymástól.

„Tég a világ”, — gondolná más két ilyen ember. Lám az öreg Czinex két vár-

megyét kormányoz alföldön. De őket nem bántja a nagyobb szerep vágya.

Együtt maradnak az egymás gyengítésére. Mert ők érzik, hogy ep e kölcsönös gyengítés által elért mesteri egyensúlyban van az erjük.

Ha Szomor egyedül maradna, a kerület egészen kormányparti lenne, mivelhogy Szomor is kormányparti. De az akkor nem érne Szomornak semmit! És így lenne Czirokkal is a dolog, ha egyedül áll a területen. Hogy Cziroknak becsé legyen, ahhoz Szomor kell és viceversa.

Volt már ugy is, hogy Czirok volt a kormányparton és Szomor az ellenzéken. A kormány fogta magát, gondolt egyet nagyot és megvette Szomor uramat is; ha mind a két nagy népszónok vele van... biztos a kerület jövőre. Legalább a választáskor nem kell majd költeni semmit. De mihiylest meg volt véve Szomor, azonnal átcapott ellenzékinek Czirok. Mert hát ez a megérhetési taktika. A hatost sem fogadnák el pénznek, ha a sas is, meg a király képe is egy oldalra volna nyomtatva.

A vételáron hihetőleg megosztott a két impozator s megint csak érdekes választás következett be.

Mert a közönségnek csak az olyan választás érdekes, a mely a jelölteknekinos.

Hogy mi adja Szomornak és Cziroknak azt a nagy hatalmat a kerületben? fogják kérdeni önk.

Hja, ha én azt tudhatnám! Magam is utánna szaladnék az ilyen tulajdonságoknak.

De ugy gondolom, az kell hozzá, hogy az ember már gyermekkorában a környék valamennyi szép menyecskejét elcsábítsa, férfi korában pedig a környék valamennyi férját az asztal alá igya.

Tessék ezt utánok csinálni — és akkor hiszem, hogy meg lesz az a tekintély, a melylyel ők várják a nép bizodalmaiban.

Czirok és Szomor egyébiránt, akár van követválasztás, akár nincs, folytonos akcióban van egymás ellen.

S ez akció ében tartja időközben is a pártokat a kerületben. S a szerint ingadoznak a kedélyek, a mint vagy Szomor vagy Czirok jut diadalra.

De vigyáznak ma, hogy ez is bizonyos tempóra menjen, mint az óráinga. Hol erre hajlik, hol arra, mert hogy félbillenve maradjon, az az fizletnek ártana!

Például a minap közösen fogadtak szekeret, a mely a szekvárosba szállítsa őket. Mindenik a jelölthes ment a százlóért, s egy kis „előleges költséget”.

Utközben, amint vigan csevegve ülnek a szekér szénából rakott hátulso ülésén, egyszerre elkezd Szomor jajgatni.

— Mi bajod öreg czimbora? kérdezi Czirok részvétel.

— A mellemben érzek valami fájját, s a vérem örülden kering az ereimben.

— Talán megcsömörlöttél?

— Nem ettem semmi olyast, hanem kezdek gyanítani valamit — hebegé elszápadva. Oh de az szörnyű lenne!

— Mi az? faggatja Czirok gyöngéden.

— Nem, — nem mondatom meg.

— Nekem sem, legjobb barátodnak? Ej Miska, Miska!

— Hát nekéd csak bevallom mégis, liheg, borzalmas! vált arczát a fülehez vive. Engem egy pár hét előtt egy kutya harapott meg Ötökocson.

De bizony, nem hallgatta azt tovább Czirok uram, hanem leugrott villámgyorsan a veszett ember mellől, meg azt se mondva, hogy „befellegzett.” Inkább bekutyagolok gyalog, gondolá, s ugy is tett Szomor uram pedig kedélyesen elvágta magát az ülést, s egész a szekvárosig folyton nevetett, elgondolván, hogy most egy pár órával meg-

lyesh alapon társadalmi és állami szervezet, melyre helyes az a keresztény társadalom megújult szelleme.

Lelekesülünk egyházszerzőjünk iránt is. A vallás külső rendje tartja össze az emberiséget, mindaddig, míg nem tudnak tenni helyette más jobbat. A gyermek nevet a pártfogókat a keresztességben s a keresztalókban kap. A gyermeket megtanítjuk imádkozni. A hit adja meg drága kincsét, a szegénynek, hogy megtanuljon tűrni és remélni. A vallás tart vissza sok embert a gonosztól s a ki hozzá fordul, ez ad neki vigaszt. Végre pap kísér ki bennünket a temetőbe s emléke jelzi a hantot, mely nekünk legkevésbé mindazok fölött, mik a kerek világon léteznek.

Keresztényes elven épült fel a család, a családon a keresztény vallás. Viszont meg a család az, mely a keresztény vallást megvédelmezi, ugyanis keresztényes elvek, tisztaságokból felépült tagjainak lelkületén erősül meg a társadalom fundamentuma. És családi körben enged a gyermek szive legjobban a benyomásoknak, családi körben szívjuk be lelkünk legszentebb érzelmeit, melyek éltnél folytonos kísérőle-znek. Azután meg családi körben a nő őrzi el az ember emlékeitől a férfi gondot, családi körben közhelhetjük bánatunkat szereteteinkkel, családi körben lehetünk egyedül boldogok, mert boldogságot a szívnek csak a részvét melege ad. Szeressük családunkat és legyen az az erkölcsiség termékeny talajává.

Előttöm lebeg hazánk képe, milyen volt az előtt. A Kárpátoktól az Adriáig, a Fekete tengeről Vörösoroszságig miek volt minden föld és nép. Nagy hatalom volt Európában, híres, gazdag és győzhelen. Szabadságban nem volt párja, csak Anglia. Királya volt korának legigazságosabb fejedelem s legnagyobb hadvezére, a ki Szofiaig űzte a törököt s elfoglalta Bécsét s midőn meghalt, a közmondás maradt fön róla: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság”. Hadvezére volt a világ legnagyobb hőse, a ki megüzentette a keresztény világot az izlamtól, meghódította Dalmáciát, Boszniát, Hercegovinát, Szerbiát, Romániát, Moldvát és a törökön fényes győzelmet vett harminczháromszor.

Mily nagy emlékei ezek az ősi dicsőségnek!

Később, hogy önzetlenül megmentettük nyugatot az izlamtól, az vette el szabadságunkat, midőn bele járattunk halátlanságból. Hősök, hazafiak és vértanúk nagy és lényes szellemi értékeket ránk háromszázados szabadságharcunkból Booskaytól le egészen gróf Széchenyi István, gróf Batthyány Lajos, Kossuth Lajos és Deák Ferenczig. Melegedjék föl emlékeiken hazafi-

elíxi ellenfelet, hamarabb vigyi s tüzdelteti fel a zászlókat a házakra, mint amaz.

Az eset híre hamar terjedt el s az ellenzék sokat veszített renoméjében amiatt hogy a képviselők az a csúfúság történt. Mégis csak Szomor uram a furlangosabb, okosabb; azzal tartunk atyáink!

Hanem iszen sokáig nem hagyja a csorbát Czirok Mátyás s lön, hogy e napokban egy közös értekezleten, mielőtt még a komoly tanácskozásokra kerülne a sor, Czirok uram oda lép Szomorhoz s félrehúzza egy szögletbe.

— Te Miska — sugja — csináljunk valami virtust ezeknek a parasztoknak.

— Mit?

— Hát az jött az eszembe, a mit az újságban olvastunk tavaszkor, hogy a királynak egy olyan németje van, a ki a gombostűt is megtalálja, akárhova dugják el. Hát én is ilyen valamit akarék produkálni.

— Nem bánom Matyko, ha tudsz hozza.

Tud bis a kánya. Hanem ha tesszem azt arra fogadnék, hogy egy eldugott tojást megtalálod, hát megtalálám, ha ugyanis...

— Az is valami Matyko pajtás! De hadd haljom az „ugyanist” is.

— Ha ugyanis te a kalapod alá dugnád, itt van a zeheri monár, az ugys mindenre fogad. Vagy tis liter bor csöppen belőle.

— No nem bánom, csinál meg, leg-alább lefészük a molnár. Mert az is kortesnek számít magát, most levén a tanulói években.

Czirok kiállott ennél fogva hencszgai s mediamus.

— No, molnár, fogad-e velem, hogy te a ki listánkat olyan ügyesen tudod

ságunk s égjünk a vágytól a régi dicsőségre visszamenni az országot. A kormány bölcsen kormányozzon, a nép helyes országgyűlést válasszon, hazafiságból válasszon, hogy az országgyűlés, hazafiságának kifolyása legyen, hogy jó törvényeket hozzon.

Nekünk pedig, az alkotmányos állam szabad polgárainak, legfőbb kötelességünk, nemcsak azzal a pénzből adóval, mely reánk ki várva, de munkánkkal, szellemünkkel, lelkesedéssel segítük az ügyeinket intéző hatalmat az ő nehéz működésében. Az eszméért ha felkészülni tudunk, az a lelkesedés maga serkent bennünket tettre.

Ne engedjük tehát elhervadni azt a szikrát, melyet a jóságos természet maga oltott kebelünkbe, azt a szikrát, mely, szíva az erkölcs, a becület és vallás lehelletől, magasan fallobog, mint a lelkesedés lángja és hevülési készlet bennünket mindenért, ami szép és nemes.

Lelekesülni az eszméért! Ez legyen vezető elvünk, valamint mindenben, úgy kivált a mostani mozgalmas időben, mikor a pártoskodás szenvedélye gyakran veszélyezteti azt a tisztaságot, melyben lelkesedésünk kicsap.

De őrizzük meg a tulcsapástól is ezt a lángot, nehogy éltető meleg helyett tisztító tűzvész hozzon reánk, nehogy vad erővel megsemmisítse azt az oltárt melyen a legmagasabb eszméknek áldozunk.

És őrizzük meg legfőbbképen a láng tisztaságát. Ne gyújtsuk meg a lelkesedés szövevényét oly eszmékért, oly elvekért, melyek erre nem méltók.

Láttuk már, mi sajnós eset történt e tekintetben. Nálunk az a párt, mely a nemzet ledibuzgobb vágyainak, legfőbb érzenyeinek lefelményese gyanánt szereti magát tekinteni, megfoghatatlan módon lemondott az eszméről, lemondott az elvről, mely egyedül képezheti létének jogos alapját. Ami már ezental fenmarad számára, az vagy az elhaló parázs, vagy a féktelen tűzvész, de semmi esetre sem a lelkesedésnek áldáshozó, a sötétség elűzésére teremtett lángja. Újjuk meg féltve érzelmeinket, ne engedjük meg, hogy csere, vagy alku (targát) képezzek.

Lelekesedni, igen! de csak a valóban nagyért! A hazáért, királyért, mindazokért a szép és dicsó eszmékért, melyeket az ősök reánk hagytak maradandó örökségül!

Tollhegygyel.

A mérsékelt ellenzék leküldi a maga siami ikreit, Apponyi Albertet és Szilágyi Dezőt, hogy egy héttel Falk Miksa programbeszédének megtartása után czáfolják meg ezt a beszédet.

És a siami Oresztész és Piladesz lejön egy hét múlva és czáfolni fog.

Igenis czáfolni fognak, minden esetre és minden áron czáfolni, — pedig Falk Miksa még el sem mondta beszédét.

eltüntetni, el nem dugsz egy tojást, hogy rá ne akadjak?

De már erre hogyan fogadott volna a zeheri molnár! All a tiz liter bor! Hiszen neki ugys meg kell ragadnia minden nyilvános szereplést. Igazi nyereség rá nézve, ha ezekhez a nagy mintákhoz dorzsolódhatik!

A fogadás iránt egyszerre érdeklődni kezdett mindenki.

Cziroknak ki kellett mennie az udvarra, az alatt bent a tanácskozás folyt, hová rejtsek el a tojást?

— Ide tedd az én kalapom alá! — mondá Szomor — itt ugyan nem keresi! Bejött végre Czirok s nagy szimatolozva kikeres minden ziget-zugot, a molnár és az érdeklődők feszült izgatottsága közt, Benyúl a vankosok alá, átkutatja a korpás szakajtót, kirázza a szegre akasztott patkós csizmákat, szóval minden képmelhető helyet kipuható, míg végre egészen belefárad s Szomorhoz lépve, nagy sóhajtva felkiált:

— Vesztettem, pajtás!

S elkeseredésében, mintha már mindendről lemondana, odacsap a derek Szomor fejére — mire annak az arczán egyszerre huz sugárban kezd folyni alá a tojás sárgája és fehérje, megfestvén általánosan habotba közt bajuszát, szakállát és az újonatj czifra kortesdólmányát.

Igy adta vissza Czirok a tromfot.

A mivel megint az ellenzék kerekedett felül a kerületben.

Ilyen itt a világ — írja levelezőnk záradékul — élő társaság arra, hogy nemcsak a borral, de a kedélyességgel is lehet politikát csinálni. P. H.

De — mondjon bármint — a habareki Castor és Pollux egyesült erővel meg fogja őt czáfolni. Ők czáfolásra vannak ideszereződítve.

Falk Miksa pedig a mérsékelt ellenzékéről hihetőleg ugyanast fogja mondani, amit Aradon mondott, hogy nem tartja sem reakciónáriusnak sem ultramontánnak.

Mi ezt szivesen el is hinnék, de hiszen majd lejön Apponyi és Szilágyi és megczáfolják, amit Falk mond.

Akkor azután kénytelenek leszünk az ellenzékot hinni, mert hiszen Apponyi és Szilágyi bizonyára legjobban tudják, milyen az ő saját pártjuk.

Kanizsa emelkedéséről legényesebb tanúságot tesz az a körülmény, hogy utóbbi idő óta mennyi kiltűnő egyen jön ide vendégszerepelni.

Komócsy, Ábrányi, Ujházi, Prielle stb. Most meg plane Apponyi és Szilágyi urakhoz lez szerencsének.

Az előbbieket mind szivesen fogadták itt; hisszük, hogy az utóbbi kettő sem fog keserü emleket magával vinni.

Arról legalább meg vagyunk győződve, hogy a nemes Apponyi grótot az itteni függetlenségi nem fogják olyan koszorúkkal dobálni, mint a milyenekkel a jászberényiek dobálták.

Hja, más vidék más szokás!

Tessék meghallgatni a következő kortesargumentumot, melyet a vásáron mondott egy „balpárti” választópolgár.

— Bizony, atyáink, igaz van a Remete Géza urnak, maholnap elviselhetlenek lesznek a torhek, melyeket a vallainkra raknak. Még egy pár évvel ezelőtt csak egy tanítónk volt a községben; most már kettőt kell tartani, pedig csak kétszázhatvan gyerek jár nálunk iskolába...

— Egy hihetőleg igen nagy igényekkel bíró kanizsai lakó panaszkodik a nagy por ellen, melyet uton-utólen gazolunk.

— Hiszen eleget öntözik az utcákat, csitítja a másik.

— Eleget öntözik?... igen ám az uristen, mikor esőt küld.

— De a város maga is; nézd csak, amott jó az öntöz köcs.

— Látnom, még azt is, ami reá van írva.

— Nos micsoda?... N. K. V. Ez annyit jelent: Nagy-Kanizsa Város.

— Dehogyan annyit; azt: teszi, hogy Nagyon Keves Vis.

Nem ép találtam ki csodának, de szavahihető emberek beszéltek egész komolyan, hogy Letenyén Apáthy István ellen Ábrányi Emil készült fellépni függetlenségi programmal.

Belekontárkodom egyszer a Tuboly Viktor mesterségébe; ajánlok az Ábrányi partnak egy kortesóta-strófát, ad notam Kossuth Lajos azt isenté:

Olyan ez a mi jelöltünk,
A ki dalolni tud nekünk
Mindig felhők közt leng ő,
Még a kráglia is szungó,

Ejzen Ábrányi!
LUPULUS.

Különlélek.

— Rómái vendégek Nagy-Kanizsán. Néhány nap óta felette érdekes vendégei vannak Nagy-Kanizsának, illetőleg a szat. Ferencziek nagy-kanizsai társasának. Kétheti itt tartózkodásra ugyanis megérkezett a ferenczrendiek rendfőnöke (generális) Rómából: p. Bernardinus a porta Romatius s kíséretében titkára p. Franciscus M. A. Salerno, valamint a Ferencz-rendi generális visitátor p. Eusebius Ferdinánd. Az utóbbi különben magy ar származásu, vingai születésű.

Az előlele vendégek június hó 9-éig maradnak Nagy-Kanizsán. Június 5-én lesz a guardianok, 6-án pedig a provinciaális megválasztása (capitolium) a generális elnökölte alatt. A sessiók (ülések) már június 3-án veszik kezdetüket.

— József főherczeg, mint lapunk mult számában előre jeleztük, e hó 26-án délben, keresztútlatozott városunkon. A lapunk utján előre értesíteti közönség köréből sokan kimentek a vasuti állomáshoz, hogy a népszerű főherczeget meglássák. A hivatalos fogadtatásra megjelent Góron János, helyben állomásozó honvédszerecs. Háromnegyed órai itt tartózkodás után a főherczeg tovább utazott Zagráb felé.

— Hamis ötven forintos. A hét-fői vásáron Korchmáros István Pusztaszentüláti lakos egy pár csizmát vett és egy ötvenessel akart fizetni, melyre rögtön ráismertek, hogy hamis. A rendőrség előtt azt mondta Korchmáros, hogy ő az ötvenest Pusztaszentüláti kapta egy szobalestőlégénytől, ki ott Tárányi földbírtokos szobáit festette. A festőlegény nevét, valamint tartózkodási helyét sem tudja, mert az községről

községre vándorolt s csak ott marad hosszabb időre, ahol munkát kap. — Korchmárosot egyelőre szabadlábra helyezték, az előnyomozási jegyzőkönyvet pedig a hamisított ötvenessel együtt átadték a helybeli kir. törvényészekhez.

— Előmozdított majálisrendezés. Kövágó-Eőrsről írják lapunknak a következő mulatságos történetet: Vadnay Béla és a szepezdi r. kath. tanító mult vasárnap Rév-Fülöpre járdulni, ott értekezletet tartandók az ifjúsággal. A rév-fülöpi fiatalág ugyanis pünkösdi hétfőmulatságot, majálást rendez és ebből a mulatságból szerettek volna az átrándul urak antiszepezdi-majálást csinálni, melyen azán szejük-ből kitéphetőleg korteskedtek volna a maguk jelöltje mellett. A rév-fülöpi misszionárius-utnak azonban siralmas vége lett. Révfülöpon félreérthetlen szavakkal tudtokra adták az átrándul apostoloknak, hogy ott a fiatalág maga megtudja magának csinálni a mulatságot és nincsen szüksége idegenekre, mégha antiszepezdi voltának is ezek az idegenek. A szepezdi tanító nem érte be ezzel a felvilágosítással és tovább akarta folytatni a hűtérítést, mire azután a rév-fülöpi kortán bántak el vele. A tanító urat irgalmatlanul elverték és hihetőleg ugyan-éleiben a keserű sorban részéül Vadnay ur is, ha meg nem váltoítja azt a régi közmondást: „szegény a futás, de haznos”. Azt mondják, hogy a kövágó-őrsi ág. év. tanító kergette ki őket. A mulatság tehát mégis meglesz az előre kitűzött napon; a rendező bizottság elnöke Horváth Sándor lutheránus lelkész és hogy nem lesz antiszepezdi a majális, az bizonyára nem válik szegényekre a rendezőknek.

— A lóköte-banda, mely hosszú idő óta izgatottságban és félelemben tartja a balatonvidéki gazdákat, végre valahára ugylátszik, az igazságszolgáltatás büntető kezei közé kerül. A zsványok által ellopott lovak nagy része megkerül és a lóköte — kik egytől egyig czigányok — szintén maholnap a börtönben lesznek. Az esetről a következő tudósítást küldi köveskallai levelezőnk: A Balaton vidékén ellopott lovak Bakon megkerültek. Vásárosok hozták a hírt, hogy a Bucsu-szent-lászlói vásáron kiböbölték, hogy a baki bíróval gazdátlan lovak vannak letartóztatva. A köves-kallai kárvalottak erre azonnal lovak után mentek Bakra és a tőlük ellopott lovakat e hó 26-án szerencsésen haza is hozták. A lovak a következő módon kerültek meg: A baki erdőben oda-való legények ostornyelűt mentek be a sűrűbe; ezek találták meg az ott leköteletartott, lopott lovakat, a czigányok pedig rövid távolságban a tisztáson heverték. A legények, mielőtt a czigányok észrevették volna őket, a lovakat eloldozták és bevezették a bírőhoz. Később, hogy a lovakat vezették, a czigányok észrevették őket és utánuk iramodtak, de már későn. Még tíz ló van azon a vidéken letartóztatva és tartásra kiosztva s miután a Balaton mellékén több lovat is loptak, nemcsak Köves-Kállán, a károsultak a siker biztos reményével nézhetnek lovaik után. A czigányok borzasztó garázdálkodást vittek végezh eddig. A báci hegyek alatt egy ember meg is gyilkoltak. Most azonban ugyi hírlik, hogy a rezi erdőben a csendőrök már körükertették őket s hogy elfogták, bizonyos. — Savanyu Józsi már elfogták a csendőrök, ha ettől a bandától is megszabadítják a vidéket, akkor a csendőrségi intézmény örök emléket állít magának nálunk.

— Nagy tűzvész. Pungon községben, mint lapunknak írják, e hó 27-én tűzvész ütött ki. Mentő eszközök hiánya miatt a féktelen elem annyira elharapódzott, hogy rövid idő alatt a község nagy része a lángok martalékává lett. Emberéletben — szerencsére — nem esett kár.

— A Balaton-Egytel rév-fülöpi kirándulására vonatkozólag a következőket írja lapunknak egy barátja: Pünkösdi másodnapján mint közönségesen tudva van, a Balaton-Egytel tagja, meghívás folytán a rév-fülöpi kirándulást is fölvettek programjukba. Előre akartam tudósításon által utjába vagni a mulatságnak, melynek a sikerében erősen kételkedtem. De ha bármiként sikerülne ott a fogadtatás, előkészítésének módja nem válhatik amugy sem a Balaton-Egytel előnyére. Ugyanis a fogadtatási költségek fedezésére a vidéken is pénzügyi-teseket próbáltak meg, ami megszólásra adott alkalmat, hogy ha nincs pénzned ne utazz, he szegény vagy, ne mulass. Kár volt az illető sportkedvelőket a vidéken is megszólítani azért a néhány forintért, melyet a vendéglátó urak illi módon összegyűjt-hettek. Ugyanis a megkeresett községek, mely a saját vendégeit most is közmondása magyar vendégszeretettel fogadják, ugy gondolkodott, hogy a más vendéget nem tartja ki s nagyon győren adakozott. Azt hiszem hogy ilyen áron a Balaton-Egytel tagjai nem igen szivesen fogadhatják el a vendégszeretetet. A hiba mindenesetre az

<p>SEMMISZÜSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Bajsa-utca 4. sz.</p> <p>Minden a lapaslelmi részvevőnek közzétételére, továbbá előfizetők, felajánlások, hirdetések sat. ide intézendők.</p> <p>Börmentes levelek csak ismert kasszából fogadhatók el.</p> <p>Készletek vissza nem küldetnek.</p>
--

ZALA

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

A Zalamegyei ügyvédegylet, a Nagy-Kanizsai- és Dézsalai takarékpénztárak, Bankjegyesület, az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önégegyező szövetség hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	5 frt. — kr.
Fél évre	3 — 50
Negyedévre	2 — 25

Hirdetések jutányosan fogadjuk.

Árverési és egyéb hivatalos hirdetések 20 kr. helyettesítőiért 100 szög 1 frt. szentel minden szögért 1 kr.

Nyitlitter petisora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenként egyszer: Vasárnap.

Fülünkben csengenek még a felbátorító, biztató, lelkesítő szavak, szívünk még hangosabban ver a látottakra és hallottakra való visszaemlékezünkben, keblünk még dagad a büszkeségtől, hogy itt fogadhattuk őt magunknál, hogy ő maga vallotta magát — egyelőre csak néhány órára ugyan, — teljesen a miénknek és lelkünket áthatja a szilárd remény, hogy nem sokára állandóan magunkhoz kötjük Falk Miksa tiszteletreméltó személyét.

Azok után, amiknek pünkösöd vasárnap és hétfőn szem- és fültanul voltunk, kettős a mi örömünk. Hallottuk Falk szavait és akinek még eddig ingadozott a meggyőződése, az ime beláthatta, hogy méltóbb helyre nem szegődhetik, mint ha a Falk mellett küzdők számát szaporítja, másodsor pedig Falk ittélé alatt fényesen kitűnt, a szabadelvesség eszméjének mennyi lelkes hívője és harcosja van Kanizsán és vidéken.

Láttuk azt a kitörő, őszinte lelkesedést, melylyel hazaszerető, komoly, józan néptől jöttek nekünk szavait kísérette. Daczára annak, hogy a szavakban nem volt sem az adó eltörölve, sem a kormány megbuktatva; láttuk hogy néptől nem engedi magát félrevezetni az álapostolók által, de rajongással lelkesezik a valódi nagyságról: a szellem, ész és szív nagyságáért.

A két nap, melyet Falk körülünkben töltött, örök időre emlékeztet két ünnepnapja volt a kanizsai kerületnek. Diszes és lélekemelő két nap volt ez. E két nap emlékeztetéséből merítünk új lelkesedést, új erőt és kitartást az ugyan már csak rövid ideig tartó, de most legnehezebb küzdelemre, hogy azután ennek beégetésével munkánkat a siker babérja koszorúzza, hogy — mint maga Falk mondta — az az eljegyzés, melyet ő kerületünkkel kötött, sokáig tartó, boldog, házassági frigygyé váljék.

Ünnepélyes és diszes volt az a két nap, de még ünnepélyesebb és diszesebb lesz az a pillanat, minőn zászlóinkat magasán lobogtatva, egy szívvel-lellekkel kiálthatni fogjuk:

Éljen Falk Miksa, a nagy-kanizsai választókerület országgyűlési képviselője!

Még ünnepnapra is szokatlanul diszes és élénk képet nyújtott városunk pünkösöd vasárnapján. A legtöbb ház felidézítve és fellobogóva, némely házon két-három lobogó is volt, az utcákon és tereken nagy tömegekben hullámozott a nép, — akármilyen idegen is megláthatta volna, hogy itt nagy dolgra készülnek.

Bizony nagyra, Falk Miksa fogadására!

Déli tizenkét óra tájban határozottabb jelleggel kezdtek elteni ezek az előkészületek, egy-egy cifra magyar legényekből álló lovas csapat vágatott

ki a városból, a vidékről érkező kocsi fogadására és bevezetésére; magából a városból egyik zászlós fogat a másik után rohogott a kegyesrendiek társához előtt levő tere, honnan a vasúthoz való kiindulás megtörténendő volt. Háromnegyed egy felé folyton meg megújuló és az egész városban visszahangzó riadal hirdette a vidéki választók megérkezését.

Véget érni nem akaró hosszú sorban zászlókkal díszített kocsikon érkeztek pártunk vidéki hívei, kerületünk gazdaközösségének legértelmesebb része, kiket a bármilyen okosan kifundált és nagy buzgósággal végre is hajtott ellenzéki cselekvések nem tudtak visszatartani attól, hogy be ne jöjjenek, hogy ne fogadják, lássák és hallják szeretett képviselőjüket Falk Miksát.

Egy órakor a legpéldásabb rendben megindult a menet.

Mintegy két és fél óra kocsin indultunk Falk Miksa elé. Az uri fogatok, hintók hosszú láncza után következett a falusi szekerek beláthatatlan sora, minden kocsin lelkes hazafiak, választó polgárok, majdnem minden kocsin a lobogó, mely azt hirdette, ami a kocsin illoék szívét eltöltötte:

— Éljen Falk Miksa követünk! Olyan volt mint ez, mely nagyságra és fényre az országban ritkított pártját.

Künn a pályaudvaron is kitétek magukért a kokárdás rendezők, az óriási sokaság a legszebb rendben lett elhelyezve, az első osztályú váróterem bejárata előtt a zászlósok képeztek sorfalat, ekkép szabad teret engedvén a fogadó bizottságnak. S amidőn két órakor berobogott a vonat a megpillantották a Boglárig eléje ment küldöttség kíséretében a szalonkocsiból kiszálló képviselőjelöltet, akkor viharos morajjal, száz meg száz torokból felhangzott az üdvözlés:

— Éljen Falk Miksa! Éljen Falk Miksa!

A perczekig tartó éljenaj lecsillapulta után, a váróterem ajtaja előtt a nagy kanizsai szabadelvű pártkör elnöke, Eperjessy Sándor lépett Falk elé a rövid beszédben, egyszerű, de melegen átértett szavakkal üdvözölte őt a szabadelvű választópolgárok nevében.

Falk látható megindultsággal köszönte meg a szívélyessége mellett annyira imponáns fogadtatást. Azt mondta, hogy ő is hozhatott volna magával néhány országos hírt elvtársat, néhány politikai barátját, de nem tette, mert bár most van először mint képviselőjelölt ebben a kerületben, de kilenc esztendőn keresztül országgyűlési képviselője volt a tőszomszéd kerületnek a bizonyára nem csalódik, ha azt hiszi, hogy a keszthelyiek utján ismerik őt Kanizsán is. A keszthelyiektől hallhattuk, tett e ő valamit és mit tett, amíg Keszthelyt képviselte. Igéri, hogy abban az esetben, ha ügyünk a kerületben diadalra jut, a kanizsai kerület érdekeit és ép oly híven fogja szolgálni, mint a keszthelyieit szolgálta. Néhány órára a magukénak kéri magát tekinteni, újból megköszönvén a szíves lelkes fogadtatást.

Falk Miksa szavait ismét zajos éljenzés követte, azután a jelen voltak kimentek kocsijaikra a hosszú menet visszaindult a városba, a „Szar-

vas” szállóhoz, melynek első emeleti szobáit Falk és titkárja számára fenntartották. Falk az első kocsin ment, Eperjessyvel.

A Szarvas előtt megújult a lelkes éljenzések a választók azután elmentek a Dézsalai-takarékpénztár első udvarába, mely kényelmes, tág helyiségben, a eszes tribünről Falk elmondandó volt programbeszédét. Az udvart körülfogáló kétemeletes épület belső ablakai csakhamar megteltek díszes hölgy közönséggel, lemm az udvart a választók nagy sokasága töltötte meg; mindez együttvéve szép és imponáns képet nyújtott.

Pontban négy órakor Eperjessy Sándor pártelnök lépett a tribünre: a fölkérte a jelenlevőket, hogy a maguk kebeléből egy nyolcz tagú küldöttséget válasszanak, mely küldöttség Falk Miksát meghívja programbeszédének elmondására.

A küldöttség Pihál Ferenc vezetésével indult el Falk Miksáért.

Fiz percz múlva a küldöttséggel együtt megjelent Falk az udvaron a kitörő zajos üdvözlésekkel fogadtatott, mikor a tribünre lépett. Az éljenaj a beszéd elmondása alatt folyton megújult ennek beégetésével pedig megint perczekig tartó üdvözléssel várta.

Magát a beszédet rendkívüli számbanhoz mellékeltem veszik olvasóink. Magyarozat nem kell ehhez a beszédhez, mert világos hangon van tartva s szál azzal a szigorú logikával, mely Falknak minden beszédét jellemzi. Dicséret sem szorul ez a beszéd, mely már csak az által is maga vállik magának dicséretére, hogy minden szava igaz. Ebben a beszédben nem hallottuk azokat a chablonos frázisokat, melyeket a hatás kedvéért a népek, a választóknak fel szoktak tálni, nem huzogott a csillogó mondasóktól, melyeket azért szoktak olyan feúyses csiszolni, hogy elvakítsák vele a hallgató józan értelmét. Ebben a beszédben nem volt állítás, amelyhez nyomban nem fűződött volna a bebizonyítás; nem voltak benne ígéretek, melyek nem teljesíthetők; ez a beszéd nem volt egyéb a jelen helyzet igazságos, pártatlan megvilágításánál és a jövőben teendő körvonalozásánál. Minden érv ténylegre támaszkodott, minden vágás, mely az ellenzékét érte, ki volt érdemelve. S a beszéd hatásán meglátszott, mennyire érzi mindenki ugyanazt, aminek Falk kifejezést adott.

De minék is többet szólni nekünk, mikor nálunk sokkal később, sokkal meggyőzőbben és világosabban szól maga a Falk Miksa programbeszéde.

Itt az írás, forgassátok!

A programbeszéd elmondása után Garai Benő ügyvéd, a választók nevében néhány köszönet szót intézett Falkhoz, ki ezután felment a szabadelvű kör helyiségébe, hova a választók nagy része is felvonult s ott megtarták megmagukat Falknak, ki szívesen társalgásban töltötte velök az időt röviddel a bankett megkezdése előtt.

Olyan fényes bankett ritkán volt Kanizsán, mintamint pünkösöd vasárnapján este a szabadelvű választók rendeztek Falknak. A város és vidék értelmiségének színe-javából vagy százötvenen vettek részt benne. A karzatokat gyönyörű hölgy koszoru lepte el. Félkilenczkor jelent meg az ünnepi köztölt az újra meghívott Falk, kit harsogó éljenzéssel fogadtak.

A bankett emelkedett hangulattal folyt le kezdetétől végeig. Szép és szelimes felköszöntökben természetesen nem volt hiány. A tosztok sorát Svastits Benő, Zalamegye

alispánja, kezdte meg, szokott ékeszájával felköszöntve a királyt és az uralkodóházat.

Utána Eperjessy Sándor köszöntötte fel Falk Miksát. Eperjessy azzal kezdte meg toszkját, hogy eltetni akarja a köztűnt vendégek megjelent államférfit, ki jelenlegi fényes állását, hírnevét, kizárólag saját vas szorgalmának és munkásságának köszöni. Mikor alkotmányunk felüszgeztve, a szabad szó elhíva volt, ő mint reményesül ragyogott azelőttünk; ötvenes években irt cikkek lennen lobogtatják, a szabadság zászlaját; ő bátran küzdött az ellenünk intézett támadások ellen. Lapjával vezet egy oly nagy hatalmat, mely a leghatalmasabb kormányok által is elismerve van. Ő osziatta el nagy részben a külföldök rólunk táplált ama véleményét, hogy ma még mindig ázsiai barbárságban. Snylódunk, szólnak forro óhajta, hogy Falk rövid időn egészen a miénk legyen s hogy őt két hét múlva mint kerületünk képviselőjét üdvözölhessük körülünkben. (Viharos éljenzés.)

Falk Miksa általános feszült figyelm közepette a következő szelimes tosztot mondta:

Tisztelt uraim! A férjes nők azt mondják rólunk férfiakról, hogy nem szabad bennünket egyedül hagyni, mert mindjárt oldalugrasokat teszünk. (derültég) Tudják, mennyire alapatlan az a vád; mi egytől-egyik maga a megtestesült ártatlanság vagyunk. Csak néha szól ellenünk a látszat (nagy derültég). En is ebben a helyzetben vagyok ma. Reggel érzékeny bucsut vettem a nőmől; ő ugyan nem mondta meg, de az arczáról olvastam le, hogy hűsölő gyantut táplál ellenem. És ime igaz volt neki, mert én ezen az ünnepélyen mint vőlegény vagyok jelen; most tartom eljegyzésemet a nagy-kanizsai választó-kerülettel. (Hosszan tartó éljenzés.) Itt van lapomnak egy munkatársa is; ő tanusodhatik arról, hogy lapomban eljegyzési híreket közölni nem szabad; eltiltottam ezt, mert az eljegyzés semmi s az eljegyzés után a házasság gyakran füstbe megy. Kivánom tehát, hogy ebből a mai eljegyzésből sokáig tartó, boldog házassági frigy legyen. En megígérem, hogy — akármint beszéljenek is a nők, — ha ez a házasság létre jön, én mindig hű és kitartó férj leszek. Emelem tehát poharamat mint boldog vőlegény arra a boldogtalan menyasszonyra, ki velem akar házasságra lépni: Éljen a nagy-kanizsai szabadelvű párt és ennek elnöke. (Perczekig tartó, viharos éljenzés.)

Ujlaki József pacsi plébános emelkedett hangulattal beszédben szánt Falknak fényes tulajdonságait magasztalta s végül felhíva a pártíveket, hogy valamint a katona a zászlóra esküszik, hogy azt diadalra emelhesse, úgy küzdjenek ők is tántorítatlanul és lankadatlanul elvök és jelöljük mellett. Ujlaki szavait is lelkesül éljenzésekkel kísérték.

Ezután ismét Falk Miksa szólalt fel; ezáltalva a német költőt, ki azt mondja „der Segen kommt von oben” — az aida felől jön. E mondást alkalmazta ő most a karzatokat ellepő nőkre; nem a paplók, de ezektől „felsőbb hatalmaktól” kéri az aidaat arra a házassági frigyre, mely a kanizsai kerület köztölt és közte készül. Élteni a nőket. (Zajos éljenzés.)

A többé-kevésbé sikerült felköszöntők hosszú sora következett ezután. Tamassy Béla törvényszéki elnök eltetni azokat, kik a párt érdekeit a vidéken előmozdították, azután Falkot, kiért mindnyájan lelkesülünk. Hősi Ede Eperjessy és Tamassy, Hoffmann Mor tanár kiemelve Nagy-Kanizsa város haladását, a polgármestert ellette. Nád Ferenc kir. közigazgató igen szép felköszöntőben Falkra emelte poharát, Varga Lajos egy szerény embert Falk titkárát, bizalmának leteményesét, Geist Karolyt, Ripoch Gyula a valódi szabadelvűséget, Tamassy a főispánt, Kovács Béla Falkot Garai Benő és Simon Gabor sainten. Falkot, Svastits alispán a szabadelvű eszmék mai hatalmát s végül ismét Varga Lajos, a párt vidéki főembereit, Kollárt, Ujlaki,

Lapunk mai számának melléklete Falk Miksa kanizsai programbeszédét tartalmazza.

Grunner Ernőt, Stinglyt, Vefsicsot, Grossit és Gerezsdyt élte. A társaság a legjobb hangulatban maradt együtt egész éjjel.

Pünkösdférfő a vidék napja volt. Ekkor vonult ki Falk Miksa Pacsára, hogy ott is programbeszédet tartson. E kivonulás is várakozáson felül imponánsa nőtte ki magát. Kanizsáról vagy harminczöt kocsi kísérte el Falkot s mire Pacsára ért a menet, már százötven kocsiából álló beláthatatlan sorra lett. Minden községben kocsiszám csatlakoztak a választók, minden kocsi zászló, valóságos diadalmenet, melynek azonfelül még a derült idő is kedvezett.

F.-Rajkon fehérbe öltözött leányok fogadták a menetet kik Falknak bokréta nyújtották át és kocsiját teleszórták virágokkal. Pacsán Kollár János földbirtokos udvarán tartotta Falk óriási választóközönség előtt újabb programbeszédet.

Falk körülbelül a következőket mondta:

Tisztelt választó polgárok!

Midőn a nagykanizsai választókerület szabadelvű pártja részéről a képviselőjelöltséget elfogadtam, megvallom, hogy feltettem magamban, miszerint, hogy úgy mondjam, faluzni nem fogok, mert azt nem idom sem egészségem nem engedi. — Ha mégis Pacsára nézve kivétel tettem, ez két okból történt; először azért, mert Pacsa külön szolgabírói szék helye és a választási szék helyétől igen messze esvén, méltányosabb, hogy én jöjjek ide mint hogy oly sok embert fárasszak be; másodszor azért, mert értesülésem szerint éppen ezen járásban a függetlenségi pártnak oly sok híve van, részben csak volt; meg akarom tehát mutatni, hogy azok, kik áttértek, helyesen cselekedtek, a kik pedig még ezt nem tették, helyesen cselekednének, ha megtennék.

Ha ezen választó-kerületben a függetlenségi pártnak jelölje volna, ezt meg nem ki sérelmem, mert előttem mindenki, ki meggyőződését követi, még ha ez az enyémmel ellentéző is, tisztelt tárgya.

Amde a függetlenségi pártnak ezen kerületben jelölje nincs.

Azt mondták ugyan önöknek, hogy a függetlenségi párt a mérsékelt ellenzékkel egyesült, de hogy ez a két párt valaha egyesülhet, azt higgye el az, aki elhinni képes, hogy a tűz egyesülhet valaha a vízzel; — vagy a víz oltja el a tüzet, vagy pedig a tűz párologtatja el a vizet.

A mérsékelt ellenzék proklamációját úgy írta alá: „a-közjogi alapon álló ellenzék“, a függetlenségi párt pedig ezen közjogi alapot, az 1867-iki kiegyezést nem fogadja el, hogyan egyesülhet tehát két oly párt, melyek közül az egyik azon alap ellen küzd, a melyen a másik áll?...

Tudják, tisztelt választó polgárok, mi lesz ezen természetellenes egyesülésből? Egy adomával felelek a kérdésre. — Két utas ment egyszer egy sötét erdőben és egy pénz zacskót pillantottak meg, az egyik hirtelen felkapta, a másik pedig megjegyzi: „No pajtás most mi boldogok vagyunk? „Mi? csak én.“ Tovább haladva, valami gyáns zajt vettek észre, rablók jöttek; ekkor az kinel a pénz volt, azt mondja: „No pajtás, nekünk mos vigyáznunk kell, résen kell lennünk.“ „N-künk? csak „n ked“.

Ugy van ez, uraim, ezzel az egyesüléssel is.

Most azt mondja a mérsékelt ellenzék, hogy együtt kell küzdenünk a kormány ellen, meg kell buktatnunk; de ha kezébe ragadja a hatalmat és abból a függetlenségi párt is részt kíván, akkor azt mondja majd „nekünk? csak nekem“.

Azt beszélék önöknek mindig, hogy nagy az adó. — Igaz. — Lássák, nekem semmimbe sem kerülne most azt mondani, hogy arra fogok törekedni, hogy kevesebbet kelljen fizetniük; de ezt nem mondom, mert tudom, hogy ez lehetetlen. — Nem is az a baj, hogy az adó nagy, hanem az, hogy az adó magasságának megfelelő jólét nincs; és tehát arra töreksem majd, hogy a jólét emelkedjék, hogy az adók könnyen elviselhetők legyenek.

Az ígéretek, melyeket az ellenzéki urak tesznek, olyanok mint a pálinka, kezdetben hevitenek, később tönkre teszik az idegrendszert.

En nem pálinkát akarok önöknek adni, hanem kenyeret. — Azután minő orvoságokkal lép fel az ellenzék a bajok megszüntetésére. — Az önálló vámtaruletet emlegetik. Miben áll ez? Az ország határain vámso rompók állítanak fel és minden bejövő és kimenő cikknek vám alá vétetnek. Hát ha csak azon tárgyak után kellene vámot fizetni, a melyek bejönnek, akkor igen jó volna, az oda lövés mindig kellemes, de nem

kellemes az ide lövés; pedig az osztrákoknak lesz annyi eszük, hogy ha mi megvámoljuk az ő iparcikkjeiket, majd megvámolják ok a mi gabonánkat, ökreinket; ezen kiviteli tárgyaink ára pedig nem emelkednek azért, mert az árat nem mi diktáljuk.

Ide járul még azon körülmény, hogy magas vámok mellett mindig virágzik a csempészet; ennél pedig mindig mi huzánk a rövidebbet; mert én a zsebemben ezer forint ára csipkét elhelyezhetek és becsempészhetek, de tessék ezer forint ára buzát eldugni, hogy észre ne vegyék.

Ide járulnak még a személyszállításnál előforduló nehézségek.

A határon minden vonat megállítanak, minden utas podgyaszát megvizsgálják, és ezzel igen sok idő veszik el és igen sok kellemetlenség jár.

Még a katasztrófát róják fel a jelen kormány hibájára.

Ugy hallom, hogy e körül csakugyan történtek e vidéken hibák és azokon segíteni is kell, de hiszen a vármegye husz embert választott azon bizottságokba, melyek a becslés eszközlésére voltak hivatva; hol voltak tehát ezer urak? A kormány a törvény alapján 37 milliót kíván a földadóból; ennek igazságos kivetése az illető municipiumokra bízott és most azok az urak izgatnak a kormány ellen, akik ezen hibát elkövették.

Tegnap N.-Kanizsán bővebben volt szerencsém az ellenzék ellenvetéseire válaszolni, nem akarom önöket azokkal újra untatni. — Ne tekintsek az én személyemre, az mellékes, azt akár ejtsék el, de sorakozzanak a szabadelvű párt zászlaja köré és azt vezessék diadalra.

Sűrű éljenzés szakította félbe a beszéd elmondását, bevégeztével pedig Utinsky József plébános intézett néhány szót a néphez, melytől aztán Falk Miksa élteve elszólt.

Falkot és a vele jött urakat Kollár János házánál valóban fejedelmi ellátásban részesítették, a Falk tiszteletere adott díszében megint bőven toasztítottak. Falk nem kocsi jött vissza Kanizsára, hanem néhány ur kíséretében estefelé Szt-Mihályra kocsi-kázzal, hol a vasuti állomásnál a szalonkocsi várta őt, melyen aztán Kanizsára s innen tovább Budapestre ment.

Látogatása teljesen megnyert bennünket az ő számára; tapasztaltuk, hogy Falk Miksa, némesak jó hazafi, némesak kiváló államférfi, kitűnő politikus és exczellens újságíró, hanem mint ember is a legkedvesebb, legszellemesebb és legszeretetre méltóbbak egyike.

Szívünkbeli, lelkünköl fakad a őszinte kívánság:

— Isten veled! A viszontlátásra!

Most egy kellemetlen és terhes, de hivatalunk által reánk rótt kötelességet kell teljesítenünk. A fény után meg kell emlékeznünk az árnyokról is. Felreértés látszatának is kikerülése végett előre sietünk kijelenteni, hogy ez az árnyék nem vetődik arra a pártira, mely jelöltje bevonulását ünnepelte; ez a párt minden öröme dacára nem csapott túl a megengedettnék s a tisztességnek határára. Városi rendőrségünknek, közigazgatásági hatóságainknak, a csendőrségnek is csak teljes elismerésünket fejezhetjük ki tapintatáért és ügyességeért, melylyel e két napon a rendet fenn tudta tartani. Sem a szabadelvű pártot, sem híveit, sem a hatóságot nem hogy gáncs nem éri, de méltán illeti meg őket az elismerés és a dicséret.

Nagyon sajnáljuk, hogy az ellenzékéről nem mondhatjuk ugyanezt. Nem az ellenzéken mult, hogy kerülteünk nem lett a czeplédiekhez, jászberényiekhez, vagy kolozsváriakhoz hasonló jelenetek színhelyévé. Az ellenzék, melynek miután elvi fegyverét el ejtette, egyedüli fegyvereül csak a szenvedélyes az érszakmaradt meg, — a Falk Miksa diadalutjának alkalmát felhasználta a maga foga fehérenek kimutatására. Attól, amit látunk, méltó haraggal, a tisztességerzet felháborodásával, fordulunk el.

Igaz, hogy az ellenzéknek pünkösdfestésnapra és hétfői éretlen tüntetéseiben túlbnyire asszonyok, gyermekek és választó joggal nem bíró zöldtollas suhancok vettek részt tetteleg; ezek ordították a menet elé az ő káromkodásait és a Pacsáról hazatérő szabadelvűpártiakat ezek dobálták meg Rajkon és Kiliánban, ez utóbbi helyen tömegesen felállítva Desvaldes ottani földbirtokos háza előtt; igaz, hogy ilyen kihágásokra csak a göpredék vetemedhetik, de az is tagadhatatlan, hogy ezeket az ellenzéki tüntetéseket a mi „balpártunk“ vezérémberei, magukat az intelligenciá közé számító kabátos emberek szervezték, ezek állították fel minden

községben egy tömegben a suhancokat — mert hiszen választójuk vajmi kevés van, — ezek állottak mindentit élükön és lobogtatták velök együtt a zöldtollas süveget, kimutatva, hogy a kiabáláshoz értenek valamennyien. És a történetek után kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy nem az ellenzéki főemberek, hanem tisztán és egyedül csak a puskák és szuronyok tartották vissza a fel-tüztelt népet attól, hogy komoly tettelegességekben nem keresett kifolyást durva szenvedélyességének számára.

Igenis, ezt kell hinnünk; mert láttuk, hogy ahol csendőrök voltak, ott az urak maguk is kijöttek s odaálltak a nép elé, hogy majd azt mondhasák: „Mi csitítottuk, nekünk köszönhető, hogy a rend meg nem bomlott,“ míg ahol nem volt csendőr, például Kiliánban, ott az ur nem mutatta magát, megengedte, hogy háza előtt csoportosuljanak, megdobálják a menetet, azután beszökjenek a háza, ahol már előre gondoskodva volt a hitványok elrejtéséről.

Igy „dolgozik“ a balpárt! A következőképenről vajjon szintén elvállalják-e a felelősséget azok az urak, kik a tettelegességeket nem tudták, vagy nem akarták megakadályozni! Ha majd — mint ez ma vagy holnap előreláthatólag megtörténik, mert szükséges — az ellenzéki választókhoz katonaságot szállásolnak be, hogy féken tartásák őket, vajon az urak fogják-e kárpótolni a népet a miattuk rajja rótt teherért? ... És azt hiszik-e, hogy csakugyan előnyére válik pártjuknak az ő eljárása? Mit mi elvekel és érvekkel küzdünk, addig az ő fegyverük országoszerre a bot, a melylyel öntek és a sár, a melylyel dobálnak. Csak hogy a botnak is két vége van, a sár pedig visszahull azokra, akik dobálják.

Ne igazsáék fel azt a szegény népet, melynek ugyan van baja elég. Ha már nem tudják felvilágosítani, legalább ne kergessék bele a szenvedélyek árjába, melyből csak újabb bajok támadhatnak reá. Ne tegyék vétké tönkre a saját pártjuk erkölcsi reputációját!

Azok a sárdobáló balpárti tüntetések csak annál büszkébbekké tehetnek bennünket.

Látjuk, mennyivel különb emberek vagyunk mi amazoknál. Ránk nem ijesztenek. Nem félünk tőlük; bizzunk az állam hatalmában, mely

meg fogja találni a módot a rakoncátlanokodók megfellebbezésére.

Mi pedig fenn lobogtatjuk zászlónkat, melyet a balpárti sár nem tud bemocskolni, magasan tartjuk azt a zászlót, melyet győzelemre viszünk, azt a zászlót, melyre lelkünk egész hódolatával, szívünk egész szeretetével felitrtuk a lelkészitő szót:

Éljen Falk Miksa!

Különlétek.

— A n.-kanizsai kath főgymnastiumban az 1883-4 tanévi nyilvános magánvizsgálatok következő sorrendben fogtak megtartani: jun. 5-én hittan mind a 7 osztályban; 7-én francia nyelvtan. 9-én 7. oszt. latin ny. német ny. 6. oszt. történet, természetrajz, mennyiségtan, 4. oszt. latin ny. magyar ny. 10-én 5. oszt. magyar ny. német ny. 3. oszt. német ny. számtan, mértani rajz 1. oszt. latin ny. magyar ny. 11-én 7. oszt. görög ny. magyar ny. 6. oszt. görög ny. latin ny. magyar ny. 13-án 3. oszt. latin ny. görög ny. 4. oszt. számtan, mértani rajz, 3. oszt. történet, földrajz, 15-én gyorsírás és hittan az izr. tan. 20-án 7. oszt. történet természettan mennyiségtan, 6 osztály magyar ny. német ny. 3. oszt. latin ny. magyar ny. 1. oszt. földrajz, számtan, mértani rajz, 21-én 5. oszt. természetrajz, történet, mennyiségtan 4. o. zt. német ny. történet természetrajz; 2. oszt. földrajz számtan mértani rajz; 23, 24 és 25-én magánvizsgálatok; 29-én Te Deum és Jizonyitvány kiosztás.

— Meglőtt gyermekek. Az asztregnyai erdőkerülő mint bennünket tudósítanak meglőtt két fiut, kik az erdőben csalánt kerestek. Az egyik fiu igen veszélyes sebeket kapott; életben maradáshoz kevés a remény. A vizsgálatot már megindították.

— Öz Gábor, egykor jómódu földbirtokos, több kis-komáromi postamester örökségére végkép elszegényedve, e hó 3-án reggel meghalt a nagy-kanizsai városi kórházban. A szerencsétlen ember tragédiájának utolsó felvonása is véget ért.

— Nagy népesödés volt pünkösdfestén este a kanizsai főtéren. „Éljen Inkey“-t kiabáltak magyarutczai suhancok; volt néhány olyan is, a ki Falk mellett tüntetett. A rendőrségnek sikerült a tüntetőket szétoszlatni, mielőtt komoly kihágás történt volna.

Felelős szerkesztő s kiadó: VARGA LAJOS. Társszerkesztő: FARKAS IMRE.

500,000 m á r k a a legjobb esetben

A hamburgi állam részéről biztosított nagy pénzsorsjáték a benne kisorsolásra jutó nyeremények sokasága által, valamint a nyeremények kifizetése iránt nyújtott lehető legnagyobb biztonság következtében a legnagyobb kedveltségnek örvend. E sorsjáték a tervezet határozománya szerint egy külön kinevezett vezérigazgatóság által vezetetik s az egész sorsjátékot maga az állam ellenőrzi. Néhány hónap alatt az első osztálytól a hetedikig **100,000** sorsjegy közül **50,500** sorsjegy bizonyosan nyereménynyel huzatik ki. Ezek között vannak 500,000 márkás főnyeremények is, nevezetesen pedig:

1 nyeremény a 300,000 márká	26 nyeremény a 10,000 már.
1 „ a 200,000 „	56 „ a 5,000 „
2 „ a 100,000 „	106 „ a 3,000 „
1 „ a 90,000 „	253 „ a 2,000 „
1 „ a 80,000 „	6 „ a 1,500 „
2 „ a 70,000 „	515 „ a 1,000 „
1 „ a 60,000 „	1,036 „ a 500 „
2 „ a 50,000 „	29,020 „ a 145 „
1 „ a 30,000 „	15,463 „ a 200 „
5 „ a 20,000 „	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20 m.
3 „ a 15,000 „	

E nyeremények közül az első osztályban 4000, összesen 157,000 márkányi összeggel sorsolatik ki. Az első osztály főnyereménye 50,000 márkát tesz ki; ez emelkedik a második osztályban 60,000 márkára, a harmadikban 70,000 márkára, a negyedikben 80,000 márkára, az ötödikben 90,000 márkára, a hatodikban 100,000 és a hetedikben esetleg 500,000 márkára; nevezetesen pedig 300,000, 200,000 stb. márkára. Az első osztálybeli kisorsolásnál a sorsjegyek ára:

Egy egész sorsjegy 3 frt 50 kr.
Egy fél sorsjegy 1 frt 75 kr.
Egy negyed sorsjegy 90 kr.

Az összegnek bankjegyekben, postautóval vagy postabélyegekben való beküldése mellett a hozzáuk érkező megrendeléseket pontosan teljesítjük. Mindenki az állami czimrel ellátott eredeti sorsjegyet kapja kezébe s egyszermind megkapja a hivatalos játéktérvet, melybe lenné foglalatik a többi u. m. a nyereséghozzás, sorsolási napok s a különböző osztályok betétei. Minden résztvevő azonnal a huzás után megkapja az állami czimrel ellátott hivatalos nyereséghozzásot, melyben világosan vannak kiírva a nyeremények és a nyertes sorsjegyek száma. A nyeremények kifizetése terv szerint pontosan történik. **Állami jóhitel** mellett a hivatalos tervezetet kívánatra előre elküldjük ingyen, továbbá késznek nyilatkozunk arra, hogy a nemtetsző sorsjegyeket, melyek hozzáuk még idejében a sorsolás előtt vissza küldetnek, elfogadjuk és az azokért küldött összeget rögtön megérítjük. Miután a sorsolásokra naponkint igen sok megrendelés érkezik hozzáuk, kérjük, hogy minden megrendelést pontosan teljesíthessünk, ezeket **mihamarabb**, mindenesetre azonban

1884. június 11-éig közvetlenül hozzáuk juttatni
Valentin és Társa banküzlet Hamburgban.

Szerencse és véletlenig gyakran nagy szerepet játszanak az életben és e kettőtől mindenki, kivétel nélkül, szívesen bocsáthatja be magához, ha ezt — mint a jelen esetben, szolid és kényelmes módon lehet elérni

Főnyeremények mindig különösen kezesztel a szerencse és b. megrendelőink érdekeit mindig a leghatékotabban képviseltük.

Nálunk mindenki által az előnyben részesült, hogy közvetlenül az eredeti sorsjegyet kapja meg, úgynök közbenjárása nélkül, ennélgyva mindenki némesak a nyereséghozzásot kapja meg, felzárkózva a célból, a huzás után a legrövidebb idő mulva, de ezenkívül az eredeti sorsjegyet is, kifizetés nélkül a t. v. szerint megállapított áron kapja.

128 3

Falk Miksa beszéde

a nagy-kanizsai kerület választó polgáraihoz

1884. június 1.

Tisztelt uraim!

Miön Önök szívesek voltak a nagykanizsai szabadelvű párt nevében engem a jelöltséggel megkínálni, s én, köztintű bizalommal megköszönve, készen nyilatkoztam ezen jelöltség elfogadására, talán még Önök közt is lehetnek többen, kik azt hitték valami, hogy vagy elég rövidlátó vagyok az elvállalt feladat nehézségeit fel nem ismerni, vagy elég könnyelmű, azoknak súlyát kicsinyíteni. Legyenek meggyőződve, hogy sem az egyik, sem a másik feltételezés nem áll. Én ugyanis teljes terjedelmükben ismerem a nehézségeket, melyekkel itt egy kormányparti jelöltnek szembe kell szállni, és hogy ezt bebizonyítsam, azonnal én magam fogom ezen nehézségeket megismertetni; — de érett megfontolás után egy találatom, hogy a küzdelmet Önök támogatása mellett magamra vállalni nem csak kötelességem, hanem hogy e küzdelem, mióta a szabadelvű zászló nem ismert, vagy elég örvendetes mértékben megszapordtak és tekintélyes pártja összeforrtak, egyáltalában nem reménytelen.

A mi a nehézségeket illeti, azok kétféle természetűek: először ugyanis tudom, hogy ezen kerületben a függetlenségi pártnak mindig számos híve volt, a minék bizonyosságul szolgál azon tény, hogy a nagy-kanizsai kerület két országgylősen át épen ezen függetlenségi pártnak egyik igen t. tagja által volt képviselve. A másik nehézség pedig abban áll, hogy kedves hazánkban csakugyan még igen sok baj van, mely orvoslást igényel, és így nem is valami nagyon élénk agitációra van szükség, hogy a kedélyekben az elégtelenség-érzete ébren tartassék s új meg új táplálékot nyerjen, főleg miután az emberi természet úgy hozza magával, hogy a ki valamely fájdalomt érez, nem igen hajlandó nyugodt elmékedésbe becsatkozni bajainak melyekben fekvő okai fölött, hanem legkegyelmesebbnek találja a legközelebb fekvő okot előrantani és így a jelen esetben minden bajért a kormányt és annak partját felelőssé tenni, miként a beteg is szenvedésének valódi forrását nem ismerve, vagy annak felismerésén fejét törni nem akarván, az orvost vádolja meg nem gondolván azt, hogy vannak oly bajok, a melyek az organismus természetes fejlődésétől elválaszthatatlanok, és melyeket az orvos vagy épen nem, vagy csak nem lassan meggyógyítani képes. De a melyek nagy részben a fejlődés előhaladtával magoktól is eltűnnek.

Szóljunk mindenekelőtt az említett nehézségek elsőjéről, melylyel a szabadelvű párt jelöltjének itt meg kell küzdeni, tudniillik: a függetlenségi párt híveinek tetemes számáról. Itt mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy én a függetlenségi pártnak létezését hazánkban, nem csak hogy szerencsétlenségnek nem tartom, hanem épen ellenkezőleg szerencsétlenségnek tartanám azt, ha e párt akár ezen, akár más elnevezés alatt köztünk létezni megszűnnék. Pillantunk végig hazánkban negyedszázados történelmére — értem azt az időt, a mióta Magyarország a habsburgi monarchia uralma alatt áll, — és azt fogjuk találni, hogy Zápolyától Kossuth Lajosig ilyen irányú párt mindenkör és minden körülmények közt létezett. Magyarország nem meghódított tartomány ezen dynastiának, hanem szerződésileg ruházta arra szent István koronáját, kikötve magának az alkotmányos jogoknak bizonyos összegét. De már akkor is midőn e szerződés legelső alakjában létrejött, voltak sokan e hazában — és ezek közt igen sok hazafiak, — a kik egyáltalában nem helyeselték ezen szerződést és az országnak teljes önállóságát és függetlenségét megvárni ohajtották és megtarthatni hitték. Ezek kisebbséget képeztek, melyek a trónon oly uralkodók ültek, kik Magyarországnak saját felelősségben tartották: de többségre jutottak azonnal, míhlyt kétoldali szerződés a dynastia részéről egyoldalúan meg lett kötve. Ezenkor aztán mindannyiszor az ő táborukban volt a hazafiak túlnyomó többsége és ezek nem egyszer fegyveresen védelmezték a nemzetnek elidegeníthetetlen jogait. E kisebbség megújultak különféle időkben, de — és ez igen nevezetesen — a melyet Önök figyelmébe ajánlok — sohasem szűntek az országnak teljes elszakadására, a nemzet és a dynastia közt kötött szerződés végleges felbontására, hanem mindkét rész érezvén, meynyre szorult egymásra — az ily küzdel-

mek mindannyiszor új békeszerződést eredményeztek, a mely azután bizonyos időre ismét biztosította a nemzet számára alkotmányos jogainak háborítatlan élvezetét. Az a mit 1867-iki kiegyezésnek neveznek, sem volt egyéb, mint ily békekötés a nemzet és a dynastia közt. 1848-ban és 1849-ben ugyanis a nemzet ismét kénytelen volt jogainak és szabadságának fegyveres védelmére kelni; küzdelme reá nézve kedvezőtlenül végződött és következett reá a jogtörésnek és jognélküliségnek kínos korszaka; de a sajnos tapasztalatoknak igen hosszú sora végre arról győzte meg a dynastiát, hogy midőn Magyarországot gyöngíteni, vagy épen tönkretenni törekedett, önmagát gyöngítette és tette tönkre s így 1867-ben egy új kétoldali szerződés keletkezett, mely — ez el nem tagadható tény, — mind ez óráig mindkét részről lelkiismeretesen meg is lett tartva. Ez új szerződés a függetlenségi párt ellenzete akkor és ellenzi még ma is, a mi azonban nem gátolhatta azt, hogy a szerződés még most is teljes érvényben áll, és akármit mondjanak ellene, Magyarországnak úgy anyagi, mint szellemi jólétét tetemesen előmozdította. De azért mégis jó, hogy a függetlenségi párt még ma is létezik és nem engedti feledésbe merülni azt: hogy Magyarországnak tulajdonképen az önállóság és függetlenségéneka mostaninál nagyobb mértékévevan jogigénye, ennek egy részét azonban önkényt feláldozta azokért az előnyökért, a melyeket neki a monarchia másik felével való együttlét nyújt, de csakis azon feltétel alatt áldozta fel, hogy ő ezen előnyökben és jogokban csonkítás nélkül részesül. Ha ma megszűlnék lenni a függetlenségi párt, akkor a szabadelvű párt képezné a legszélső bal szárnyat és akkor, erről biztosak lehetünk, nem sokára keletkeznék, sőt a mennyiben az alattomban most is léteznék, nyíltan és bátran ltné fel fejét az olyan irány, mely az 1867-iki kiegyezésnél is kevessebbel beérné és az ország önállóságának még nagyobb részét feláldozni kész volna. Nem árt tehát, ha Bécsben tudják és látják, hogy itt mi nálunk van egy tábor, a mely ma kisebbséget képez ugyan, de mely azonnal többséggé növekednék, ha valahol az a szándék merülne föl, a szabadság és önállóság még ama mértékét is csonkítani, melyet számunkra az 1867-iki kiegyezés biztosított. Én tehát nemcsak hogy a függetlenségi párt egyes tagjainak hazafiasságában és pártállásuk jogosultságában nem kétkezem, hanem szükséges ellensúlyt látok e pártban arra, hogy a szabadságnak és önállóságnak legalább ama mértékét biztosítsuk magunknak, melyet jelenleg élvezünk. De miután másfelől ezen mérték a mai körülmények közt elégségesnek tartom arra, hogy Magyarországnak anyagi és erkölcsi ereje kellően fejlődjék, nem kívánom, hogy a függetlenségi párt ez idő szerint többségre emelkedjék, hanem igenis, hogy folytassa ezentúl is az alkotmányos ellenőrzést, melyet ő az 1867-iki alapon álló kormányval és annak partjával szemben gyakorolni jogosítva és hivata van és azért nem vánaokdatom ezen kerületben sem, habár itt ez idő szerint nem saját lobogója alatt vívortláz, felvenni ellenében nem a személyes, hanem a politikai küzdelmet, minden törvényes eszközzel arra törekedvén, hogy az itt 3 év óta tetemesen megszapordott szabadelvű pártot többségre segítsem.

A másik nehézséget, melylyel egy szabadelvű párti, vagy mondjuk rövidebben, egy kormányparti jelölt ezen kerületben szemben áll, az országnak általános helyzete képezi. A mi ez általános helyzetet illeti, én annak minden visszasságait, bajaink egész összegét jól ismerem, de távol vagyok attól és nem is tartanám valami hazafias vallalatnak ezen helyzetet még a valódinál is sötétebbnek festeni és magában a nemzetben táplálni az elesüggédés érzelmét, a külföld előtt pedig anyagi és erkölcsi hitelünket minden ok és szükség nélkül leszállítani. Voltak a mostanajknál sokkal sanyarúbb idők, a midőn nemcsak arról folyt a vita, vajjon alkotmányos jogainknak nagyobb vagy kisebb mértékét élvezzük-e, hanem midőn ily jogokról egyáltalában nem volt szó és ellenünkben az a megsemmisítő ítélet mondatott ki, hogy alkotmányunk végleg el van jászva. Akkor is, midőn köröskörül sötét éjszaka volt és alig egy-egy percze tűnt fel egy halvány reményessilagoeska az égen, akkor én — az idősebbek Önök közt erre még vissza fognak emlékezni — csekély erőnek

minden működését oda irányoztam, hogy a nemzetet a kétségbeeséstől megóvjam: nem engedtem kialakulni keblében a reménynek szikráját és miként az éji lovag az elhathatatlan arabs sivatagon, midőn köröskörül a végtelen pusztaságon minden élet kihalva látázik és már ő maga is alig-alig hiszi utjának célját elérheti, a fölötte tündöklő Syrius csillagra fejezve szemét, bátran folytatja útját a vadonban, ugy sokszor, midőn már magam is alig mertem remélni, mégis a jobb jövő lehetőségébe való hitet iparkodtam hazáinkban fentartani, jól tudván, hogy a mely nemzet saját jövőjében binni megszűnt, az a jelent is elveszti, holott máfelől nincs oly óriási nehézség, a melyet egy életrevaló nemzetnek egyesült ereje legyőzni képes ne volna, ha a mi missiójában biz és e missió teljesítésének lehetőségébe föltött kétségbe nem esik. Ne hagyjuk tehát azt, hogy helyzettünk oly szomorú, a milyennek azt sokan talán saját meggyőződésük ellenére festeni akarják. A pessimismus csak ugy megbénítja az erőt mint az optimismus, a helyes út pedig közepett fekszik és abban áll, hogy felismerve a valóban létező nehézségeket, komoly akarrattal neki menjünk azok legyőzésének, hogy pedig erre bátorságot és erőt nyerjünk, ne csak azokat a terheket lássuk, melyek vállalatunk nyomják és melyek valóban igen nagyok, hanem vegyük figyelembe az előnyöket is, melyeket ezen terhek árán megvásároltunk. Ha valakinek jól berendezett gazdasága van, mely nem csak a kezelési költséget fedezi, hanem még évenként bizonyos fölösleget is szolgáltat, akkor ezen birtokos is kénytelen ugyan, ha nem akarja jóságát elhanyagolni, minden esztendőben javításokra bizonyos befektetéseket tenni, de ezeknek fedezésére ott van a fölösleg és legrosszabb esetben egyik vagy másik kedvezőtlen évben megszorítja saját házi kiadásait. A ki azonban el jóságát akar rendezni, mely évek hosszú során át teljesen el lett hanyagolva, a hol nem csak hogy semmi sem történt a jövedelem emelésére, hanem mesterséges uton minden elkövetett, a mi hátrányára válhatik, annál a dolog másképen áll; annak szüksége van egy erőlyes elhatározásra, rendkívüli erőfeszítésre, annak kölcsön kell venni a megkívántató pénzt, még pedig a dolog természetére szerint, eleinte nem épen olyan kamat mellett; de ha azután a birtokos az így fölvert pénzt célzatosan felhasználja, ha időmoszan gazdálkodik vele, évről évről emelkedni fog jóságának jövedelme, idővel maradni fog mindinkább nagyobbodó fölösleg adósságai visszafizetésére és az elhanyagolt jöszögből lassanként virágzó birtok lesz, bár igaz, hogy az átmeneti időben roppant áldozatokra és sanyarú nélkülözésekre van szükség. Hy helyzetben vagyunk mi. Még 1848 előtt is Magyarországgal úgy bántak, mintha ez Ausztria gyarmata volna, melyet ki kell szákmányolni, de melynek önálló virágzása jutnia nem szabad. Az 1848 és 1849-iki események még kevésbé voltak alkalmasak arra, hogy ezen bajon segítsenek, mert a nemzet, mely lételeért és alkotmányos szabadságáért küzdött, sem időt, sem gondot nem fordíthatott anyagi érdekeinek előmozdítására. A szabadságharc szerencsétlen kimenetelére utáni állami gazdaságunk vezetése ellenünk kezébe került, a kik készakarva hanyagolták el Magyarország érdekeit, és csak 1867-ben, midőn ismét magunk rendelkezhetünk az ország sorsa fölött, kezdődött a javulás korszaka. Nem akarok azoknak részletezésébe bocsátkozni, melyek e tekintetben azóta történtek, mert ez nagyon hosszadalmas volna és különben is eléggé ismeretes, de arra kérem az urakat, vegyenek elő egy 20 év előtt készült mappát, vagy az akkori időből származó könyvet, mely Magyarország statisztikai leírását tartalmazza, vagy kézzeljék csak egy pillanatra azt, hogy — csak egy dolgot említve — mind az a sok közlekedési eszköz, vasut, pósta, távirat stb. egyszerre eltűnnék és gondolják meg, milyen volna akkor Magyarország helyzete. Azt mondják Önöknek folyvást, hogy ennyi meg ennyi százmillióval szaporodott az államadósság, ennyivel meg ennyivel magasabb az adó, de tessék ezzel szembeállítani azokat a tényezőket is, melyek azóta még lettek alkotva, és melyek hathatósan segítik elő Magyarország felvirágzását. Nem szeretném Önöket a száraz számjételek halmazával untatni, de midőn az ellenzék azt mondja, hogy a terhek rendkívüli szaporodása daczára az államháztartás még sem rendeztetett, az országnak anyagi jóléte még sem mozdított elő, mégis kénytelen vagyok felhozni egy pár adatot, még pedig számokat, hiteles számokat, a melyeket semmiféle álokoskodással megdönteni nem lehet. Vegyük csak a vasutakat. Ot év alatt, ugyanis 1869-től 1873-ig nem kevesebb mint 3300 km. új vasut épült Magyarországon, ugy hogy 1873-ban volt a közös vasutaknak Magyarországra jutó része 2800, a tisztán magyarországi vasutak hossza pedig 3600, tehát összesen 6400 km., azaz majdnem ezer mérföld. Hát azt gondolja valaki, hogy ezeket nekünk ingyen építik? Megengedem, hogy sok hiba történt egyes vasutak irányára nézve; megengedem, hogy az ezen vasuti építkezésekre megkívántató pénzt, melynek kamatait az állam garantirozta, helyiely-közzel drága kamat mellett kellett

fölvenni, de elvégre Magyarország legbülsőbb tagja volt az európai államoknak, melynek litthon kevés tapasztalata, külön kevés hitele volt, és utóvégre még a drágán épített vasutak is mégis megvannak és megtették jótékony hatásukat közvetlenül mind azokra a vidékekre nézve, a melyeket érintenek és közvetve az egész országra nézve. Hanem persze, hogy mennyivel emelkedett mindazon föld- és házbirtok értéke, mely többé kevésbé a vasutak közelében fekszik, mennyivel többet nyert a kereskedő, midőn árút gyorsabban és olcsóbban továbbíthatja, szóval mindezen közvetett, de óriási előnyöket számokban kifejezni és a növekedett terhekkel szembe állítani, — arra a tiszteln ellenzék nem tudja magát elhatározni. Menjünk tovább! 1873-tól 1883-ig, tehát 10 esztendő alatt a tisztán magyarországi vasutaknak hossza fölemelkedett 5250 kilométerre, ugy hogy ma az összes magyarországi vasutak hossza 8000 km., tehát ismét 1600 kilométerrel több, ezek közt pedig — és ezt méltóztatásuk figyelembe vonni, mert ez egyik főforrása volt az államadósság emelkedésének és a terhek fokozódásának, — ezek közt, mondóm, volt állami vasut, mely 1873-ban csak 900 knt tett, 1883-ban 2927 km. a mihez még hozzájárulnak az állami közlekedés alatt álló vasutak 223 kntrel, ugy hogy az állam ma 3150 km. vasutal rendelkezik a legújabb államosítások által pedig ezen hálózat folyó év végeig már a 4000 knt lass-meg fogja haladni nem szólvá ama felügyeleti jogról, melyet az állam a magánvasutakkal szemben gyakorol és nem szólvá az ugy hiszem mindnyájunk által helyeselt törekvéseiről, hogy az állam a vasutak tarifáira mennél nagyobb befolyást biztosítson magának. Már csak ezen egy kimutatás megmagyarázza azt, hogy a közterheknek ezen idő alatt rendkívüli mértékben kellett szaporodni. De ez csak egy ága a közigazgatási tevékenységnek. Hány iskola, hány közintézet, hány egyéb közérdekű intézmény lett ez idő alatt megalkotva? Mind erre, uraim, pénz kell, még pedig sok pénz. Hogy ily körülmények közt, midőn a jelenlegi kormányunk nemcsak roppant terheket kellett átvenni a multból, hanem azokat még nem csak egy mértékben szaporítani is a megkezdett munka kiegészítése céljából, hogy, mondóm, a jelenlegi kormány mind ez óráig az államháztartást teljesen nem rendezhette, az természetes; de nem is az a kérdés és nem is az a döntő, vajjon 10 vagy 12 évi kormányzás alatt sikerült-e az államháztartás rendezése és az egyensúly helyreállítása, hanem az, vajjon javult-e ezen idő alatt és javult-e folyvást az államháztartás mérlege, vajjon javult-e általánosságban az ország anyagi helyzete és ezen kérdésre, ugy hiszem, részrehajlás nélkül határozott igennel kell felelni. A deficit évről évre alább szállott, ha pedig egyedül a rendszer kiadásokat tekintjük, nem igen measso vagyunk az egyensúlytól, sőt az utolsó adófölemelés és a szeszadó átalakítása következtében nemsokára talán el is érjük. Amaz urak, akik oly keserű szemrehányásokat tesznek a kormányunk, hogy az állam háztartását eddigelé teljesen nem rendezte, ugy látszik megfeledeztek arról, hogy saját soraikban vannak olyanok, a kik már a kormányon voltak és a kiknek e szerint alkalunk lett volna államférfiai lángeszüket tündököltetni. Miért nem éltek akkor ezen alkalommal? És hol vannak azok a fényes tettek, a melyek arra jogosítanak őket, hogy utódaiknak szemrehányást tegyenek a miatt, mivel ezek, habár nagyon sokat tettek, de még nem tehettek meg mind azt, a mire szükség van, hanem megtették legalább annak nagy részét és minden esetre többet, mint elődeik. Vagy talán megfeledeztek ama 153 millió kölcsönről, a melyet nem a mostani kormány költött, de a melyet neki szomorú örökség gyánánt át kellett venni és a mely azon kívül, hogy majdnem nyolcz százaléknyi kamatot kellett érte fizetni, még megszegyenítő, megalázó is volt annyiban, a mennyiben csak rövid néhány esztendőre és így is csak jelzőleg mellett adatott? Vajjon nem a mostani kormány volt-e, a mely ezen drága és a mellett megszegyenítő üzletet megszüntette, a mely ennek helyébe először a 6°/_oos aranyjardéket léptette és így legalább a tökörtörlesztés terhétől mentett meg bennünket, utóbb pedig ezen 6°/_o os rentét átváltoztatta 4°/_o-ra, a mi a tökének névleges fölemelésével jár ugyan, — annak a tökének, a melyet a jardékkölesénnél ugy sem fizetünk soha, de több mint két millióval leszállítja az évi kamatnak terhet, ama kamatót, melyet csakugyan minden esztendőben meg kell fizetni?

De az ellenzék szemrehányásaival szemben még egy kérdés merül fel, és ez a következő: hiszek, az országos költségvetés minden esztendőben hosszú tanácskozás tárgyát képezi a parlamentben, és miután az államháztartás egyensúlyának helyreállítása mégis csak két módon képzelhető, tudniillik a kiadások leszállítása és a bevételek szaporodása által; vajjon miért nem mondja meg az ellenzék ezen tárgyalások alkalmával, hogy minő kiadási tételek azok, a melyek luxus-czikket képeznek és a melyeket

ismét el lehet hagyni, és ha az adók fölemelését perhorrescálják, hol vannak amaz egyéb források, a melyekből a hiányt fedezni lehetne? En eddigelé ilyet nem hallottam, sőt nem egy alkalommal az ellenzék soraiból merült fel egy-egy megengedem magában véve teljesen jogosult, de mégis csak helyi és vidéki érdekek által indokolt indítvány, mely egyik vagy másik kiadási tételnek fölemelését célozta, és midőn egyik vagy másik befektetésre nevezte egyesek részéről az a nézet nyilvánított, hogy ez magában véve hasznos lehet ugyan, de az ország jelenlegi pénzügyi helyzetében talán egy pár évre elhalasztandó, akkor az a többség, a mely ezen tetemes kiadásokat annak dacára is megszavazta, korántsem kizárólag kormánypárti, hanem ellenzéki képviselőkkel is állott.

Más szemrehányások is tétettek ugy a kormánynak, mint a szabadelvű pártnak; nevezetesen azt mondták róluk — és ez is az anyagi kérdések körébe tartozik — hogy rosszul csinálták meg a kiegyezést. Ausztriával, hogy meg kell bukítani ezt a kormányt és helyébe tenni olyat, mely a legközelebbi kiegyezésnél jobban fogja megóvni Magyarország érdekeit. E kérdéshez nem csak jogom van hozzászólni, mint bárki másnak, de kötelességem is, mert én az 1878-ki regnicolaris deputatiók tárgyalásainak alkalmával a magyar deputatio előadója voltam. Nem akarok kiterjeszkedni ezen hosszadalmas alkudozások részleteire, sem arra, a sok és nem mindig szelid líznetre, melyek közöttünk és az osztrákok közt váltattak, csak az eredményt akarom két szóval vázolni. Nincs az új kiegyezésben egyetlen egy pont, mely reánk nézve kedvezőlenebb volna, mint az, a melyet Deák Ferencz és Andrássy Gyula gróf aegise alatt Magyarország 1867-ben Ausztriával kötött, de igenis még lett szüntette egy kiálló igazságtalanság, a mely Magyarországot évenként 3-4 millióval károsította. A quota és a vám- és kereskedelmi szövetség egyes határozományai változatlanok maradtak, de igenis megváltoztattak a restitució elvét. Méltóztatnak tudni, hogy a czukor- és szeszkvittelnél a fogyasztási adó visszatértetik. Ezen visszatérítés a régebbi kiegyezés szerint a vámjüvedelmekből fordították és mintán a vámjüvedelmek a közös kiadások fedezésére fordítottak, minden megrövidítésből, mely a vámjüvedelmet éri, Magyarországra 30% esik, ha tehát az adórestitució a vámjüvedelemből fedeztetik, akkor ezen restitucióhoz Magyarország 30%-ot fizet hozzá. Ha már most Magyarország az annak idején fizetett és ily uton visszatérített fogyasztási adóbelegyremásra szintén 30%-ot élvezett volna, akkor nem lett volna semmi baj, tényleg azonban úgy állott a dolog, hogy Magyarország fogyasztási adó fejében sokkal kisebb összeget vett be, de annál nagyobb folyt az osztrák állami pénztárba, mi tehát olyasmit voltunk kénytelenek visszatéríteni, a mit nem mi kaptunk, hanem mit az osztrákok bevettek. Ez igazságtalanságot sikerült reparálnunk és épen az új kiegyezés óta az adórestitució már nem a quota arányában, hanem a tényleges bevételeknek megfelelő arányban és a két állam közti leszámolás útján történik, a mi Magyarországnak — a mint mondam — évenként 3-4 millió bevételi többletet hoz. Ugy gondolom, hogy a változtatásért az utóbbi kiegyezés megalkotóit szemrehányás nem érheti.

De a kiegyezés alkalmával rendezhottunk még egy dolgot, a melyről a t. ellenzék bőlesen hallgat. Méltóztatnak tudni, mennyi szeszituranak voltunk kitéve az osztrák nemzeti bank részéről mindaddig, míg a viszony e bank és Magyarország közt jogilag rendezve nem lett. A bank akkor szándékosan tett lehetőleg sok nehézséget, hogy beünnöket e viszony rendezésére kényszerítsen. Önök t. Uraim, a kik közt annyi kereskedő van, bizonyosan még oly jól emlékeznek az akkori állapotokra, hogy azokat leírni teljesen szükségtelen. En akkor a képviselőházban is hozzászóltam ezen tárgyhöz és kifejezést adtam abbéli meggyőződésemmek, hogy ha egyszer a Magyarország és a nemzeti bank közti viszony jogi alapra lesz fektetve, a banknak minden malitája meg fog szűnni, mert hiszen az ő törekvése az, hogy üzletet csináljon és akkor ő Magyarországnak annyi pénzt fog adni, a mennyit itt solid módon elhelyezni lehet és annyi fiókot fog állítani, a mennyit a szükségletnek megfelel. Az ellenzék ezt hangosan tagadta. Már most kérem Önöket, t. Uraim, mondják meg Önök, kinek volt igazza? Hiszen Önök maguk is kaptak bank-fiókot és így szóljanak hát, meg vannak-e elégedve az osztrák-magyar bank működésével? Nem teljesült-e az, a mit akkor előre mondtam? Az utolsó évi kimutatás szerint a magyar-kasszai fióknál 1883-ban a helyi váltók, küldények és értékpapírok leszámolása fölment 6000 darabra 8¹/₂ millió értékkel, e bank összes műveletei pedig 10¹/₂ milliót tettek. És tudják-e az urak, mennyi volt ebből a nyers jüvedelem? Az mindössze 77,000 frtot tett és mintán a kefelési költség 30,000 frtra rugott, e 10¹/₂ milliónyi forgalom után a banknak maradt 47,000 frt tiszta jüvedelem. Vajon azt gondolják Önök, hogy egy önálló magyar bank ezt olcsóbban csinálhatta, vagy hogy ez egy ily csekély jüvede-

lemmel megelégedhetett volna? Hanem azt mondják, hogy áldozatot is hoztunk, mert a 80 millió bankadósságnak 30%-át magunkra vállaltuk. Igen, csakhogy nem mi fizetjük ezt az adósságot, hanem fizetetik az oly pénzbeli, a melyhez nekünk azelőtt soha semmi jogunk nem volt: földmíllik a bank arra kötelezte magát, hogy ha évi tiszta jüvedelme a 7%-ot meghaladja, akkor ő a többletnek csak felezését adja ki részvényeseinek, másik felét pedig ama 80 millió adósság törlesztésére fordítja, és így azt az adósságot ő maga fizeti magának vissza. No t. Uraim, ha minden adósságunkat ily módon lehetne leróni, akkor csakugyan gratulálhatnánk magunknak.

Talán nagyon is soká vettem igénybe Önöknek figyelmét, de az ember önkénytelenül is bőbeszédűvé lesz, ha oly kérdésekről van szó, melyek éveken, majdnem azt mondhatnám, évtizedeken át érett megfontolásának és elmélkedésének tárgyát képeztek. Még csak egy dologról szeretnék, még pedig lehetőleg röviden szólni, és ez az a szemrehányás, mely a kormánynak a közigazgatás dolgában tétetett. Igenis, én voltam egyike az elsőeknek, a kik azonnal az alkotmány visszaállítás után és azóta folyvást azt hangoztatták: hogy közigazgatásunk rossz, és hogy ez képezi az ország bajainak egyik legfőbb forrását. De míg a mérsékelt ellenzék a választási mozgalom megindulásakor kiadott nyilatkozványában e bajért inkább az embereket teszi felelősökké, én annak kútfőjét a rendszerben találom. Hiszen itt Zala vármegyében, a melyről ország, világ tudja, hogy valóban példás közigazgatásnak örvend, itt nyíltan lehet szólni a dologról. Az ellenzék azt mondja, hogy „közigazgatási közegek nem fejezik ki az állameszme fenségét, nem az állami akarat magas pártatlanságát, hanem az uralkodó párt hatalmi érdekeit szolgálják és ezen szempontból kedveznek vagy üldöznek; sok helyen a tisztviselőt nem a hivatás lelkiismeretes betöltése, hanem a hatalomnak tett politikai szolgálatok szerint itélik meg, és az utóbbiak fejében gyakran elnézés gyakoroltatik nyilván való erkölcsi fogyatkozásokkal szemben is.” Erre én azt mondom, — a mi első pillanatra talán kissé furesán hangzik — hogy örvendetes volna, ha a baj csak ez volna; mert ha a hiba csak abban van, hogy a közigazgatási közegek nagyon is alávetik magukat a kormány akaratának, vagy hogy a kormány jogosultságon befolyást gyakorol e közegek működésére, akkor igen egyszerű volna a dologon segíteni, és ha vagy a közigazgatási tisztviselők, vagy a kormány személyei változnak, a baj el volna hárítva. Hanem, fájdalom, nem így áll a dolog, mert ismétlem, a hiba a rendszerben van és nem az embereken. En, a ki másfél évtized óta a közigazgatási hivatalnokok kinevezése mellett küzdök, soha sem voltam csalódásban az iránt, hogy a kinevezett tisztviselők, aránylag kevés kivétellel ugyanazok lesznek, a kik most mint választott tisztviselők működnek, de meg vagyok győződve, hogy ezek közt más szellem fog azután uralkodni, és hogy másképen fognak eljárni kötelezőik teljesítésében. Nem az a baj, hogy a közigazgatási közegek ma nagyon is engedékenyek a kormány hatalommal szemben, hanem épen megfordítva: hogy a felelős kormánynak nagyon kevés hatalma van a választott tisztviselők felett, és ott, a hol csakugyan az áll ezekről, a mit én az ellenzék róluk mond, hogy nem teljesítik részrehajlatlanul kötelezőiket, hanem bizonyos személyes tekintetek által vezéreltetnek, ott nem a kormány hatalom az, a mely előtt meghajlanak, hanem inkább azok a megyei klikkek, melyek a restauratióknál döntő befolyással bírnak, és a melyektől a választott tisztviselők sorsa függ. Ha azonban a municipális tisztviselők — a mit én épen nem hiszek, de a mit az ellenzék manifestuma állít — legalább nagy részben oly kevés önállósággal és lelkiismeretességgel bírnának, hogy a kormány hatalom kénye-kegye szerint disponálhatna velök, hiszen akkor furcsán hangzik, ha az ellenzék másfelől ebből azt következteti: miszerint a közigazgatás javításának érdekében a mostani kormánynak nem szabad tovább vinni Magyarország ügyeit; mert ezek a kevés önálló és kevés lelkiismeretes tisztviselők egy másik kormánynyal szemben épen oly engedékenyek és ép oly kevés scrupulosusok lesznek, és így a bajon kormányváltozás által segítve nem volna, ha csak abból a föltevésből nem akarunk kiindulni, hogy csak a mostani kormány áll az oly feketéknek festett ördögökből, az pedig, melyet a mérsékelt ellenzék helyébe tenni kíván, csupa angyalokat fog ültetni a ministeri bársonyszékekre.

De azzal, hogy a tisztviselők nem választanak, hanem kineveztetnek, a kérdés még koránt sincs megoldva, mert nem csekélyebb fontosságú a hivatalnokok fizetésének kérdése, mely égetővé vált azon hivatalnokokra nézve is, kik már jelenleg is kineveztetnek. Ma minden ember az anyagi jólétnek oly mértékét igényli, még pedig jogosan igényli, mely tehetségének, miveltiségének, szorgalmának megfelel. Az államhivatalnokok a jólét ezen mértékét a legtöbb esetben nem élvezik: megmaradt a csekély fizetés

a régi időből, de nem maradt meg azon nimbus, mely ama régi időben az államhivatalnok állását környezte: a vitulus ma is sovány, de most még a titulus is az! Hallom, hogy például itt Kanizsán egyik-másik hivatalnok, a kinek asját háza nincs (pedig fizetéséből egy sem szerezhetett ilyet), kénytelen a város távolabbi részében lakást keresni, mely nagyon szerény, sokszor azonkívül még egészségtelen is és mind a mellett kétszer annyiba kerül, mint a mennyt az illetőnek lakberületménye tesz. És ettől az embertől azt kívánják, hogy jó kedvvel jöjjön hivatalába, ott egész passióval neki fekdjék a munkának, ha a kísértés közeledik feléje, mint Ulysses utitársaival tette, ólommal tömje be fülét, azóval, hogy anyagilag és erkölcsileg ő adja az államnak mindenét, míg az állam neki oly keveset ad, hogy abból az élet legprimitívebb szükségleteit sem fedezheti. Ezt én tarthatatlan állapotnak tekintem. Ha úgy találja a kormány vagy az országgyűlés, hogy az az apparatus, melyet 1867 óta berendeztünk, nagyon is luxuriosus és költséges — jó, huzzuk össze lassanként; ne csorbítsuk azon hivatalnokok jogait, kik már alkalmazva vannak, de ne töltsük be az előléptetés által megürült alsóbb helyeket; hanem a kik már szolgálatban vannak, azoknak adjunk miveltekhez méltó existenciát! Tudom, hogy ez sok pénzbe kerül, de hát azért mégis meg kell lennie! Ez okból Önök az én beszédemben meg a karitászról sehol egy szót nem fognak találni, és a ki Önöknek oly programot terjeszt elő, mely egyfelől a hivatalnokok anyagi helyzetének javításáról, másfelől pedig az államkiadásoknál teendő megtakarításokról szól, annak szemébe mondhatják, hogy nem őszinte, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat nem akarja komolyan. Én ebben a tekintetben minden tartózkodás nélkül kimondom nézetemet. Én a legnagyobb súlyt fektetem rá, hogy a rendes államháztartásban mielőbb helyreállítsassék az egyensúly és örömeim constatáltam már előbb, hogy erre ma a közel jövőben kilátásunk van, de ha arról van szó, hogy a hivatalnokok anyagi helyzetén legalább valamiképp segítsünk, én szívesen várok egykét évvel tovább az egyensúly helyreállítására. Mert csak is egy pár évről lehet szó, feltéve, hogy egyéb tekintetben az eddigi takarékoság elvét el nem ejtjük, mert ha ma a rendes államháztartásban csak azért még nem áll helyre az egyensúly, mert a hivatalnokok illetményeinek javítására 1—2 milliót kell fordítanunk, az ország jövedelmeinek természetesen fokozódása néhány év múlva ezen 1—2 milliót fedezni fogja. Én megszavaztam az új parlamenti épület számára kívánt költséget és nem aceptáltam azon okoskodást, hogy mivel eddig a hivatalnokok érdekében nem történt semmi, tehát ne épüljön az a parlamenti palota sem; de most már megfordítom a dolgot és azt mondom: a pénzügyminister igen szépen kiegyenlítette, hogy a legújabb adóemelés és a szeszdó átalakítása éppen annyit fog jövedelmezni, hogy a rendes államháztartásban megmutatózó 6 millió deficit eltűnjék, de annak dacára is magára vette az új parlamenti épület költségeit, a mi évenként 7—800,000 forintot fog tenni és így ismét valamivel távolabbra helyezi az egyensúly helyreállítását; vagyis tehát magára azt a költséget is, a mely a hivatalnokok anyagi helyzetének legalább némi enyhítésére szükséges és én nem bánom, ha a rendes államháztartásban az egyensúly nem rögtön, sőt talán nem is 1—2, hanem csak 3—4 év múlva fog helyreállítani. Sajnálni fogom e halasztást, de midőn két baj közt választanom kell, választom ezen halasztást, melyet kisebb bajnak tekintek, mintha tovább tartana azon már nem is „cifra” nyomorúság, melyben ma főleg a kisebb hivatalnokok nagy része vergődik. A kezdeményezést természetesen nekik magoknak kell megragadni; én részemről csekély erőmmel egy a törvényhozási teremben, mint a saját terén szívesen fogom támogatni ebbeli törekvéseiket, a meddig azok a méltányosság határain belül maradnak, de a mi ezen határon belül megtehető, az meg fog történni; megteendő az a kormány saját belátásából is, és ha a pénzügyi helyzetre való tekintet talán némileg félénkek tenné, párta részéről a kellő bátorítás nem fog hiányozni. Többet az ellenzék sem tehetne és ha ő többet ígérne, akkor jogosult volna azon gyanu, hogy nem is ő akar segíteni a hivatalnokokon, hanem azt akarja, hogy a hivatalnokok őt segítsék a jelenlegi kormány megbuktatásában.

És itt ériuttettem azt a pontot, a mely az ellenzéki program vellejét képezi, mert ez ellenzék, midőn a finansziális bajokról szól, egy szóval sem mondja meg, mikép fogná ő ezeket orvosolni; midőn az Ausztriával fennálló viszonyunkat kritizálja, egy szóval sem mondja meg, mily irányban kívánja ezt átalakítani; midőn a vámközösséget csak föltételeken akarja fenntartani, egy szóval sem mondja meg, miben állanak az általa felállítandó föltételek; midőn a közigazgatás jelen állapota ellen súlyos szemrehányásokat emel, egy szóval sem mondja meg, vajjon kívánja-e a mostani municipális rendszert és az azzal járó

tisztviselői választásokat fenntartani, vagy pedig a kivonulást rendszert elfogadni, ha pedig a mostani rendszert meg akarja tartani, mi módon hiszi létesíthetőnek azt, hogy e választott tisztviselői a municipiumban nagyobb befolyással bíró választóktól függetlenekké tétessenek. Mindezekről az ellenzéki program egy szóval sem tartalmaz, hanem örökös refrainje az, hogy: „Carthagine esse delendam”, „A Tiza kormányt meg kell buktatni” és úgy hiszem, hogy az ellenzéki hitvallomásban mindenek előtt e dogma létezett és csak azután keresték össze ugy a hogy, az ennel igazolására szolgálható okokat. Én t. Uraim, semminek kormányának személyeibe nem vagyok szerelmes, de épen oly távol áll tőlem az azok elleni gyűlölet. Én soha rendszeres oppositót nem csináltam és nem fogok csinálni oly alkotmányos kormányval szemben, a mely két föltételnek megfelel, tudniillik először: hogy az 1867-ben megalkotott kiegyezés alapjára áll s ennek elvén őszintén elfogadja; és másodszor: hogy az ország intézményeit szabadelvű irányban tovább fejleszteni hajlandó. A mely kormány e két föltételnek megfelel, annak megbuktatására én részemről okot nem látok, a mi nem zárja ki azt, hogy egyes kérdésekben még pedig fontosakban is, a kormánytól eltérő nézetem lehetek, a mely voltam is több ízben és fogok alkalmasint lenni ezentúl is. Ily esetekben nézetemnek nyílt kimondására is meg volt kellő bátorúságom. De midőn válságos kérdésekkel állunk szemben, mindig meggondoltam azt, vajjon mi történik, ha a kormány megbukik; mert a szenvedély és elfogultság szavára hallgathatunk ugyan magánügyeinkben, minthogy ezzel akkor csak magunknak ártunk és senki másnak, de midőn az ország ügyeiről van szó, nem elég azt mondani: csak ez a mostani kormány távolítsassék el, a többi azután majd magától jön, hiszen nincs eset rá, hogy valamely országban, midőn egy ministerium megbukott, nem akadnak volna emberek, a kik mást alakítani tudtak volna. Igaz, és nálunk is fognának akadni, csak az a kérdés, hogy jobbak volnának-e a mostaniaknál és vajjon a változásnak volna-e más célja és eredménye, mint az, hogy egy pár embernek részben jogosult, de részben talán megjogosultnak sem mondható aspirációját kielégíthetné, az országot pedig oly állapotba sodorná, a mely nemcsak a mostaniak minden hátrányaival bírna, hanem ennek előnyeit is nélkülöztetné velünk. Pedig az én nézetem szerint csakis ily eredménye volna a kormányváltásának, melyet az ellenzék előidezni kíván és azért én részemről, az általam jelzett határok közt, a mostani kormány fenntartása mellett kiűzők mindaddig, a míg ez az általam említett két föltételnek megfelel. Azt hiszem, hogy e tekintetben e kerület szabadelvű párta velem egyetért, s a maga részéről sem lesz hajlandó többé-kevésbé tiszteletreméltó, de jobbadán mégis csak személyes indokok által vezérelt politikát támogatni. Azonkívül — ámbar a helyi érdekek egymagok ily kérdésekben nem döntenek — mégis azon nézetben vagyok, hogy épen a nagy-kanizsai kerület és különösen Nagy-Kanizsa városa ugy az ország, mint a maga érdekében cselekszik, ha a kormányt támogatásában részesíti. Tudom, hogy Kanizsának külön bajai is vannak, melyeket tulajdonképen senki sem okozott, hanem melyek mintegy történelmileg fejlődtek az által, hogy e város, sem a megyében, sem pedig ennek kerületében az országban nem vergődhetett fel arra a jelentőségre, a mely lakosai számának, értelmiségének, szorgalmának és vagyoniának megfelel. Ennek oka pedig főleg abban keresendő, hogy ama termékeny csírák, a melyek itt kétségtelenül megvannak, nem részesültek a megfelelő gondozásban és így nem is fejlődhetek oly gyorsan és oly dúsan, a mint az kívánatos lett volna: ezen pedig meddő politikai viták, pártküldelemek, kormánybuktatások által segíteni nem lehet. A kezdemény első sorban Önöket illeti t. Uraim, de viszont a kormány kötelessége, a mennyire ez az ország érdekeinek karótsága nélkül lehetséges, Önöket ilyen kezdeményezésre felbátorítani, azt a mennyire csak lehet támogatni és így egyesült erővel ez életrevaló város felvirágoztatását előmozdítani. Ez ügyben a közvetítés első sorban Önök országgyűlési képviselőjét illeti és ha szerencsém lenne Önök bizalma által megválasztatni, iparkodni fognék a mennyire gyenge erőm engedi, e szép feladatnak megfelelni; és miután a városnak és a kerületnek érdeke és jóléte, egyes lakosoknak érdekétől és jólététől elválaszthatatlan, a hol csak lehet szívesen fogok szolgálatára lenni az egyes választó polgároknak is, a kik ügyeikben hozzám fordulnak. Elégedjenek meg ezzel az egyszerű ígérettel, melynek talán némi értéket ad az a tény, hogy 15 esztendő alatt, mert annyi ideig voltam országgyűlési képviselő, csak két kerületet képviseltem, 6 évig a közegit és 9 évig a közt-helyit és ha elbizakodás nélkül mondhatom, hogy nem épen rossz emlékezet az, a melyet e kerületben hátrahagytam, ez Önöknek is némi biztosítékot nyújthat arra nézve, hogy talán azon bármely kerületnek, a mely engem a jövő országgyűlésre megválasztana, sem fognék szegyenére válni.

SZERKESZTÉS ÉS KIADÓHIVA-
TAL: Bajsa-utca 4. sz.Minden a lapjainkban közlőnek
köszönetnyilvánítását, továbbá előfizetők, fel-
smondások, hirdetések sat. l. l. intése.Bársonyos levelek csak ismert ka-
sábról fogadtak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZÁLA

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

A Zala megyei ügyvédek, a Nagy-Kanizsai- és Délsz. takarékpénztárak, Bankkegyesület,
az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önégező szövetség hivatalos közlönye.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenként egyszer: Vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 5 ft. — kr.
Fél évre 2 1/2 " 50
Három hónapra 1 " 25

Hirdetések jutányosan számítottak.

Arányos és egyéb hivatalos hirdetések
nyak 30 kr. lényegesen felel 100 adóig
1 ft. azontul minden szöveg 1/2 kr.

Nyitár petiforsó 10 kr.

A béke megzavarói.

Minél közelebb hoz bennünket az idő a választási küzdelem befejezéséhez, annál megdöbbentőbb jelenségek kezdenek napvilágra jönni. Hiába volt a sok intő, figyelmeztető, óvó szózat: a szenvedélyek viharja elnyeli a hangot, mely jóakaró, becsületes és komoly ugyan, de nem olyan erős, hogy a kedélyek felkorbácsolott hullámain vissza tudná terelni a béke csendes medrébe.

Egyre magasabban csapkodnak a hullámok; vigyázzunk, hogy el ne nyeljenek bennünket!

Polgári jogaink legszentebbikét fogjuk gyakorolni a legközelebbi jövőben; nemcsak jogunk, de kötelességünk befolyani az ország ügyeinek intézésébe, az által, hogy szavazatunkat arra a részre adjuk, mely felé meggyőződésünk vonz bennünket.

E jog, e kötelesség gyakorlásában, szabad, független gyakorlásában senki és semmi nem akadályoz bennünket, véleményünk szabad nyilvánítása törvény szerint biztosítva van, valamint gondoskodva van arról is, hogy senkinek a szabadsága szabadsággá ne fajuljon.

Megmondta ezt, figyelmeztetett erre velünk együtt az egész sajtó, kihirdette a hatóság, hangoztatták mindenfelé a józan elemek, s mondjuk, hangoztatjuk most is fokozott mértékben, mert — amint vettük észre — Haniel már belül van a portán, a veszély nyakunkra nőtt.

Országszerte igen nagy az izgalom; mindenfelől botrányoknak érkezik híre s hogy e tekintetben mi se maradunk el a többitől, ime nekünk is megvoltak a zavargásaink.

Szerencsére nem akkora mértékben, mint némely más helyen, de amit kaptunk az is sok.

Nagyon szerettük volna, ha a mi választási mozgalmunkat fenn tudtuk volna tartani azon az erkölcsi színvonalon, mely az ilyen mozgalmat már természeténél fogva megilleti. Örömmel és büszkeséggel mondhatjuk, a szabadelvű párt részéről nem is történt semmi olyan, amit szemére vethetnénk. Küzdöttünk, igen, de küzdöttünk elvekért és eszmékkel, — ez a harc hasznos és szükséges. Az ellenpárt is küzdött, de nem elvért, és nem eszmékkel.

Elvét feladata a mozgalom kezdetén, eszmét pedig nem használt eddig fegyverül.

Háromféle alakban jelentek meg eddig a kanizsai ellenzéktil nyilatkozatok; kortesnóták, „pártmanifesztum” és „programm” alakjában: mind a háromban találni sok mindenfélét, de eszmét bizonyára nem.

Rossz néven nem vehetjük tőlük: ahol nincs ott ne keresse. Az egyszeri ember is evett volna befőtt ananászt, ha lett volna neki.

Dehát eszmékkel nem harszol az ellenzék. Már pedig mégis harszol erősen. De hát mivel? mi a fegyvere? Határozott feleletet nem tudunk adni erre a kérdésre.

Mig mi az isten szabad ege alatt, minden emberhez hozzáférhetően, elmondjuk, hogy mit akarunk, hogy mi alapon tartunk igényt a nép, a választópolgárok támogatására, addig ők titokban szövik és változtatják terveiket; egyebet nem mondanak annál, mint hogy „mi balpárt vagyunk.” — ez is programm.

De amit dolgoznak, annak most legutóbbi kezd némi eredménye a nyilvánosságra jutni.

Láttuk, pünkösdvásárnap és hétfőn, hogyan tett ki magáért tisztesség dolgában a „balpárt”, láttuk mennyire van ott szívva a szenvedélyesség és a gyűlölet, láttuk, hogy ennek a pártnak épenséggel nem axiómája: többet észszel, mint erővel.

Tehát eszmék, elvek helyett erőszakoskodás és szenvedély, argumentumnak a bot és a kő!

„Ellendemonstrációt” akartak rendezni és rendeztek is, azt mondják. Ellendemonstráció azonban csak ott lehet, ahol demonstráció volt.

Már pedig a szabadelvű párt nem tűntetett. Lelkesedéssel és fényesen fogadta jelöltjét, de mindvégig megőrizte méltóságát, nem tett semmi olyant, ami a saját, vagy a más szemében lealacsonyította volna.

Hogy ennek ellenében mikép „ellendemonstrált” az ellenzék, arról szólunk már és szólunk most is más helyen. Hiszszük és reméljük, hogy az izgatók és rakoncátlanok meg fogják kapni jól megérdemelt büntetéseiket, — de — miután nem vagyunk még a mozgalom végén, nem mulasztathatjuk el azokat az urakat még egyszer figyelmeztetni arra, hogy az ő lelkiükön szárad, ha baj lesz, melyért utóvégre is leginkább meglakó a szenvedélyeskedésbe az erőszakoskodásba beugratott nép.

A mi néptünk nem fanatikus, ha nem fanatizálják, nem garázdál, ha fel nem tüzelik. Nagy lelketlenség kell hozzá, tettelességekre birni ezeket az embereket, kiket bizonyára terhesen fog sújtani a törvény szigora, mig az

izgatónak lesz gondjuk arra, hogy a saját bőrtük ép maradjon.

Sino at studio irtuk ezeket, — nem a magunk személye, hanem választókerületünk becsülete, polgáraink jóléte érdekében tesszük. Hazánkra, nemzetünkre megmérhetetlen bajokat hozott már a pártoskodási szenvedély elfajulása, most, mikor élvezhetjük a béke áldásait és csakis a béke virágzása által erősödhetünk, ne hintseék el a gyűlöletnek, a viszálynak magvait itthon, kifelé nyissa örökké résen kell lennünk.

Becsülje meg a polgár egymásban a polgárt, az embert; tisztelje kiki a más meggyőződését, mert csak akkor követelheti, hogy az övét is tiszteljenben tartsák.

És gondolják meg végtére, hogy csak Krisztus tudta kenyérrel vissza hajítani azt, aki őt követ dobálta.

Ma úgy vagyunk, hogy aki szellet vet, az vihart fog aratni.

Választási mozgalmak.

A képviselőválasztás Zala megyében.

Zala megye központi választmánya a múlt hó 29-én tartott üléséből a képviselőválasztásokra vonatkozó hirdetményt bocsátja ki a választmány egyzöje, Hunty Károly. A hirdetményből e helyen a következőket véljük közlendőknek.

A magyar királyi belügyminiszter ur Ö Nagyméltóságának folyó évi május hó 29-án 29118. II. szám alatt kelt leirata folytán közhírré tételük: miszerint a folyó évi május hó 28-án tartott megyei bizottsági rendkívüli közgyűlésben kihirdetett legmagasabb királyi levél által folyó évi szeptember hó 25-ére egybehívott országgyűlésre a megyebeli 9. választókerületből küldendő képviselők megválasztására e megye területén folyó 1884-ik évi június hó 14-ik napján tüzetelt ki, mely napon az általános képviselővá-

Tárca.

A szeretőt.

Elbeszélés: Fával Páltól.

Ezt a történetet már többször elmondottam különböző alakban, s elmondom még nem egyszer, ha isten is úgy akarja, mert kedves és megható.

Breagnei történet, de én Normandiában hallottam, Avranches vidékén, mely a föld egyik legsodáltramelebb pontja. Kettlen voltunk, a másik már három év óta nincs az élők között, eljutott az ígért földere Szeretőt, szenvedett és imádkozott.

Emlékszem, hogy midőn beszélt, az alacsony part süppedékes homokja, melyben úgy fürdenek az emberek, akár a tengerben, rágyogott a lábaink alatt, a láthatáron a kék viz a lebhög emelkedett; a homok és a víz között, monumentális ötvösművészet! a Szt.-Mihály-hegy komor profilja bontakozott ki a lealdozó naptól gyajtott tüzből, mely a csiszolt gránit-óriást labor s arany dícsélynnyel övezte körül.

Abban az időben történt, mikor Breagneban az a feledhetetlen nagy árvíz dult, az az árvíz, mely elöntötte a városát, e Babynonál gazdagabb várost s mely remegésbe ejtette Páris.

Az az erdőrészt, mely a Szt.-Mihály hegyet s a Tombelénét környezé, Seissy (Seissiacum) vagy Chezenek nevezték a szerint, a mint a bretonok nyelvén, vagy latinul mondták ki.

Ott állott a Szt.-Vinol egyház, melynek tornya tülemelkedett a hegy csúcsán. Annan gróf volt kegyura Szt.-Vinolnak, mint sok más plebániának. Hét falu állott zászlaja alá, mikor csatára szállott.

Buel-Maria örítte Annan juhait, melyek ellejték a Tombe-de-Belen-től Avranchesig terjedő zöld mezőt. Buel-Maria elhunyt, isten megadta neki az örök békét. Buel-Maria leánya, a széke Penhor egy ifjúnak nyújtotta kezét, a ki később az annanai alkot

számadó juhásza lett. Az ifju husz éves volt, neve Amel. Penhor épen a 17-ik évét töltötte be.

Nagyon szerették egymást. A leány szép és kedves volt. Mosolya balzsammal töltötte el a szívet, mint a tavaszi szellő, mely rózsák fölött vonul el. Mikor a fiatal juhász elfaradt, egy fonatba csavarta Penhor gazdag, széke haját s fejt erre a szerelem-vánkosra nyugtatta.

Amel magas, erős és derék fia volt. Egy télen, midőn a vérengző farkas elötrött az erdőből, a sikon keresve táplálékot, Amel elhatározta, hogy megvédi tőle ura, Annan barmait. Felkutatta, megtámadta s izmos karjaival megfojtotta.

Ezek a vérengző farkasok akkorak, mint egy-egy két éves borju, s a bikának is kiszívják a vérét. De meg kell vallanunk, hogy mielőtt Amel a farkas ellen indult volna, előbb egy orsó finom fonalat fűggesztett fél az ablak mélyedésben, hol a szt.-szűz mosolygott s azt a fonalat Penhor keze fonta. Gazdag is volt ám ez a szt.-vinoli szent-szűz!

Az ájtatos adományok halomra gyűltek lábánál, mert a vidék lakosai szt hitték, hogy megválthatják bűneiket lennel, gabnával s fonallal. Csaldták; bűneit senkise megválthatja meg másképp, mint jó cselekedetek, bűnbánat s penitencia árán. A szt.-szűz nem fogadja el a gonoszok áldozati adományait; bizonyítéka ennek, hogy szt.-Vinolt meglátogatta az árvíz.

Isten a megmondhatója, mi igaz volt abban a bűnök megváltásában! Hiszen folytonosan gúnyolták Amelét s Penhor, a miért hogy jók, jamborok voltak. Többé-kevésbé akkor is olyan volt a szokás, mint ma — már t. i. a rosszak között — hogy fűgét mutattak a jóknak s hangosan kinevették őket. Így lesz ez még hoinap is. Van egy más igazságszolgáltatás e világban kívül s hogy ott másképp ítélnek, mint itt, ennek bizonyítéka a gonosz karórome.

Amel s Penhornak nem voltak gyermekeik. Mikor Amel nyájait őrzé s Penhor

egyedül maradt a gunyhóban, búsan így gondolkodott:

— Bárcsak térdeimen ringathatnék egy kedves kis jószágot, a ki képmása volna Amelnek, mennyivel boldogabb volnék!

És Amel? — így gondolkodott urának nyájait őrizven:

— Hajh! ha Penhor, az én szerelmem, megajándékozna egy kedves, apró gyermekkel, az ő képmásával, mennyi örömünk és mennyi reményünk lenne!

Mikor egy este Amel gondokkal terhelt hazatért a legelőről, így szólott feleségéhez:

— Penhor, kedves feleségem, jó lenne egy darab szép fehér vásznat szőni a boldogságos szűz Máriának, talán megajándékozna bennünket egy kis angyalkával.

Hiszik önök, hogy a férj gondolhat ki elsőül valamit! Dehogy, mindig az aszony az. Penhor előkereste a vásznat, melyet már előre megszőtt, megpróbálta önmagán, fehérebb volt mint a hó s átlátszóbb, mint az ősi kőd.

Isten anyja ezt látva, meg volt elégedve s elfogadta. Amel és Penhor egy picit gyermekkel áldattak meg s most még jobban szerették egymást a bölcső mellett mint annak előtte.

Mikor a gyermek kilencz napos volt, Amel karjaiba vette s keresztelőre vitte. Keresztesség után Penhor, a ki még akkor nagyon gyöngy volt, karjaiba fogta a gyermeket s a szt. szűz oltára elé járult vele.

— Mária, újondá terdenálva, ime a szeretőt, kis jószág, kívül megajándékoztál bennünket; visszaadjuk neked, ó anyám! Tekints reá, jó szűz, Raoulnak neveztük, a hogy nagyatyját hívták. Az ég színébe van öltöztetve. Haja, anyjának, Penhornak, széke haja volt s szeme az Amelé, fekete milyen a boldogult juhászé is volt.

Ki tudná megmondani a Szt.-Vinol paróchia bűnei, vagy az összes paróchiák bűnei a Tombelén-től Szt.-Egidig volt e oka, elég az hozzá, egy éjjel nagy csapás látogatta meg a vidéket. A Guesnon vize ki-csapott, mint a zuhogó tej, mely kifut a tele

edényből. Az északkeleti szél orkánként zúgott, az eső zuhogott s a föld remegett. Az egész síkságot elöntötte a víz s mikor a reg elérkezett, akkor látták hogy nem a Guesnon öntött ki hanem a tenger.

Közhon, zugva s haragosan közeledett. Keresztültörte az isten keze által eléje rakott gátat. Szt.-Vinol egyháza magaslatoz állott s az elöntötték oda menekültek, de Amel és Penhor házuk ajtajában maradtak, mert az még magasabban feküdt, mint az egyház.

És mikor a víz ott is elérte őket, fölemeltek az első emeletre a kis Raoul, s mikor ide is követte őket a víz, felkapaszkodtak a tetőre. Még ide is utánuk ment a víz.

— Férjem, mondá Penhor, együtt fogunk meghalni.

— Nem, felelé Amel,
— És mért nem? Kialtá a nő, el akaraz hagyni begyűnkét?

— Nem, ismétlé a juhász.
A víz nőtt Aztán hozzátéve, fölegyesedve a tetőn:

— Fogd kis Raoulunkat, majd én felségitelek benneteket a vállamra, aztán te meg ülted a gyermeket...

Penhor férje keblére vetette magát s hangos sirásra fakadt mert ő is megértette.

— Soha! mondá földokolva.

— Siess a gyermek kedvéért! A vállamon egy perczel tovább fentarthatod magadat s azalatt talán megszűnik az ár.

Isten veled kedves nőm! Ha én meghalok is, csak te légy megmentve s minden jó lesz... Mondd neki, hogy emlékezze atyjára.

Penhor nem ellenkezett tovább. Engedelmeskedett s mielőtt fölkapaszkodott volna, a víz már összecsapott Amel feje fölött.

Penhor, kinek szeméből ömlött a könny, — egész szíve azzá ötvadt fel — erősen tartotta a gyermeket. Mikor a víz az övéig ért, fölemelte a kis Raoul s aztán keblére szoritotta őt mondá:

— Kapaszkodjál föl a vállamra s állj meg ott erősen...

— Óh anyám! ... sóhajtá a gyermek.

lasztási mindenik választókerület székhelyén, ugyint: *Topolczai, Keszthelyi, Szent-Grothi, Nagy-Kanizsai, Zala-Egerszegi, Alsó-Lendvai, Bakai, Letenyi és Csáktornyai* reggeli 8 órákor fog megnyitni.

A választási és szavazatszedő küldöttségi elnökök, helyettes elnökök, jegyzők és helyettes jegyzők, tekintettel az 1874. évi 33-ik t. cz. 59. §-ában foglalt határozmányokra, választókerületenként a következőképen választották meg:

I. Topolczai választókerületben. Választási elnökök: Bogay István Haláp. Választási jegyzőnek: Csepely Károly B.-Füred. Szavazatszedő küld. elnökök: Ács Ferenc Diszel. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Csenedes József Topolcza. Helyettes elnököknek: Csígyó Pál Gulács. Czigány Károly Kövágó-Örs. Helyettes jegyzőknek: Eöry Miklós Gulács. Arvay Lajos Topolcza.

II. Keszthelyi választókerületben. Választási elnökök: Novák Ferenc Csány. Választási jegyzőnek: Lénárd Ernő Keszthely. Szavazatszedő küld. elnökök: Bogay Máté Sármelek. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Stüder Lajos Keszthely. Helyettes elnököknek: Vértessy Iván Keszthely. Svastics Gyula Bal-Ederics. Helyettes jegyzőknek: Puly János Keszthely. Hoffmann Miksa Keszthely.

III. Szentgrothi választókerületben. Választási elnökök: Takács Alajos Sümeg. Választási jegyzőnek: Sargóth Miksa Sümeg. Szavazatszedő küld. elnökök: Föt. Sztraka Gábor Túrje. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Glaser József Aranyod. Helyettes elnököknek: Föt. Pály János Kis-Görbő. Chernel Olivér Csab-Rendek. Helyettes jegyzőknek: Epstein Vilmos Sümeg. Németh Zsigmond Szt-Groth.

IV. Kanizsai választókerületben. Választási elnökök: Tolnay Károly Zala-Szt.-Mihály. Választási jegyzőnek: Freyler Adolf Nagy-Kanizsa. Szavazatszedő küld. elnökök: Sellyey László Gelse. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Baán Kálmán Szabar. Oroszváry Gyula Nagy-Kanizsa. Helyettes jegyzőknek: Barhós Béla Nagy-Kanizsa. Sebestény Lajos Nagy-Kanizsa.

V. Zala-Egerszegi választókerületben. Választási elnökök: Szily Dezső Botta. Választási jegyzőnek: Erdős Géza Zala-Egerszeg. Szavazatszedő küld. elnökök: Szizgthy Antal Zala-Egerszeg. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Dr. ifj. Arvay István Zala-Egerszeg. Helyettes elnököknek: Skublics István Bessenyő. Isó Alajos Zala-Egerszeg. Helyettes jegyzőknek: Boschán Gyula Zala-Egerszeg. Udvardy Ignác.

VI. Alsó-Lendvai választókerületben. Választási elnökök: Kiss Béla Alsó-Lendva. Választási jegyzőnek: Skublics Imre Alsó-Lendva. Szavazatszedő küld. elnökök: Föt. Varga Boldizsár K.-Sztmiklós. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Kelcz Gyula Alsó-Lendva. Helyettes elnököknek: Föt. Stirling Antal Alsó-Lendva. Szmodics Elek Mura-Szerdahely. Helyettes jegyzőknek: Iványi Andor Alsó-Lendva. Ehrenreich János Alsó-Lendva.

VII. Bakai választókerületben. Választási elnökök: Isó Ferenc Alsó-Lendva. Választási jegyzőnek: Román Daniel Komadombja. Szavazatszedő küld. elnökök: Hajk István Zala-Egerszeg. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Fátér József Dobronak. Helyettes elnököknek: Föt. Kiss Pál Csesztreg. Soós Kálmán Baksa. Helyettes jegyzőknek: Pálesk János Baksa. Tiszt. Dancsecz János Salomvár.

— Siess akarom; talán végre is megszűnik az áradás. Egy percig tartatva magadat a vállamon, egy pillanattal tovább élsz s ha én meghalok is, csak te légy megmenve, s minden jó lesz... Isten veled, kedves fiam, szívem, emlékezéssel atyádra és anyádra...

Nem folytathatta tovább, mert a víz elfőlte a száját.

A hullamokból már csak a Rouel szöke teje látszott ki, meg két ruhájának egy fodra, melyet ide oda lebegtetett az ár.

E pillanatban a szt.-vinoli szűz kilépett az egyház legnagyobb ablakán, elhagyván előtölti fülkéjét, hogy az égbe meneküljön. Magával vitte az ájtatos adományokat. Röpében meglátta a kis Raoul szöke fejét s két ruhája fodrát. A szűz megállott.

— Ez a gyermek az anyám, mondá, ezt is magammal viszem.

És valóban megfogta a gyermek lágy haját, azt híván, hogy könnyen fölemelheti; de a gyermek nehéz volt, túlságosan nehéz ily kis testnek, olyan nehéz, hogy a szt. szűz kénytelen volt elbocsátani az ájtatos adományokat s mindkét kezével fogni meg.

Mikor mindent szélnek eresztett, a vázsnat, a szöveteket és a virágokat, végre fel bírta emelni a gyermeket s akkor aztán nem csodálkozott többé a nagy sulya fölött. Penhór, az anyja görcsösen kapaszkodott bele ujaival s merev ujaival az atyja görcsösen kapaszkodott az anyába.

— Oh! mondá a szűz meghatottan s örvendő e szív-fűzér láttára, megtaláltam a szentháromságot a földön...

És csillagos ruhájának egyik lebenyébe beleírta az atyát az anyával s az anyát a gyermekkel, három szeretetet egy szeretethez minnek neve: család.

Ez a történetek most is beszélik a Cancale és a szt. Mihályhoz közt elterülő vidéken.

VIII. Letenyi választókerületben. Választási elnökök: Erdélyi Mihály Tótzerdahely. Választási jegyzőnek: Bekessy Rezső Leteny. Szavazatszedő küld. elnökök: Föt. Gadó Mátyas Légrad. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Fatis Károly Banok-Szatgyörgy. Helyettes elnököknek: Schmied Emil Póla. Folly Bernát Leteny. Helyettes jegyzőknek: Vizmathy Ferenc Leteny. Pöster Imre Alsó-Dombor.

IX. Csáktornyai választókerületben. Választási elnökök: Zakál Henrik Csáktornya. Választási jegyzőnek: Böles József Csáktornya. Szavazatszedő küld. elnökök: Föt. Tisler József Vizi-Szatgyörgy. Szavazatszedő küld. jegyzőnek: Alszevgy Alajos Csáktornya. Helyettes elnököknek: Föt. Molnár Antal Perlak. Sárosy László Csáktornya. Helyettes jegyzőknek: Kornfeind Nándor Nedelicz. Voklak Rezső Csáktornya.

A választási elnök és jegyző az 1-ös, a szavazatszedő küldöttségi elnök és jegyző pedig a 2-ik szavazatszedő küldöttséghez osztatnak be olyképen, hogy a választási elnököt akadályoztatása esetében: a topolczai választókerületben: Ács Ferenc, a keszthelyiben: Bogay Máté, a szentgrothiban: Sztraka Gábor, a kanizsaiiban Baán Kálmán, a zalaezerszegiben: Szizgthy Antal, az alsó-lendvaiiban: Stirling Antal, a baksaiban: Kiss Pál, a letenyiben: Schmidt Emil és a csáktornyaiiban: Molnár Antal urak helyettesítendik, a helyettes elnök és jegyzők szükség esetére beosztása a törvény 59. illetve 66 §-ai értelmében a választási elnök feladata leendő.

Az 1874. évi 33. t. cz. 61 §-ai értelmében a kanizsai választókerülethez tartozó községeknek a szavazatszedő küldöttségek közti felosztása és szavazási sorrendje eképpen állapított meg:

1-ös szavazatszedő küldöttséghez a választási elnök elnöklete alatt.

Nagy-Kanizsa Alsó-Rajk Bakónak.

2-ik szavazatszedő küldöttséghez, a szavazatszedő küldöttségi elnök elnöklete alatt.

Baksaháza. Börzönce. Bocska. Csapi. Dióskál. Duzsnak. Esztergál. Egeraracsna. Fűzvölgy. Felső-Rajk. Gelse. Gelsesziget. Gétve. Horvát. Homokkomárom. Ung Jakabts. Igricze. Kerecsén. Korpavár. Kis-Récsé. Kis-Rada. Kilimán. Kaczorlak. Langviz. Magyar-Szerdahely. Mereny. Nemesszer. Nagy-Récsé. Nagy-Rada; Német-Szt Miklós. Orosztony Obornak. Pölöskefő. Palin Pacsa. Pesatúttós. Palkonya. Pötréte. Rád. Rokolanpuszta. Szent-Balázs. Szt. Márton. Szabar. Szent-Péterur. Szent-András Sárszeg. Szent-Jakab. Szent-Mihály. Sándorháza. Ujjak. Ujduvár. Vörö.

A törvény 70-ik §-a értelmében képviselőjelöltet ajánlhat a kerület minden választója; ezen ajánlat irásban adandó be a választási elnöknek, ki azt az általa meghatározandó helyen és időben a választást megelőző napon is átveheti, legkésőbb azonban ily ajánlat felőrával a választás megnyitása után adandó át a választási elnöknek. — Az ajánlattal egyideűleg minden jelölt részére minden szavazatszedő küldöttséghez egy bizalmi férfi jelölendő; szabadságában áll azonban az ajánlóknak minden küldöttséghez két bizalmi férfit jelölöni. — Az ajánló kívánatára ajánlatáról térítvény adatik.

Továbbá a 64-ik §. rendeletéhez képest minden város Tanácsa és minden község előjárósága által a választás helyére két tag, egy minden jelölt részére annak bizalmi férfai által azon városból vagy községből egy lakos nevezendő, kik mindaddig, míg azon város vagy község választói szavaznak, a választók azonosságát ellenőrizni kötelesek.

Vége figyelmeztetnek a választók a törvény 68. §-ára, mely szerint a választásnál semminémű fegyverrel vagy bottal megjelenni nem szabad, és elvárja a központi választmány a megyebeli választás honpolgárok hazafias jogérzetétől s rendszeretétől, hogy a legszebb és legfontosabb honpolgári jogot az azt megillető komolysággal s rendszeresen gyakoroladják, és a választási visszaélésekre s rendezetésekre a törvényben szabott büntetések alkalmazására okot szolgáltatni nem fognak.

Apponyi és Szilágyi mérsékelt ellenzéki kortes urak — mint őszinte részvétellel értesülünk, — megkímélik kerületünket látogatásuktól. Az ellenzék ezen a héten gyűlésezett és felkérte a már előbb meghívott két urat, hogy mégse jöjjenek. Indokul azt hozzák fel nekik, hogy ugy is vagy az igaztottság a balpárti választók között, olyan tüzes beszédekre pedig, mint amilyenek előreláthatólag lennének az Apponyi és Szilágyi, a választók megint annyira találónak felhevültek, hogy már nemcsak Kilimánban ragadnának követhet a szabadelvűpárt ellen. A mérsékelt ellenzék két lumen coilje tehat másutt fog korekedni az alatt az idő alatt, melyet Kanizsán kellett volna töltenie. Ez az eredmény, melynek mi azonban egészen más indító okait tudjuk, mint a milyeneket a mi ellenzékünk megnevez. Tudtukkal a Falk Miksa reájuk nézve nagy-szerű és lelkes fogadtatása, a szabadelvű pártion levő nagy többség látása annyira lehangozta az urakat, hogy most már Apponyi

és Szilágyi apostoljától sem sokat remélnek, — legalább annyit nem, mint amennyi arányban áll azaz az óriási költséggel, melybe a két ur fogadtatása kerülne, hogy csak megközelítőleg árnyéka is legyen annak a diadalutnak, melyet Falk Miksa a kerületben tartott. Nem kívánják a veszett fejszének ekkora nyelet. — E sorok elején azt mondtuk, hogy részvétellel vettünk tudomást a két „hérosz” Kanizsai kirándulásának elmaradásáról. Többet mondtuk: sajnáljuk, hogy nem jönnek le. Legalább közvetlen alkalma lett volna a polgároknak összehasonlítani Apponyi és Szilágyi urainak kortesbeszédeit azzal a monumentális beszéddel, melyet Falk Miksától hallottunk. Avgy a mérsékelt ellenzék két aranyos szent Jánosa maga is érezte, hogy ezzel a beszéddel szemben milyen gyöngye leendő az ő stereotip mondókájuk? — Ez is igen valószínű. És meglehet végtére az is, hogy az ellenzék hatalmasabb fegyvernek tartja a köveket a beszédekéül. Meglátjuk, igazsa lesz-e neki?

Két nyomtatványt bocsátott ki a mely héten a „balpárt”. Az egyik nyomtatvány „pártmanifesztum”, a másik Inkey-programm-ja akar lenni. Mindkettő ugy alakilag, mint tartalmilag szerfelett gyöngye. A „párt manifesztum”-nak, melyen az Inkey-párt központi bizottsága van aláírva, bírálatába nem bocsátkozhatunk, mert hiszen akkor kritika alá kellene vennünk minden kortesbeszédet, melyet ennek a „központi bizottság”-nak tagjai itt és a vidéken tartottak. Ez az ugynevezett pártmanifesztum sem egyéb nyomtatott kortesbeszédnél és mint ilyen is a legkönnyesébb fajtaból való. Szó van benne a kormány igérteinek be nem váltásáról, a zsidóházasági korcszűlőttről, csuszó-mászó pártól, szolgabírói rémuralomról, a gelsei bíróról, megvesztegetésről, elántorításról, van benne egy 600 forintos larsangi mese, melyről a „manifesztum” is elég óvatosan csak azt mondja, hogy „elítélés” megtörtént; azután több efféle öblös szájba való, nagy hangzású frázis van benne. Komolyan czafolni az ilyet nem érdemes, ennél nagyobb ráfogásokat is használtak már azok az urak, kiknél — egész jesusitáisan — a czél minden eszközt szentesít. Szerencsére elég értelmes a mi népünk, hogy az ilyen elkecseregett, ordító kapu, kiáltás város-szerű „kiáltvány” legfeljebb csak a nevelésnek benyomását leheti reá. Ezzel ugyan nem fog választót, tisztelt központi bizottság! Az ilyeneket már többször és régen hallottuk, — akkor sem hitte el senki. Ujat kérünk.

Ami az Inkey László által a „program”-ot illeti, erre nézve henn foglaltatik a bírálat a Falk Miksa beszédeben. Tessék összehasonlítani — ha ugyan lehetséges itt összehasonlítás — a Falk Miksa beszéde az Inkey-féle programmal és aki a hallottat és olvasottat meg tudja érteni, az bizonyára rögtön felfedezi azt a mérhetlen szegénységet, mely ezt az Inkey-programmot véges végig jellemzi. Semmitmondó általános frázisok, kilencz pontba szedve. Falk helyesen megírta azokat a pontokat, melyek mégis megkarnak valamit mondani. A legeklatánsabb bírálat pedig az lesz, amelyet a jövő szombaton a választók fognak mondani — szavazataikkal.

Az emberirtó.

A népnek nincs nagyobb ellensége, nincs rosszabb és ragályosabb járvány, nincs retentőbb átok népünk életében, mint az u. n. pálinkaivási járvány.

Embértársaink ezrei zülének el évenként testileg és lelkileg a pálinkaivás miatt, s ugyan e szenvedély leldulója számos család élet boldogságának.

A pálinka az, a mely sok embernek sirját megassa, a bőrönöket és tébolydákat megtölti és számtalan öngyilkos kezébe feyvert szolgált. Épen azért szent kötelessége minden — még érző szívvel és tiszta lelkiismerettel bíró — embernek, hogy ily nyomor láttára hideg és közönyös ne maradjon, hanem a pálinka — mint népünk leggonoszabb ellensége — ellen minden tőle telhető erővel és eszközzel harcoljon.

Mindenekelőtt meg kell czafolnunk ama hazugságokat, melyeket a pálinkaivás mellet azok hoznak fel, kik e testet és lelket megölő mérget készítésével, elarusításával foglalkoznak, vagy más közvetett uton ebből anyagi hasznot húznak; le kell küzdenünk azon előítéleteket melyekkel e mérget élvezőit azt használják.

Azt állítják először, hogy a pálinka a szegényebb osztály élelmi szerét pótolja.

Minden értelmes orvos azonban oda nyilatkozik, hogy a legjobb pálinka sem tartalmaz olyan tápanyagot, melyből a munkás kitarló munkára erői nyerhetne, hanem csak rövid időre izgalomba hoz, hogy annál ne-

gyobb legyen utánna az elgyengülés s olyan formán hat az emberre, mint a kifáradt teherhordó állatra az ostor és sarkantyú.

Liebig, a híres természetbúvár írja: „A munkás a pálinka élvezése által kama-tok helyett tökéletet emészt, mert is testének tönkretjütása elmaradhatatlan” és Dr. Baer — az e szakmában kimagasló író — azt állítja hogy „a szesz nem takarékos perselye a munkásoknak”, sőt ezt idővel tökéletesen megsemmisíti.

Minden olyan ember, aki azelőtt korhely volt és ezen szenvedélyéről lemondott, elismeri, hogy a pálinka élvezetének abban-hagyása óta ereje nem hogy csökkeni volna, sőt gyarapodott.

Másodszor hazugság azon állítás, hogy a pálinka óvszer a hideg ellen.

Igaz ugyan, hogy közvetlen a pálinka élvezése után — mivel annak izgató hatása van a gyomoridegekre és gyorsított vérkeringést idéz elő — érez az ember bizonyos fokú melegséget, ezt azonban nemsokára annál érzékenyebb hideg váltja fel; és így nagyon csodálnak azok a szegények, a kik dermedt tagjaikat pálinkaivás által hiszik felmelegíteni s megedzeni. A test ugyanis magától képes kifejezni és fejt is ki annyi meleget, a mennyi a levegő hidegségét a szervezetre elviselhetővé teszi, és így azoknak eljárása, a kik a pálinkaivás által mintegy mesterségesen igyekeznek a test melegséget fokozni, az idegrendszer megrog-galására s rövid idő alatt annak teljes felbomlására vezet.

Hány korhely hal el évenként ily nyomorúságos és kétségbejítő állapotban!

Ha a pálinkát gyógyszernek és betegségek elleni óvszernek vélik, ez a harmadik hazugság.

A pálinka semmiféle gyógyó, csakis káros hatást gyakorol a szervezetre, kivéve azon csekély számú esetet, midőn orvosi rendelet teszi szükségessé, miert is a pálinka, illetőleg a borszesz, csakis a gyógyszer-tárba utalandó, honnan azt a 30 éves háború alkalmával a harczó vad csordák erőszakkal kerítették kére s mint romboló és kórhatású ital először jött forgalomba.

Tagadhatatlan tény az, hogy az iszákosoknak sokkal nagyobb hajlamuk van a megbetegedésre, mint a nem ivóknak, mivel a borszesz élvezete által az emésztés és vérkeringés a légző és érző szervek, minde-nekfelett pedig az idegrendszer szenved.

Számosan halnak el a pálinka használói közül szélhűdésben, mi az úgy véredényei túltelítése által következik be; a legborzasztóbb, legundorítóbb következmény pedig az u. n. idegremegés (delirium tremens), midőn az ember férfi, sőt ifjú kora delén oly tehetetlen lesz, mint a 80 éves agy, aki enni sem képes, annál kevésbé munkálkodni; remeg minden test-rész, mint a nyarfalevél, és nem hogy szánalmat keltsen, hanem mindenki előtt csak megvetésre számítgat.

Az iszákossal minden időlt betegség, minden érülés és minden műtét a borszesz élvezete következtében végzetlenség válik. Az iszákos nem csak saját életét teszi tönkre, hanem utódjait is, mert rettentos átok száll át az iszákos szülők gyermekeire és unokáira. Francia orvosok ezer ereiben bebizonnyították, hogy nemcsak betegségekre való hajlam, hanem hiányos értelem, butaság, erkölcsi gyengeség, kegyetlenséghez való vonzódás s gonoszság, mind megannyi szomorú örökség, mely a pálinkát élvezők utódaira száll.

Miután e három irányú mentegedezés — a melylyel a szegény nép elámitatik, s melylyel a műveltebb osztály ezrei is önmagukat ámitják, hogy ez által lelkiismeretüket némileg megnyugtassák azon megtámadás ellen, hogy az emberölő italok elarusítását elősegítik — mint valóságos ördögi hazugság tűnik fel, azon kérdés áll elő: Vajjon nemzetgazdasági szempontból igazolható-e ezen italnak fogyasztása? bár sajnos, hogy jelenleg is akadnak még számosan a nép vezetéseire és érdekeinek képviselőitire hivatottak között, kik lelkiismeretükkel meggyeztetethetnek tartják oly rendszabályok javaslatba hozatalát, melyek által ezen ital fogyasztása még emelkedni fog.

Ha a pálinkának már előzőleg feiso-rolt romboló hatása tekintetében — a mely a sinléstést folytonosan gyarapítja a termelő néposztálynál, de különösen a gyermekeknel s azok nagymérvű halandóságában nyilvánul — mind nem bír elég nyomtatékoszággal, vessünk egy tekintet Europe azon országaira, melyekben a pálinkaivás meghonosodott, s ez elégséges lesz arra, hogy mindenkit, még a legnagyobb gondolkodót is meggyőzze arról, hogy ezen országokban a tömeges elszegényedés legkomolyabb következményeivel együtt rettentő haladást tesz s az emberi élet alapköve, a vallás és erkölcsiség mélyen meg van rendülve. Más országok gondosan összeállított statisztikája kimutatja, hogy a gonosztevőknek 30% — 74% -at adják az iszákosok.

A pálinka felszabadítja az emberben az állatot, megöl minden nemesebb törekvést, elfojt minden szepet, családokat tönkretesz s egész községeket szegénységbe, erkölcselenségbe slyesat, büntényre és öngyilkosságra vezet.

Más ország népének nemesbjei ezt már régen felismerték s egyleteket alapítottak, hogy ezen ragályos járvány megátoltassák: léteznek mértékletességi egyletek, levest osztó intézetek állítanak fel s a legújabb időben igen jó eredménytel foglalkoznak azzal, hogy a pálinkaivás mellett a szegényebb nép számára kávéházakat rendeznek be.

Más államokban a palinka elárúsítását a legcsekélyebb mértékre korlátozzák s igen súlyosan megadóztatják, a részegség pedig szigorúan büntetett, mely rendszabályok alkalmazása által Norvégország, hol azelőtt az iszákosság honos volt, olyannyira átalakult, hogy most már köznepe Európa legiszákosabbjai közé sorolható.

Hogy mily mértékben terjed azonban ez a járvány hazánkban, eléggé látható abból, miszerint a fővárosban is a palinkamerések száma napról-napra növekedik, hogy azok tulajdonosai — daczára megadóztatásuknak — rövid idő alatt megvagyonosodnak, míg áldozataik — sajnos! lelkiileg és testileg nyomorultakká lesznek és a nap minden órájában láthatunk ily áldozatokat a palinkás bolt ajtaja előtt hentegetni.

A legkülönfélébb egyetek megalakulását megértük már; így alakult nemrég az állatvédő egyesület, melynek dicséretes működése oda irányul, hogy a szegény állatokat az emberiségnek folyton növekedő durvaságától megóvja, de az erkölcsök ez elvadulásának főokozója, az iszákosság megállítására ugyszóval semmi sem történik s szomorúan kell tapasztalni, hogy a hazánkban még pár év előtt fennálló mértékleteségi egyetek — a vagyonosabb osztály közönye s részben nyereszkesedési vágya következtében — lassanként enyészetnek indulnak s tudunkkal csak szörványosan van még néhány lelkes, kibeni annyi kötelességérzet és bátorság lakik, hogy befolyást több-kevesebb eredményel hívei megmentésére érvényesítsi.

Nincs azonban szándékunkban mások ellen vádakat emelni, hanem ezen felhívással csakis azok tényekre kívánunk utalni, melyek népeletünket legközelebb érintik s melyek ellenében ekkorig mindannyian oly közömbösek valánk, nem azért, mivel azok saját hatását eléggé nem észleltük, hanem inkább azért, mert ezek ellenében magunkat nagyon is gyengének éreztük.

Hiszszük azonban, hogy csak egy kis figyelmeztetés szükséges, s hazánkban is találkozni fogunk honfiakkal, kik a nép javát szívükön hordva, indíttatva érzendük magukat arra, miszerint szóval és tettel oly intézmények létesítésén iparkodjanak, melyek elégségesek lesznek nálunk is a már elhanyagolt baj tovább terjedését megakadályozni.

Több népből.

Tollhegygyel.

Vására megy egy kanizsai kereskedő, a felső vidék felé. A kocsi készen áll az ajtó előtt, a kereskedő már elbucuzott övétől s épen fel akar szállni a jól megrakott kocsi tetejére. Hirtelen eszébe jut valami visszazalad a házába s azt mondja a feleségének: — Adjál ide 3 vánkost az utra.

— Hogy-hogy? hiszen nem fogsz ott meghalni, hazajössz estére.

— Nem is arra kell; a fejemet akrom körülkötöni a vánkosokkal, mert *Kilimánon* keresztül visz az utam.

Balpárti közmondások:

„Szegény a futó, de huznos”; — ezt mondják a ködöbálók és beszélgetnek a Dervarics udvarába.

„Jó az öreg a hízul”, szölt Dervarics és kijött — megvédelmezni őket.

„Jó az leten jót ad”, — ezt mondják a balpárti kortések, mikor beseperik a „lelkesezés” költségét.

„Pérez beszél”, . . . stb. — mondják ugyanők. „Szemesnek áll a világ.” Szölt „a balpárti” suhancz Kolozsvárt és kiütötte a dr. Farkas szemét.

„Vakulj magyar”, gondolta az a bizonyos központi bizottság és kiadja a „pártkiáltványát”

„Egy het a világ”, érzik fájdalmas szívvel a balpárti kortések.

„Az a mienk, a mit leányunk” szölnak a választók.

„Besszéli eszét, halgálni arany” gondolja magában Inkey.

Mondja meg valaki, hogy az ellenzék nem szit a reakció felé

Ime most, a felvilágosultság századának vége felé, vissza akarja állítani a *kőkorszakot*.

Milyen szép a természet most, a választások idején!

Zöld a mező, a liget, az erdő; szépen zöldül a balpárti választók süvege.

És még zöldőbb az a sok beszéd, amelylyel a kortések tartják őket.

Lupulus.

Legujabb.

Zalamegye alispánja a következő körrendeletet bocsátotta ki:

A választási mozgalmak izgatottsága az utóbbi napokban az ország nem egy vidékén a legsajnosabb jelenetekben, a személy és életbiztonságot súlyosan megátalmadó kitérésekben nyilvánult.

Feltesse mondanom, hogy mily mélyen elszomorító és lealázó érzet volna az, ha ismétlődne az oly esetek, midőn a polgárok községeik legszébbikét, a választói jogot nem gyakorolhatnák a nélkül, hogy személy- és életbiztonságuk a felszi-

tott pártszenvédegy bántalmazásainak, büntetés megátalmadásainak kitéve lenne.

A választói jogok gyakorlásának szabadsága bármely irányból fenyegethető megátalmadások ellenében országos törvényeink intézkedéseinek szigorú végrehajtása alá van helyezve.

Ki kell jelentenem tehát, hogy a hatóság elengedhetlen kötelességül tekintem, miszerint a polgárok személye és vagyona s a választói s az ezzel egybekötött jogok szabadsága pártkülönböztetés nélkül megvédessenek bárkinek jogtalan megátalmadásai ellen.

Ugyanazért, tekintve hogy köztapasztalás szerint az igazságszolgáltatási határ nap közeledtével nagyobb mérvet szoktak ölteni, figyelmeztetem az összes járási szolgabirokat és községi előjáróságokat, egyzersmind személyes felelőséggel járó kötelességükre teszem, hogy oly mozgalmakat, csoportosulásokat, a melyek célja a bármely pártbeli választók bántalmazása, s ezeknek meggyőződésük szabad nyilvánításától való elrettentése, — minden, rendelkezésükre álló törvényes eszközzel megakadályozzanak; különösen pedig felhívom a járási szbíró urakat és Nagy Kanizsa város tanácsát, hogy a mennyiben ily nemű vétségek vagy büntények a hatósági intézkedések daczára is elkövetetnének, a legszigorubb vizsgálatot úgy a tettesek, mint esetleg felbontók irányában személykülönböztetés nélkül rögtön folyamatba tegyék.

Elvárom a fent megnevezett összes hatósági közegektől, hogy ezen rendeletemet úgy a közérdek tekintetéből, mint saját felelőséggük érzetében is a legpontosabban fogantatosítsák.

Zala-Egerszegem 1884 június hó 6-én.

Svátesz Benő s. k.

alispán.

Különfélék.

— A nagy-Kanizsai községi nép-és felsőnépiskolában az évi vizsgálatok június hó következő napján tartatnak meg.

Dél előtt június 16-án I. felső leányosztály, III. fősztály június 17-én II. felső leányosztály, ph II. fi-és I. fősztály. Június 18-án II. leány-I. leány és ph I. leányosztályok. Június 19-én Teleki-, Petőfi- Magyarutczai I. fősztályok. Június 20-án Magyar utczai I. leányosztályban június 21-én VI. és VII. kertületi fi-és leányosztályok.

Dél után I. felsőleányosztály IV. II. főszt. II. felső-, IV. és III. leányosztályai. Szünet ph II. leány-, Petőfi és Teleki-utczai I. leányosztályok. Tornaszat. Szünet június 22-23-án női kézimunka kiállítás. Június 24-én magánvizsgálatok. Szünet június 28-án Te Deum laudamus és az érdemsorozatok kiosztása. A vizsgálatok reggel 8- és délután 2 órakor kezdetnek.

— **Kortesezés adóhivatal.** Megbízható forrásból értesülünk, hogy a *csak-tornyosi* adóhivatalban, mint ilyenben, nagyban dolgoznak az ellenzéki jelölt mellett s egy némely hivatalnok ur csak a szerint tud udvarias vagy goromba lenni az illető félle szemben, amennyiben ez ellenzéki vagy szabadelvű párti. Pedig hát egy kir. adóhivatal talán nem arra való, hogy kortestanyává tegyék. Jó volna a pénzügyminiszter urat értesíteni erről a turcsa tényről.

— **A hadgyakorlatokra behívott** ujonczok e hó 7-én bocsátattak haza. Az egyenruhának a polgári öltözettel való felcserélése természetesen nagy nagy vigáság között ment végbe.

— **Garázdálkodás.** Esténként ugynevezett gummipuskával garázdálkodnak holmi éretlen suhanczok a kanizsai utczában. A főutczákon is behaitottak néhány kirakat ablakát. Felhívjuk ráj a rendőrség figyelmét.

— **Provinciálást** választott helyben a ferencziendiek kapitóliuma E hó 6-án volt a választás provinciális, lett p. Sigmundus Egger pécsi rendházfőnöki Egger helybeli ipáros testvérbátyja.

Felelős szerkesztő s kiadó:
VARGA JAJON.
Társzerkesztő
Farkas Imre.

HIRDETÉSEK.

2994 érk. 1773 május 7-én.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A n-kanizsai kir. törvényszék telekkönyvi osztálya részéről közhírré tétetik, hogy Welisch Katalin n kanizsai lakos végrehajtatónak, özv. Herczeg Jánosné szül. Szibák Erzsébe, ugymint Herczeg János férjétől származott Káta, Vicsza, Trezka, Juli és István kk. gyermekei t. és t. gyámja végrehajtatás szenvedő orosztónyi lakos ellen 266 frt tóke 1881 január 1-től járó 6% kamatok, 17 frt 80 kr. per. 7 frt 45 kr. végrehajtatás kérelmi, 9 frt 50 kr. árverési s még félmerülődő költségek iránti végrehajtatási ügyében a fentnevezett kir. tszék területéhez tartozó az orosztónyi 575 sz. tkvbe

A 1. sor 94ja hrsz. 291j ról ház ülésnek Herczeg János tulajdonát képező 51 frta. becsült hason fele,

1884 évi július hó 30 -ik napján
d. e. 10 órakor

Orosztónyban a községbíró házában Rapoch Gyula felperesi ügyvéd vagy helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10% készpénzben vagy óvadékképes papírba a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben, még pedig az első az árverés jogerősre emelkedésétől számítottól 15 nap alatt, a másodikat ugyanattól 30 nap alatt, a harmadikat ugyanattól 60 nap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számítottól 6% kamatokkal együtt az árverési fel-

Nyilttér.*)

A MOHAI
AGNES
FORRÁS
hazánk egyik legszénasvadászb
SAVANYUVIZE
kittűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének előmozdítása kívánatos.
Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.
1883. évben 1 millió palaczk szállított el.
Fris töltésben
mindenkor kapható
Édeskuty L.
m. kir. udv.
Értekezlet-stílltású Budapeston.
Ugyssintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

* Az e rovatban foglaltakért nem vállal magára felelőséget a Szerk

BROGLE JÓZSEF

gép- és rostalemez gyára Budapestben.

Gyár: váci út az osztr. államvaspálya közelében. Raktár: váci körút 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállításra kitüntetett, javított gyártmányait mint:

Triauróket változó rostával, **Tinztitő-gépeket**

szelelével, különlegességek malmok számára;

28466. szám alatt szabadalmazott **hármass ekéket,**

cséplőgép-rostákat, lyukasztott és hasított

lemezeket vas, acél és horganyból, valamint mindenemű gazdasági gépek és szereket. 136 2-20

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

2927 t. 884.

Hirdetmény.

Nagy-kanizsa város 7-ös rendezett tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy az országos marhavásári, egy a belső piaci s heti marhavásári helypénzszedési jog három egymásután következő évre

1884 évi július hó 1-én

reggei 9 órakor Nagy-Kanizsa város tanácstermében tartandó szó és írásbeli ajánlatok útján nyilvános árverésen bérbe fog kiadatni.

Az árverési feltételek a városi tanács teremében betekintheők.

Nagy-Kanizsán, 1884 május 3-án.

181 3-8

A városi tanács.

2926 sz. t. 884.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a községi fogyasztási pótdó szedhetési jog

1884. évi július hó 30-ik

napján reggei 9 órakor Nagy-Kanizsa város tanácstermében tartandó szó és írásbeli ajánlatok útján három egymás után következő évre nyilvános árverésen bérbe fog kiadatni.

Az árverési feltételek a városi tanács-teremben betekintheők.

Nagy-Kanizsán, 1884. május 3-án.

A városi tanács.

126 4-4

tételekben meghatározott helyen és módozatok szerint lehetsé.

Ezen hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt a n-kanizsai kir. tszék tkvi osztályánál s az orosztónyi község előjáróságánál betekintheők.

Az elrendelt árverés a fentirt tkvben feljegyeztek. Az árverési hirdetmény a tszék-könyvi hatóságnál kifüggesztés úgy az orosztónyi s a szomszédos községbe körözés és kifüggesztés által közzététetik.

Az árverés teljesítésére Barts György végrthó küldetik ki

137 1-1

3733 szám. 1884.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a nagy-kanizsai kir. járás bíróság 3733 számú végzése által Joh. Rosenberg. és Jos. Welichgy Dobrin Benő nagy-kanizsai lakos végrehajtatók javára Goldchmid Miksa légradi lakos ellen 189 frt 62 kr. 314 frt 20 kr tóke és kamatai 6% kamatai és eddigösszesen 37 frt 80 kr. perkölség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtatás alkalmával bíróság letoglalt és 445 frt 20 kr-ra becsült különféle bolti áru czikkéből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladók.

Mely árverések után eladatnak vagyis alperes lakásánál illetve helyiségénél leendő eszközlésére

1884 évi június hó 16-ik napjának d. e. 8 órája,

határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, 1881 évi LX. t. cz. 101. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becs alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vétel ára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifuzendó.

Kett N-Kanizsán 1884-ik évi június hó 3 napján.

BARTS GYÖRGY

kir. bírósági végrehajtó

138 1-1

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Bajza-utca 4. sz.

Minden a lapjainkban részvevőnek közzétételére, továbbá előfizetőknek felszámolására, hirdetéseknek sat. ide intézendők.

Hírmentes levelek csak ismert kezekből fogadtattak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZÁLA

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

A Zalamegyei ügyvédegylet, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankkegyesület, az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önszervező szövetség hivatalos közlönye.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenként egyszer: Vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egész évre	5 fr. — kr.
Fél évre	3 „ 60 „
Hogydóvra	26 „
Hirdetések jutányosan személtetnek.	
Árverési és egyéb hivatalos hirdetések 30 kr. bányajón felül 100 szögig 1 frt, azontúl minden szögért 1/2 kr.	
Nyitástól postáig 10 kr.	

Az ellenzék győzelme.

Aki küzdött lelkesedéssel, kitarással és buzgón; aki elvált küzdött és fegyvertől az eszme hatalmát használta; aki a hazáért, a közjóért harcolt szíve egész melegevel: annak fájt, nagyon fájt a vereség; bántotta őt reményének, vágyának megfosztása; leverőleg hathat rá az a gondolat, hogy a nagy küzdelem hiába volt, — de lelkiismerete tisztá lesz és vigaszt tartalmaz számára az az öntudat: becsülettel harcoltam, megtettem a magamét.

Legyőzték bennünket tegnap; — s mi nem tagadjuk, hogy nekünk fájt ez a vereség.

De vigasztalunk a szolgál, hogy a csatát ernyedetlen lévvel végig harcoltuk s hogy fegyverünk tiszta maradt még a bukásban is. Tisztább, mint az ellenpárté a győzelemben.

Mert kié volt ez a június 14-iki győzelem? Talán azé a rajongásé, melylyel a nép a mérsékelt ellenzék elveit ragaszkodik? Ezt nevetéses volna állítani. Politikai eszme, meggyőződés eredménye talán? — Azt legjobban tudják az ellenzék vezérférfiai, hogy ez sem volt.

De hát akkor mi terelt ezeket százhatvankilenc választót az Inkey-párt táborába?

Megmondjuk ezt is, és azt hisszük, hogy eltaláljuk az igazat.

A nagy kanizsai választókerületben az ellenzék kortesei úgy vélték jehathatósabban dolgozni a szabadelvű párt ellen, ha ezt a pártot elkeresztelik zsidópártnak és a könnyen elbolondítható választók előtt a küzdelmet úgy tüntették fel, mint a kereszténység harcát az „átkos zsidó uralom” ellen.

Ők jól tudták, mennyire igazságatlan, mennyire veszélyes és nemtelen fegyver ez, mégis használták. Cél-

juk nem oda irányult, hogy lelkesedést keltsenek, hanem hogy a szív mélyén szunnyadó szenvedélyeket felriasztásuk és ezeket fordítsák céljaikra.

Ezt a célt elérték. Nem az elv, nem a lelkesedés, hanem a szenvedély hozott nekik győzelmet.

Ezt az ő győzelmüket mi nem csak elvünk, ügyünk, kerületünk, hanem népünk erkölcsi érdekében is sajnáljuk, — mélyen sajnáljuk.

Mindazonáltal felemelt fővel járhatunk mi, a legyőzöttek. Búszkébbek lehetünk a győzőknél, mert mi a küzdelmet azon a színvonalon tartottuk, mely hozzá, komolyságához, fontosságához illik. A zászlónkon nincsen ugyan győzedelmi babér, de Sztizmária képet sem találtunk szükségesnek reáragasztani, mert azt a zászlót már magában véve szentnek tekintettük. És ez a zászló most is szent előttünk, az a százötvenegy szótöbbség pedig nem hullatja ki kezünkéből.

A szenvedélyen kívül még mennyi nemtiszta elem járult ahhoz, hogy azt a pártot győzelemre juttassa! Ott voltak a szocialdemokrata mesteremberek, kik ezt a győzelmet a magukéknak tekintik és hirdetik a szocialdemokratizmus győzelmének, ott voltak a fanatizmusukban őrgyöngy aszonyok, ott volt a prédaleső csöcselék is, mely mind a balpárttal dolgozott. És végtére ott volt a terrorizmus, melyet a „balpárt” emberei a vidéki választók felett gyakoroltak. Házfelgyújtás, agyonverés voltak a legközönségesebb ígéretek, melyeket embereinknek tettek, ha be mernek jönni a szavazásra.

Igy győzött az ellenzék, így tett szert dicsőségre.

Minket a bukás nem csüggeszt el. Még áll a zászló, még él az elv. Várunk még egy ideig, míg itt is, nálunk is diadalra fogjuk vinni. Mert a nép sem fogja magát örökké elámitatni s a szenvedély sem fog olyan

gyümölcsöket teremteni, melyek megdölvénnek vele azt az ellenzékot, mely egyebet sem tud ugyan közállapotaink gáncsolásánál, de ha arra kerül a sor, hogy valamiképpen akcióban legyen, ez az akció nála a szenvedélyesség felszításában a megengedhetlen megselekvésében áll. A nép nagyon hamar ott fogja hagyni ezt a pártot és bűnbánólag vissza fog térni oda, ahova előbb tartozott.

A választás eredménye miatt mi nem csüggedünk az elvért, hanem sajnáljuk a kerületet.

Választási mozgalmak.

A nagy-Kanizsai képviselőválasztás. Szombaton, a hó 14-én ejtették meg városunkban a nagy-kanizsai kerület képviselőválasztását, ezzel természetesen befejeződött a kéthónapos izgalomunk. Még is látszott a városban, hogy az izgatottság és feszültség tetőfokának napja derült rá. Valóságban derült, mert reggel gyönyörű idő volt s csak déltájban kaptunk egy három óra hosszát tartó záporosót, mely azonban nem tudta szétverni a választók és az ácsorgók nagy tömegét. A választás színhelye a főtér volt. A zöldakert bejáratától balra egymás mellett állott a két sátor, melyben a szavazatszedő küldöttek székelték. A sátrak előtt levő tér egész hosszában, a piczon keresztül, vagy kúsz lépényi szélekre, erős korlátokkal volt a forgalom elől elzárva s a téren belül csak az épen választásra hívottak voltak becsátandók. A szavazatszedők sátraitól jobbra, az Oroszlán-szálló előtt, az ellenzék hívei foglaltak állást, míg a szabadelvűpárti választók a Zöldfa-kertben táboroztak. A rend fenntartására elegendő számú gyalog katonaság és egy dragonyos szakasz volt itt s úgy az ő, valamint választópolgáraink dicséretére szolgál, hogy a rend nem is bomlott meg egy pillanatig sem, sem a választás alatt, sem utána.

A választás napján már reggel hat óra-

kor élénk sűrűség-forgás uralkodott az utcákon és téren. Az embereket az izgatottság nem hagyta pihenni: kijöttek, csoportokba álltak és kombinálták a választás esélyeit. Nyolcz órajában mozgalmassabb jelleget öltött a kép. Százhatvan kocsin, hosszú menetben, több négyes fogattal, bejött a vidékről az ellenzék választók legnagyobb része, a „Szarvas” előtt álló jobbpártiak részéről. Előben Falk Miksa kiáltással fogadva. Nemsokára utánuk új menetet érkezett, a vidéki szabadelvűpártiak egy része, kiket tizenötök éljenek fel fogadtak. A pacsa-vidékiek már az előtte való napon, pénteken, külön vonaton jöttek be Kanizsára. Ezután még egy sor balpárti érkezett; mindkét tábor elhelyezkedett; bezárták azokat a korlátokat is, melyekkel a választás teret a magyarutazótól és a főtérzától elrekesztették.

A választási küldöttség nyolcz és fél órakor foglalt helyet a sátrakban. Kilenczór kezdődött meg a szavazás; még pedig az Oroszlán felől levő sátorban a kőzségek, az innessében a város. Mindkét sátorban az Inkey-párt szavazott előbb. Ennélfogva Inkeynek az első két órában már tekintélyes számmal voltak szavazatai, míg Falkra alig esett egy. Tizenegy óra után nem volt több Inkey-ista Kanizsáról s ekkor a Falk-pártiak szavaztak. A kanizsai sátorban Falknak mindig többsége volt, míg a másikban Inkeynek volt többsége, még pedig úgy, hogy Inkey mindig néhány szavazattal előnyben volt. Az eredmény egészen délután öt óráig kétes volt. A két sátorban a szavazatok száma paralizálta egymást. Öt órakor kezdett a mérleg hátrazóttan az Inkey-párt javára lebillenni. Ekkor ugyanis a kanizsai Falkisták ugyiszólván mind lesavaztak már; a különbség a két pártnak jutott szavazatok között igen csekély; de hátra voltak az Inkey párt vidéki választói közül még vagy kétszázan s a városból is hoztak még körülbelül harminczat, míg a Falk-pártnak már nem sok volt a szavazója sem a vidékből, sem a városból. Így tehát már ekkor előre lehetett látni az eredményt, melyet Tolnay Károly élénk negyed nyolczór este hirde-

Tárcza.

Falk — Inkey.

— A „Zala” eredeti tárczája —

Mire ezeket a sorokat olvassák, én már nem leszek az élők között . . . azaz bocsásd egészen más karimam mondani. Anyám benne vagyunk az öngyilkosságok korában, hogy az ember, ha egyszer ezt írta: „Mire e sorokat olvassák, már önkénytelenül odateszi utána, s én többé nem leszek az élők között. Ugy vagyunk ezzel, mint egy újságíró barátom Budapesten, aki midőn a neve aláírását kérték egy autogramm gyűjtésére számára, szintén egész önkénytelenül ezt írta be a diszkretissé albumba: „El-fogódom”; X. Y. s. k. . . . A szokás másodikk természetévé válik az embernek.

Vigyázok tehát magamra és kényszeritem a kezemet, hogy ne üzzön allotriákat, mikor én egy szellemesnek lenni akaró tárcza megírásába fogok, melynek fején plane ez a két komoly név diszlik: Falk — Inkey.

Hadd kezdem tehát újból:

Mire ezek a sorok napvilágot látnak, e két név közül az egyik megszünt reánk nézve létezni — meghalt. Tehát mégis csak valami öngyilkosság! A levegőben van. — Az e tárczát közli lapozám megjelenésekor nem lesz többé Falk — Inkey, hanem lesz vagy Falk, vagy Inkey. Az egyik név ragyogni fog a győzelmű dicsőség fényével, a másik már csak egy fátyol remisszenciát fog képezni, melynek említésénél elborul az ember arca s a részvét csendes szárnyai subogják körül a nevet, viselőjét és említőjét.

A választási előzőknek a választás eredményét kihirdető mondata lesz az a sir, melybe Kanizsára nézve beletemetkezik egy je-

lőtséggel együtt egy név, a Falk vagy az Inkey neve.

Hjah — a vonal alatt szabad így írni; szabad megengedni azt a lehetőséget, hogy megbukik az a jelölt, amelynek elveit, személyeért egy párttal együtt mi is küzdünk; a vonal felett s kivált a cicerobetha, ugynevezett vezércikkben, váltig azt kell állítani, hogy arra nincs eset a világtörténelemben, hogy az ellenpárt jelöltjének még csak árnyéka is lehetne a győzelemre való kilátásnak.

A Falk-pártinak azt kell mondania: Newton és Maróthy szerint ez minden kétséget kizárólag bizonyos dolog, hogy kétszer kettő négy; de ha létezik ennél még bizonyosabb valami, ez az a tény, hogy Falk Miksa lesz a képviselő. Ennek ellenében az Inkey-párti ember körülbelül a következő álláspontból indul ki: Nem egészen bizonyos, ámbar sok körülmény szól mellette, hogy a föld forog; nem mondható feltétlenül bizonyossággal az sem, hogy a nappal után az éjszaka következik, mert lehet valamikor arra is eset, hogy elmarad az éjszaka, de már arra abszolút nincs eset, hogy Kanizsán más választásznak képviselőnek, mint Inkey Lászlót.

Igy állunk most.

Jól tudom, hogy mindez üres beszéd, túlbaldott álláspont lesz vasárnap, mikor némely olvasó a kortesvilág alatt elkövetett bűneit azzal fogja lepenitenciálni, hogy ennek a tárczának az elolvasására ráfanyarodik, — de, isten-látja lelkemet, nem tehet róla; nem tudok másról írni; ha megpróbálnék elmélkedni a kínai literatúra hanyatlásának okai felett, ennek az elmélkedésnek se lenne más a vége, mint Falk — Inkey.

Ez a két név, mint e sorok czime, különben dírekte az olvasók félrevezetésére van odairva. Ugy képzelm én azt magam-

ban, hogy még a választás után való napon is, midőn nem lesz már kétség utjainkon — bizonyos vonzó erővel fog bérni ez a két név egymás mellé állítva. Sőt annál érdekesebb lesz akkor. A győző és a legyőzött, Achilles és Hektor, — a két ellenkező pólus egymás mellett. A czim után itélve azt hiszik majd, hogy itt két biográfiát vagy jellemrajzot olvasnak egy vonal alatt, kedvezőt az egyiknek, kevésbé kedvezőt a másiknak. Egy himnuszt és egy pamphletet; mert ehhez szoktattak beununket a — kortestóták.

De én tárczái írok és nem kortesdalt. Egyes engedelmeikkel tehát egy szót sem írok sem a Falk, sem az Inkey személyéről. Lehet, hogy kellemetlen a csalatkozás önökre nézve, de mindenesetre kényelmes nekem. Politizálni úgy sem illik, nem is szabad ezen a helyen, hát csak kedélyeskedünk — amennyire tudunk.

Hogy még se tartanak helmi svindlernek azért, hogy a Falk és Inkey névvel akartam önöket rácsabítani ennek a Falk-tal és Inkey-telen tárczának az elolvasására, megmondom, hogy hol találók mégis némi jogot e czim használatára. Ugy Falk mint Inkey neve ma nem egy, hanem ezer emberé. A Falk-párti emberre azt mondják: ez Falk; az Inkey-pártira: ez Inkey; épen úgy, mint a Knebel-bakára azt mondják: ez Knebel.

Nem kell tehát se Falkról, se Inkeyről írni, mert az — kivált e helyen — nagyon kényes dolog volna, hanem ugyanaz alatt az einevezés alatt a két pártot érthetjük.

Ezről pedig már felemlítettem a jelen stádiumot. A választás három-négy nap múlva lesz s mindkettő megselekvés, hogy az ő jelöltje lesz a képviselő. Mindkettő kész est „csalhatatlan, ridég számokkal” bebizonyítani. A Falkisták azt mondják, hogy legelőbb azaz szavazattal lesznek többséggel, az

Inkey-isták ugyanezt mondják. Elvi különbség tehát nincsen közöttük — az eredmény mennyiségét illetően; — csak a személyek mások. Hi Welf, hi Waiblingen: hi Falk, hi Inkey!

Ilyen körülmények között azután bajos jósolni. De minek is, mikor ugyis csak akkor „jelentünk meg”, mikor a jósoltak már be kellett teljesülnie?

De addig . . . addig . . . ? A német költő azt mondja: Hangen und bängen in schwebender Pein. Bármekkora az elbizakodottság mindkét oldalon, ez inkább csak az ajkakon ül; — a szívben gyakran, nagyon gyakran ül fel az étkhelyet az a bizonyos érzés, melyet a régi latinok tremának neveztek. Fogadósok is történetek telemes számmal, Falk mellett, Inkey mellett . . . a választás kezd a sport jellegét felvenni.

És most, végül, engedjék meg bevallanom, hogy én is tremázok. Nem mint e tárcza szerencsétlen írója, hanem mint néha „vonalelteti” ember Igenis tremázok. Hogy kiért, ki mellett, ki ellen, azt mellőztesse ki-találni, ha nagyon törődnek az én tremám-mal.

Hogy az esetleges találgatást megkönynyitsem, azt az egyet megruhastom, hogy csak kettő között kell választaniok: Falk vagy Inkey.

FARKAS IMRE.

Időgen szók a magyarban.

A magyar nyelv a turáni nyelvcsalád finnugor osztályához tartozik — ez volt még röviddel ezelőtt az általános meggyőződés, melyet Vambéry a „magyarok eredetéről” szóló, feltűnést keltett művében megmagyarázni igyekezett. Vambéry szerint a magyarok a mondott nyelvcsalád török osztályába valók. Elméletét történeti bizonyítékokkal és mi-

1881. évi törvény szerinti beadott összesen: 2337 szavazatot; ebből Falk Miksa kapott 1118 szavazatot; Inkey László 1269 szavazatot; ennélfogva Inkey László 181 szavazattal többet, mint a képviselői képviselőjévé megválasztott.

Az elnök szavait az ellenzék kitörő örömmel fogadta. Somssich Lőrincz néhány szóval megköszönte az elnöknek fáradozását. A Falk-párt egész csöndben elvonult; a győtes Inkey párt pedig felkoszorúzott zászlókkal via triumphalist képezeve útvivaddal kísérte Inkeyt, ki a választás tartama alatt az Oroszlánban volt, midőn a mandátum átvételére ment és midőn onnan visszajött.

Az Oroszlán egyik elsőemeleti ablakából ezután, Remete Géza Inkey László és Tuboly Viktor intéztek beszédeket a néphez; mely egy darabig ott maradt még, azután éltetve a képviselőt, egész rendben szétoszlott.

Zalamegyében a többi kerületekben következő eredménye lett a jun. 14-iki képviselőválasztásnak:

Tapolcai választókerület: Vadnay Andor, antisemita.

Keszthelyi vk.: Unger Alajos, fűg.
Zala-Egereszi vk.: Farkas Dávid, fűg.
Ald-Lendvai vk.: Vasszer Imre m. e.
Letenyei vk.: Apáthy István sz. p.
Csiktornyai vk.: Molnár Antal m. e.
Balsai vk.: dr. Berger Ignác m. e.
Szent-Gróthi vk.: Bessenyei Ernő m. e.

Budapest június 11. 1884.

—m— A korteskedési botrányok, az összeütközések, a szélsőbal élet-halál vergődései, a mérsékelt ellenzék szocialista s az antiszemita anarchikus izgatásai annyira igénybe veszik jelenleg a közfigyelmet széles Magyarországon, hogy nem igen marad idő s érdekelttség a horvát tartományi gyűlés most folyó tárgyalásai szemlélésére. Pedig hát érdekes és fontos épen most vizsgálni a horvát alakulás processusát, mert abból ítélhet alnothatunk magunknak arra nézve lesz-e végre valahára béke köztünk s horvát testvéreink közt s számíthatunk-e kölcsönös viszonyaink háborítatlan fejlődésére.

A tartománygyűlés újra összeült, miután működését, mely nagyon turbulens s Magyarországra iránt teljesen ellenséges kezdetű lenni, néhány hó előtt a bűnbakként lecsapó királyi leirat megszakította. Akkor egy javaslat volt napirenden, mely sérelmüket volt hivatva kifejezésre hozni, milyenek voltak a királyi bizottság, a czimerek kérdése s a horvát miniszteriumbeli osztályok felirásai, továbbá a horvátországi államvasutak kommandoszávai, melyeket a Dráva kénytelen magyarul hallani, anélkül, hogy medréből kikelve, továbbá azon szörnyűség,

hogy az országgyűlésen a kormány előterjesztést tett a Horvátországban történetéről s azt az országgyűlés tudomásul vette, holott arra az nem illetékes.

Hogy a királyi szó erre már közbecsapott s a tartománygyűlést feloszlatta az igen természetes, mert az a tendencia, mely a felsorolt követelésekben rejlik, nem egy autonóm Horvátország, hanem egy független és sonverám hatalommal bíró horvát koronát feltételes tagadja a szent istván birodalmának területi egységét, midőn az országgyűlés illetékességét megtagadja arra nézve, hogy a kormányt meghallgassa Horvátországban tett hivatalos intézkedései dolgában és jelentéssel határozat tárgyává tegye. Ily politika folytatását a horvát tartománygyűlésben meg nem engedhetné a kormány, mely a magyar állameszme sértetlen fenntartásáért felelős, s meg nem engedhetné a király, mert a királyi hatalom bízolpa ép ez állameszme s szent istván birodalma területi egységének fenntartása. Ezért a revollálásra hajlandó tartománygyűlésnek szét kellett mennie hogy tagjai forró fejüket lehűthessék.

Most ismét együtt van a horvát tartománygyűlés. Higgadtabb lesz-e a megfontoltság további tetteiben? A királyi trónbeszéd az országgyűlést feloszlató ünnepélyes nyilatkozatában azon várakozásának adott kifejezést, hogy a horvát urak mérsékelt magatartást fognak tanúsítani a törvényhozás munkái között. Eddig ugyilátszik, hogy e várakozás teljesül; ama famózus javaslat, mely miatt az elnapolás történt, még csak ezután jó folytatás tárgyalásra de kezdetnek jó, hogy tartománygyűlés a bán kívánatahoz képest napi rendre tért Ivics szélső párti azon korábbi indítványa felett, mely a czimerkérdés tárgyában a kormány s Pejacevics bán közt váltott iratok előterjesztését s azok feletti vitát kívánta. Az e tárgyalásban folyt vita elég mérsékelt volt, mi egyrészt annak is következménye volt, hogy a nagy száju Starcevic Josipovicz turpoyai gróf által egy sértő szövezt felelősségre vonva hocsánatkérés után elutazott; de kétségtelen az is, hogy a nemzeti párt legalább többségében a szélsők terrorizmusa alól legálabb e kérdés tekintetében emancipálni tudta magát. Hogy e javulás tartós-e s hogy nevezetesen a nemzeti párt egészen s véglegesen a kiegyezés alapjára helyezkedik-e s képes-e a bán hatatósan és őszintén támogatni, ezt majd ama másik javaslat tárgyalásánál látjuk meg.

Addig is konstatalhatunk kettőt. Egyik az — s épen kapóra jön most az ellenzék vádaskodásokra — hogy a Tiszakormány Héderváryban oly bán állított Horvátország élére, aki a horvát törvényes jogokhoz való törhetlen ragaszkodás mellett a magyar állameszme s a törvényes állapotnak tanortihatlan híve, kibent tehát garanciának van minden eshetőséggel szemben. Másik pedig — s ez a horvátoknak szól — hogy salus reipublicae suprema lex, s csak többségük magatartásáról függ, hogy avval a horvát alkotmányosság megférhet-e?

mert a többi mivel népek nyelvei is hemzsegek az idegen szóktól és mert az idegen szók nyelvünk tisztaságát, eredetiségét legkevésbé sem zavarják. Idegen eredetű szavaink kétfélek: olyanok, melyek teljesen meghonosultak és a beszédben egészen úgy szerepelnek, mint az eredeti magyar szók, pl. iskola, finom; és olyanok, melyek csakis idegen szóként élnek a nyelvben és többnyire megfelelő magyar kifejezéssel pótolhatók, ilyen pl. saison, magyarul évad. Míg a tulajdonképpeni idegen szók változatlanok maradnak, addig a meghonosultak a magyar nyelv hangtörvényeinek megfelelőleg módosulnak. E módosulás nyelvünk két sajátosságán alapszik: 1. hogy nem szereti a szó elején a mássalhangzók torlódását, és 2. hogy nem tűri egy szóban a magas és mély magánhangzók. A mássalhangzók torlódását kiküldendő, nyelvünk két mássalhangzó köze magánhangzót szúr (claustrum: kolostor) vagy a szó elejét egy mássalhangzóval megtoldja (schola: iskola), az össze nem illő magánhangzók pedig összeillőkké változtatja (szláv obed: ebéd).

A magyar nyelvbe jutott idegen szók közül csak a szláv eredetűek vannak őszentül; ez Miklosich Ferencz kitűnő szláv tudós érdeme, aki Die slavischen Elemente im Magyarischen című alapos művében a magyarban előforduló szláv elemeket teljesen feldolgozta Miklosich 956 szláv szót hoz fel, mely a magyarba ment át, ami ellen kettős kifogás tehető; először az általa felhozott szóknek tele nem is magyar; használja ugyan az ország egyik-másik vidékén a tótok között lakó magyar nép, de csakis mint idegen szót; másodsor Miklosich a latin, görög, német szókat is felsorolja szláv szavai közt, ha nyelvünkbe, nézete szerint, valamely idioma útján vándoroltak be. Azonkívül felhoz vagy 100 szót, melyeket részint a török, részint a finn-ugor nyelvcsaládba lehet sorolni. A Miklosich 956 szavának tehát legfeljebb egy harmada tekintendő a szlávból kölcsönzött magyar szónak.

A következőben összeállítunk egynek-hány idegen eredetű szót származása szerint:

A pártusák befolyása társadalmunkra.

A mozgalmak, melyek a legközelebbi választást előkészítették, majtságos jelenségek kíséretében jártak. Politikai lapjaink a megdöbbenés hangján emlékeztek meg a csöcsölök garázdálkodásairól; az ellenzék lapok különösen elogiakkal szegettek prózában az elkeseredett pártarcokról. Pedig azokban a nem igen épületes dolgokban semmi csodálni valót nem találhatott egy a ki házában a dolgok fejlődését egy év óta figyelemmel kíséri. Különösen ellenzék lapjainknak semmi okuk sincs a dolgok menete fölött elégiat hangultra émi; ha e lapok némelyike több politikai érettséggel mint gyatra fanatizmussal szolgál a közvélemény, akkor tudniok kellett volna, hogy az a mag, melyet ok elég lelkiismeretlenség elvetettek, csak mérges gyümölcsöt teremhet. A gyűlölet magyából sohasem kelt még a szeretet gyümölcse; a demagogia és anarchia vészes csatakiállása csak ott találhat visszhangra, a hol minden tekintély lerombolásával a lelketlen izgatás büntetlennek mondja a terrorizációt, a felforgatást; ahol a személyes érdekek harca beszennyezi a közérdek szolgálatának tisztá eszméjét; a hol a haza szentsége másodrangú szerepet kezd játszani azoknál, kik elég vakmerőek hivatlanul is feltölakodni a törvény hozóivá.

A politikai handabandázás, a jelszavakkal való lelkiismeretlen játék a nép lelkiéletét sohasem tette fogékonyvá a törvény tisztelete iránt, nem különösen ott, hol feles számmal vannak az ily handabandázók között olyanok, kiknek hivatalbéli kötelességük példával előjárni a törvény tiszteletében, a jó erkölcs megőrzésében.

Ezen anomalia előidézésében nem kis részük van azoknak az ellenzék lapoknak, melyek politikai hitvallása az önzés színén alapszik; kik az ország bajait a szenvedélyes párt- és személygyűlölet szemüvegén át nézik, s melyek ellenzék hivatásuk szerint nem a tisztesség hangján figyelemzetnek e bajokra, sürgetve azok javítását, a minthogy nem is ezek javítását óhajtják, hanem fanatikus gyűlölkedéseknek hazug alapot keresve, az elégedetlenséget kívánják szítani. Nem csoda tehát, ha az ellenzéknek ily taktikája mellett azok az elemek, melyek üres fővel és üres szívvel, de annál nagyobb hanggal, csakis abból a czélból keresik a népszerűséget, hogy a zavarosban halász-hassanak, keveset törődve a haza sorsával, mely nekik ingyen életet köteles biztosítani, munka nélkül, fáradság nélkül. Ezek azután magukévá tevén a nagymesterek sokat ígérő

és kevés fejtörést igénylő tanai, szent buzgalommal apostolkodnak; hívókra találván a nép azon rétegében, mely mindig erőszakoskodásra hajlandó, s azoknál, kik kevés itéltel képességgel bírván, lépne mennek.

Ti erkölcsileg súlyedtnék mondjátok a népet; jajgatok romlása fölött! Ti okoztatok; a népben megvan az egészséges mag, de azok rontják meg, kik maguk is leszállnak a piszok fertőjébe, a honnan még tisztán nem jött vissza senki.

Nem egy ellenzékiférfiúnak lehetne keserű szemrehányást tenni a rendszeres akna-munkában való részvételért. A politikai fanatizmus felkeltése kegyetlenül meg szokta magát bosszúlni, s a kinek a haza békés politikai fejlődése, anyagi és erkölcsi gyarapodása nem fekszik szíven — az máris örülhet a várt gyümölcsöknek, melyeknek ize azonban úgy látszik neki is egy kissé fanyar.

A nemzet reputációját ezek a dolgok nem igen emelik kifele, a hazánkban lakó egyéb nemzetiségek valóban nem igen foglalkoznak a haza ügyével, a politikailag legérettebb nemzetköz és hazában, a magyar, két három táborra oszolva egymást mily szeretettel ölelgeti.

De ezektől eltekintve, társadalmunkon gyógyíthatatlan sebeket ejt az ily, elkeseredett pártusák, melynek alapját sem nemzeti sem politikai eszme, de egyáltalán magasabb érdek nem képezi, hanem ti-zán személyes veredések, — terrorizálni akarás, sokszor kétes értékű személyek kedvéért, kiket semmiféle elv nem vezet. Pedig hát, ha van az országban valamire szükség, arra van szükség, hogy parlamentünk nívója jóval emelkedjék, hogy azon a forumon, hol az ország sorsa intéztetik, véget érjen a kicsiny személyes czivódás, s hogy az a hely szent legyen mindenki előtt, ki oda küldetik, hogy az ország képviselőiben bölcs és hasznos törvényeket alkossanak. Azoknak az embereknek, kik gyakran elkeseredett személyes viták színhelyévé tették az ország-házat, vissza kell térniök semmiségükbe, miután méltóknak nem bizonyultak oly magas szentes hivatás betöltésére. Mert működésük visszaható a társadalomra, visszahatót sajnálatos módon.

Ugy látszik, a mi társadalmunk még nem rendelkezik elegendő erővel arra, hogy a rendbontó elemeket önmagából kizárja, őket erkölcsi halottakká tegye. Ki gondolta volna, hogy a nagy, de üres beszéd még ennyi hatalommal bírjon nálunk, s hogy a társadalomnak nincsen elég ellentámasztó ereje, hogy önmagát megmentse az ilyenek működésétől, sőt hogy ezek a jobbakat elnémi-

velődési mozzanatokkal támogatja. A finn-ták azonban, Hunfalvyval és Budenzcel ellükön, tantoríthatlanul fennirtják meggyőződésüket és a történeti bizonyítékokat, a művelődési mozzanatok, nevezetesen a kultur-szók, ellen ugyanolyan mozzanatokot és kultur-szókot, hoznak fel. A harc még nincs eldöntve; bármikép dőljön el, a magyar nyelvtudomány javára fog valóni. Annyi bizonyos és mindkét részről el is ismerik, hogy nyelvünk egy a finn-ugor, mint a török nyelvvel szemben, szála a rokon-ságnak fűzi össze; a kérdés az, finn-ugor eredetű-e a magyar nyelv a török-talarral való tartós érintkezés nyomával, vagy fordítva, az eredet török-talár és a későbbi behatás finn-ugor-e?

A magyar nemzet azon időponttól fogva, midőn ázsiai törzsrökonaitól elvált, addig még e hazában letelepedett, sok viszontagságon ment keresztül és sok idegen nemzettel érintkezett, a mi nyelvére nem maradhatott befolyás nélkül. A legtöbb idegen szót végleges letelepedése jután vette át a nemzet, azon kulturával együtt, melynek fogalmait lejezik ki az idegen szók. Találunk a magyarban szláv, német, latin, oláh, olasz, francia, görög, török, perzsa és más szókat. Nyelvünk szókincse etimologiailag még nincs feldolgozva.*)

Az akadémia Nagy Sztórára idegen eredetű szavaink kihirdetésére alig tett valamit, szerkesztőinek kimondott célja az lévén, hogy minél több jászóra a tősgyökeres magyarságot bizonyítsák rá. Sokat várunk e tekintetben a készülő nyelvtörténeti szótártól, melynek szerzői meg tudják és meg akarják bizonyítani a magyarság idegenetlenségét, mely utóbbit annál kevésbé van okunk réstelni,

*) Teljesen meghonosult kisleletet tett az irányban Dnyakovszky Gergely s 80-as években kiadott Magyarországi nyelvészeti lexikon etimologiai részében, melyben kitalálások eredetiségét követelmények. Magyar nyelv 962, szláv 1896 (?) görög 899, latin 134, német 228, olasz 348, francia 148, német 4; összesen tehát 3706 idegen és 969 magyar nyelv. — Vagy össze azaz azonban Miklosichnak alább említett alapos katalógus.

Szlávból vétettek át (bár részben más eredetűek): ablak, abrosz, aczél, agár, akol, akó, asztal, asztalok; bab, babona, baj, bajnok, balaton, barlang, barna, banya, bárány, bárd, bátya, beretva, béles, bival, bika, bolond, bot, buja; csákány, család, csap, csata, cseh, cserép, csésze, csolnak, csorda, csütörtök, csuka, csutura; dajka, daróc, deák (tulajdonképp diaconusból), derék, deres, dezza, dezsma (eredetileg latin decima), dorong, dudu; ebéd, ecset; gabona, galamb, gáncs, garánda, gát, gereblye, gerlice, golyva, gonosz, goromba, görbe, guba; halom, harc, hősöng; ikra; járom, jászol, jegenye; kácsa, kádár, kakas, kaloda, kamat, kan, kancza, kánya, kappan, kapta, karacsony, kard, kása, kasza, kelepeze, kemény, király, koczka, kolbász, koma, komornyik, konyha, korezma, korong, kosár, kovács, kulcs; ladik, lakat, lakoma, láncc, lánccsa, lapát, lengyel, lepény; macska, malom, marha, martalóc, mátká, máz, medve, megye, mérce, mészáros, mocsár, molnár, morva, mostoha, munka, muszka; naszdó, nadrag, nátha, néma, német, néne, nyavalya, nyoszolya; orosz, ozipol, ozipón; pad, paizs, pajta, palacska, palást, pálinka, paraszt, paripa, parittyá, párkány, párna, pártá, patak, péntek, pénz (eredetileg latin pecunia), pinta, pinze, pipa, pletyka, pohár, pohárnok, pokol, porkoláb, poroszol, posztó, pusztá; rab, rák, rács, retesz, robot, róna, rozs, rozsa, rud; sátor; sisak, szakács, szalonna, szán, szerecsen, szerda, szoba, szobor, szomszéd, szövetnek; takács, tányér, tarhonya, tarka, társ, tiló, tiszt, tiszta, tolmács, tömlőcz; ugar; vajda, veder, villa, vítez, vizsla; zabola, zálog, zászló, zátony, zavar, zubbony, zelejtés (schlecht), sonka (Schinken), sáfár (Schaffner), sógor, tengely, Stange, öröm (Wermuth), zománcz (Schmelz), zemie (Sammel). Olasz eredetűekből idézzük a következőket; bolt (volta) fátol (fazolo), palota (palazzo), piac (piazza), rest (restio), számár (somaro), talján (italiano), tanya (tana), stb. Olasz szó a millió (millione) is; millione, mely tulajdonképp nagy ezert; lévén millenek nagytáza.

Latinból erednek; almárium (armarium), árboz (arbor), árkus, cserebuly v. cserebogár (scarabeus), ereklye (reliquiae), eretnek (haereticus), kántor, kolostor, templom, lajstrom (registrum), lecke, minta (monete), mód (modus), prépost (praepositus), palacsinta (placenta), pásztor, perze (per se), remete (eremita), sors, szekrény (scrinium), zsoltár (psalterium), stb.

Görög eredetűek: ruha, szigoru, stb. Francia szók pl: larma (alarme), zsandár; spanyol szó kortes.

Perzsából származnak (Vámberi szerint): isten, bálvány, sárkány, vásár (basár), ezer, száz, csésze, vad, csápad, nád stb.

Arabs: dohány, cifra stb.

Török szók: vezér, basa, kapu, oroszlan stb.

A kormány Miklosich szerint a szlávól származik; eredetileg csak hajó-kormányt jelentett. Némelyik szerint a governmentből származnék. Azonban a szláv származás a valószínűbb.

A pallér a német Polier-ből származik, ez meg nem egyéb mint a francia paroleur, szószó szerint beszélő. A pallér ugyanis az első a közművesek közt, ki ezek nevében viszi a szót, ép úgy, mint az angol képviselő ház elnökét »speaker nek» nevezik.

Az orgona mint hangszer a latin organumból, mint növény a perzsa orgovanból ered.

A bitang szót a német »bedanke mich»-ből származtatják, a melylyel a koldusok az adományokat megköszönik.

A német és néma ugyanazon szlávgyökből származnak. A szláv ugyanis az idegen, ki nyelvén beszélni nem tud, némának mondja, mint a görögök és rómaiak barbárnak.

PEISNER IGNÁCZ.

tani, megfélemlíteni elég erősek legyenek, mert vakmerőségükben senki sem kételkedett.

Ez pedig hátrányosként nehezedik társadalmunkra is, és szűkebb körű társadalmi tevékenységünkre, mely sem az egyéletekben, sem a közhasznú intézmények létesítésében az elvakult pártzenvedély áskálódásai következtében nagyot teremteni nem képes. Nem ellenzék az, mely a kormány tevékenységét ellenőrizni hivatva volna, hanem ellenség, melynek taktikája vétkes, melynek harca nem nyílt és őszinte, s mely mivel józan érdekre nem támaszkodhatik vagy nem akar támaszkodni, jelszavak után kapkod, melyeknek a vége törvénytelen erőszak, miáltal a társadalmat tevékenységében megbénítja s haladásá elé gátot vet.

Különlélek.

A képviselőválasztás miatt lapunkat e héten egy nappal megkéssve veszik tisztelt olvasóink. Bocsánatot kérünk e késésért, melyért különben bő tudósítással iparkodtunk kárpótolni olvasóinkat.

Utóhangok a kanizsai választáshoz. Kellő helyen kiemeltük, hogy a képviselőválasztás napján milyen, mondhatni mintaszert, rend uralkodott, ami annál nagyobb elismerést érdemel, mert a hangulat, kivált a balpárti táborban, eléggé izgatott volt. Ugy a rendőrség, valamint a katonaság azonban példás tapintattal és erélyvel viselte magát s olyannyira körültekintő volt, hogy nemcsak komoly zavargásra, de néhány apróbb összekocczanástól eltekintve, még verekedésre sem került a dolog. A pártok főemberei maguk is eléggé azon voltak, hogy táborukban a rendet és a fegyelmet fenntartsák. Előrelátható volt azonban, hogy a szombaton visszafojtott izgatottság vasárnap fog kitörést keresni, mikor ugyanis ünnep van és a katonaságtól kevésbé kell tartani. Ugy is történt. Rendőrségünk éberségének és buzgalmának — vasárnap estétől hétfő reggel 4 óráig talpon voltak — köszönhető, hogy néhány letartóztatással véget lehetett vetni a lármas balpárti tüntetésnek. Véres verekedés tudunkkal csak egy volt, a kis-könizsai Fleischaker-féle koresmában, hol *Grahorecz* (Koholi) József jobbpárti embernek *Bunczon* István, József és János, további Szabolcsi István és *Takács* József balpártiak üvegekkel és botokkal bevették a fejét úgy hogy *Grahorecz*et nehéz sebekből elborítva hozták be a nagy-kanizsai kórházba. A balpárti tüntetéseket jellemzi, hogy az apróbb fajta csócselék pl. vörös tollakat köt az abek füle mögé s, úgy hívja a kutyát: „Gyere jobbpárt”. — Említsük meg végre ezen a helyen a három *Szépművészet* zászlót, mely a választáskor a balpárti táborban volt s mely a balpárti küzdelemnek egészen megadta a keresztes háború jellegét. Így „tüntet” az ellenzék.

Uj alapító tagja lett Herczeg Batthyány Stratmann Ödön ur a nagy-kanizsai kisdiednevelő egyesületnek, mely által a nemes főúr szép bizonyítványát adá fenköli szellemének s az alapnevelés iránti maasztos érzelmének. Az egyesület jelnekéhez a távirata így szól: Nagyságos Pihál cereneszé urnónek. Főmagasságu Herczeg Batthyány-Stratmann Ödön ur a nagy-kanizsai kisdiednevelő egyesület alapító tagjai kösésé belép s e célra 200 forint nagyságodnak legközelebb megküldetik. Herczeg Batthyány-Stratmann Ödön teljhatalmazottja. Tadesco.

A nk. ízr. hatosztályú fiú-és leányiskolában, valamint az ezzel egybekötött kereskedelmi iskolában az ez évi zárvizsgálatok következő rendben tartatnak: június hó 9-én és 20-án, d. e. és d. u. a kereskedelmi iskola; 21-én tornászai; 22-én d. e. az 1-ső leányosztály; d. u. 1-ső fiúosztály; 23-án d. e. 2-ik és 3-ik leányosztály; d. u. 2-ik fiúosztály; 24-én d. e. 4-ik és 5-ik leányosztály; d. u. 3-ik fiúosztály; 25-én d. e. 4-ik leányosztály és a leányosztályok énekvizsgálja; d. u. 4-ik fiúosztály; 26-án d. e. 5-ik fiúosztály; d. u. 6-ik fiúosztály és a fiúosztályok énekvizsgálja. 28-án *Környöki*-kiállítás. A vizsgálat délelőtt 9 órakor és délután 3 órakor veszik kezdetüket. N.-Kanizsán, 1884. évi június havában. Az igazgatóság.

Hangverseny. A nagykanizsai nyilván. polg. isk. ifjúság segélyalapja javára 1784. június 28-án Nagy-Kanizsán, a „Zöldfa” című kertben hangversenyyel egybekötött zárkörű nyári mulatságot rendez, belépti díj személyenkint 50 kr. Felülfizetések kösözönettel fogadjatnak és hírlapilag nyugtáz-

tatnak. Kezdeté este 7 órakor: kedvezőtlen idő esetén a „Korona-vendéglő” nagytermében tartatik meg. Műsorozat: 1. „Ima”, Kreutzertől; énekl. a polg. isk. énekkar. 2. „Népdalok”, előadja a polg. isk. zenekar. 3. „Nemzeti zászló”, Huber K-tól; énekl. a polg. isk. énekkar. 4. „Balaton háborgása”, Mihályi-tól; előadja a polg. isk. zenekar. 5. „Etlap”, Zöllner K-tól; énekl. a polg. isk. énekkar. 6. „Poika française”, Langer-től; előadja a polg. isk. zenekar. 7. „Népdal egyveleg”, énekl. a polg. isk. énekkar. 8. „Klapka induló”, Rózsavölgyi Márk-tól; előadja a polg. isk. zenekar.

A nagy-kanizsai polgári fiúiskolában az 1883/84. évi rendes vizsgálatok június hó 16-tól 22-ig bezárólag fognak megtartatni. Junis 23-ik magánvizsgálatok tartására fordítatik. Ének-, zene- és szavalattal összekötött zárünnepély napjaul jun. 24-ik tüzetelt ki. Végül 28-án a tanév ünnepélyes Tedeummal záratik be. Mindezekről az érdekelteket s a tanügy barátait tisztelttel értesíti az igazgatóság.

Halálozás. A következő gyászjelentést vettük: Alulírottak szomorodott szívvel jelentik szeretett atyjuk, nagy-atyjuk illetve ipjuk H e g e d ű s József-nek, gr Festetics György csáktornyai uradalma nyugalmazott főügyészének élete 77-ik, özvegyiségének 17-ik évében, a halotti szentség ajtatos feivétele után végelgyengülés következtében 1884. év június hó 8-án déli 12 órakor történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei e hó 10-én d. u. 5 órakor fogtak a mihovljáni sírkertbe örök nyugalomra tetetni, az engedtelő sztl. mise-áldozat pedig 11-én reg. 10 órakor fog a helybelszent Ferencz-rendi templomban a Mindenhatonak bemutatattani. Csáktornyan, 1884. évi június hó 8-án. Aldás és béke hamvainak! Etelek férj. Molnár Elekné, Géza, Béla, Hermína férj. Zakál Henrikné, Jenő, Irén férj. Konyáry Mihályné, Aranka férj. Stefáncs Richárdné, gyermekei bst.

Egy szökött katona ügyilkossága. Kottoriból írják: E hó 5-én egy szökevény huszárt loptak el a révnél, kit egyelőre a község kalodájába zártak. Egy negyed óra múlva a város jegyzője a kihallgatást eszközözendő, a börtönbe lépett és észreveszi, hogy a huszár az ajtón függ. Szíjjánál fogva akasztotta fel magát. A jegyző azonnal elvágta ugyan a szíjat, orvosi segély is jött, de már későn, mert a huszár már meg volt halva.

Csáktornyáról, illetékes helyről felkértek bennünket annak kijelentésére, hogy az ottani kir. adóhivatalban Hoffmann Pál ellen semminemű korteskedés nem folyt.

Közgazdaság.

Gabona árak.

június 13.

Kevés üzlet, mert kevés kínálat. Az árak változatlanok maradtak, és pedig: 78 kilogram buza 9 frt. 50 kr. 76 kil. 9 frt. 25 kr. Rozs 8 frt. 20 kr. Zab 8 frt. 20 kr. egész 6 frt. 50 kr. minőségéhez képest.

A vasuti menetrend.

Fogyalmi irány	Kanizsa		Jelölés	Vonat
	Érkezik	Indul		
a) Hécs-nyhely	1. 6 ó. 48 p.	7 ó. 15 p.	délután	vagy. vonat
	2. 10 ó. 26 p.	12 ó. 5 p.	este	vagy. vonat
	3. 4 ó. 8 p.	11 ó. 5 p.	reggel	esem. vonat
b) Hécs-nyhely	1. 1 ó. 40 p.	2 ó. 25 p.	dél.	esem. vonat
	2. 11 ó. 26 p.	5 ó. 45 p.	este	vagy. vonat
	3. 5 ó. 52 p.	7 ó. 25 p.	reggel	vagy. vonat
II. a) Hpszt-Pragerhof	1. 1 ó. 50 p.	2 ó. — p.	d. u.	esem. vona
	2. 9 ó. 38 p.	12 ó. 15 p.	este	esem. vona
	3. 4 ó. 45 p.	6 ó. 28 p.	reggel	esem. vona
	4. 10 ó. 55 p.	7 ó. 20 p.	reggel	gyors vona
b) Pragerhof-Hpszt	1. 6 ó. 17 p.	5 ó. 20 p.	reggel	gyors vona
	2. 1 ó. 15 p.	2 ó. 45 p.	d. u.	esem. vona
	3. 11 ó. 35 p.	11 ó. 20 p.	éjeli	vona
	4. —	—	reggel	vagy. —

Nyilttér.*)

Kronfeld Kamilla tiszaszony, Nagy-Kanizsán, mérsékelt áron vállalkozik francia és angol nyelvtanításra.

* A- s rovatban foglaltakért nem vállal magára felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő s kiadó:

VARGA LAJOS.

Társzerkesztő

FARKAS IMRE.

KOTZÓ PÁL

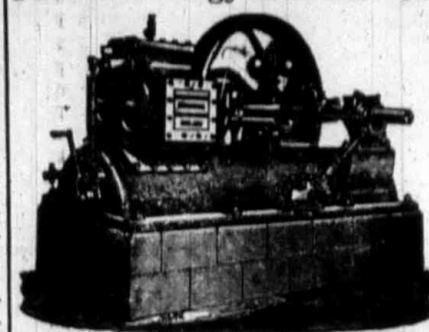
GÉPÉSZ-MÉRNÖK

Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

ajánlja gazdasági gépraktárait

fa-, szén- és szalmafűtési gőzmozgonyait, soros és sorvra vetőgépeket, akát, stb. stb. angol és amerikai szerkezetű gőzcséplőgépeket, tisztító vagy egyszerű járgány cséplőt, rostált, stb.

Különös figyelmet kér:

Garrett R. és fial Compound

gőzmozgonyaira és fekvő gőzgepeire, melyek egyenlő erőfejlesztésnél 40% tüzelőanyagot takarítanak meg minden más géppel szemben.

Garrett R. és fial szab. dobjár, acél alzattal és kétoldalt recézott négyeszer használható acél-sínekkel, a mi

könnyű járást, nagy munkaképességet, tartósságot, tiszta kicséplést és tökéletes tisztítást biztosít.

Legujabb harangjárgányaira

az összes perselyek egy alapöntvényen, miáltal tönkretételmentek könnyű járatauk.

Lanz Henrik Bécs

III. Híntere Zollamstrasse 13 a.

Mozgonyok és gőzcséplőgépek minden nagyságban. Cséplőgépek kőr-, kő- és vízhatásra, Szecsakavágók, repavágók. Legujabb szerkeszték, legjobb rendszer, totális, olcsó árak. Eddig 100,000 gépnél több adatot el. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Foképviseletőség: Kállyay-Naszdorfi, Nagy-Kanizsán. 139 1-6.

Hiradás.

A tekintetes csáktornyai Uradalom 40 darab szám feletti „Electa Negrétti 3 éves senyész kost szándékozik eladni igen jutányos árakon.

A venni kívánók értekezhetnek Csáktornyan.

Az uradalmi tisztség.

125 2-4

BROGLE JÓZSEF

gép- és rostalemez gyára Budapest.

Gyár: váci út az osztr. államvaspálya közelében. Baktár: váci körút 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett, javított gyártmányait mint: **Tricuróket** változó rostával, **Tisztító-gépeket** szelelővel, különlegességek malmok számára: 28466. szám alatt szabadalmazott **hármass okéket**, **cséplőgép-rostákat**, **lyukanasztott és hasított lemezeket** vas, acél és horganyból, valamint mindenféle gazdasági gépek és szerek. 136 3-20

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Alapított 1838-ban.

Berény József ezélt Milhofer S.

ékszerész, arany- és ezüstműves Nagy-Kanizsán a városháza átellenében.

Ajánlja:

nagy ékszer-, arany-, ezüstárak s női remontoir-órák rak-tárát dús választékban, jutányos árákért.

Régi arany-, ezüst-, vagy ékszer-tárgyak a legmagasabb árákért megvétet-nek vagy újakért kicseréltetnek.

Mély tisztelettel

100 4-5

Berény József ezélt Milhofer S.

ékszerész, arany- s ezüstműves Nagy-Kanizsán a városháza átellenében.

16455 szám IV. 1884.

Árverési hirdetmény.

A nagyméltóságú magy. kir. pénzügyminiszteriumnak 1884. évi ápril hó 12-én 23024 sz. a. kelt magas rendelete folytán, a magas kincstár tulajdonát képező, Nedelitz községében — a csáktornyai vasuti állomástól egy negyed órára fekvő — úgynevezett dohánybevaltó hivatali és raktári épületek és telkek 1573 ööl és 3 hold 906 ööl területben, folyó 1884. évi július 7-én reggeli 10 órakor a csáktornyai kir. adóhivatalnál tartandó nyilvános szó- és írásbeli ajánlati árverésen örök áron tel fognak adatni.

A közelebbi feltételek a csáktornyai kir. adóhivatalnál, és a soproni kir. pénzügyigazgatóságnál betekinthetők.

Árverezők kötelesek az 5265 frt 63 krnyi és 4194 frt 60 kr. becsárnak mint kikiállítási árak megfelelő 10% bánatpénzt letenni.

Írásbeli ajánlatok mellé pedig vagy ezen bánatpénzt, vagy ennek valamely kir. pénztárnál történt letételét igazoló nyugtát csatolni.

Továbbá az írásbeli ajánlatokban kiteendő szóval és számban a beígert vételár, valamint hogy ajánlattevő magát az általa ösmert feltételeknek aláveti; továbbá kiteendő az is, hogy melyik telekért tétetik az ajánlat, mely utóbbi nyilatartás ajánlat külséjén is feljegyzendő.

Az írásbeli ajánlatok 50 kros bélyeg mellett teendők, és következő címmel ellátva: „Ajánlat a Nedelitzen sz. a. fekvő dohány bevaltó hivatali épülete”, f. évi július hó 8-ig estéli 5 óráig a csáktornyai kir. adóhivatalnál benyújtandók, későbbérkező vagy feltételt kikötő vagy határozatlan tartalmú ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverezők vagy ajánlattevőknek csak oly egyének fogadjatnak el, kik hatóságai bizonylattal kimutatják azt, hogy terhes szerződés kötésre jogosultak, vagy más tekintetben ellenük kifogás nincsen.

Ha valamely árverező vagy ajánlattevő mást képvisel akkor köteles felhatalmazását hiteles okmányával igazolni.

Magy. kir. Pénzügy-Igazgatóság.

Kelt Sopronban, 1884. évi jun. hó 3-ik napján.

141 1-1.

Orvosi bizonylatok

„Margit-“

GYÓGYFORRÁSRÓL.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéletes vízek között, — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetétele kevés szabad szénasav, de gárdag, félig kötött szénasav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorvályú hártóinak hurutos bántalmánál. A Seltersi, Radolvi, Vichy- stb. vizektől különbözőbb csekélyebb szabadszénasav tartalmánál fogva, s azért vérszerek lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénasavban dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizeledőszervek hurutos bántalmánál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — csekély szabad szénasav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi-vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyet. tanár Torok-, gége-, légző- és bőrbetegségekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorba volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vishólyag idült hurutját szintgy oszlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák, s hogy sem bevétel, sem belélegezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértorlódást.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmánál jó eredménnyel alkalmaztam Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli vizek fölött kisebb szénasav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légző-, emésztő- és vizeledő-szervek hurutos bántalmánál bátran versenyez a külföldi szikéletes ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjánál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánlható a légző és emésztő-szervek kórlapotaival.

Ez idő szerint Európa legelső és leglátogatottabb tüdőbetegok klimatikus gyógyintézetét **Görbersdorf** a „Margit“-forrás gyógyhatásáról. — Sok oldalú legkedvesebb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben „a Margit“-forrás gyógyviz“ alkalmazása által a légutak idült hurutos bántalmánál tapasztaltam, hivatva érzem magamat ezen betegek által kedvesen fogyasztott és jól tűrt gyógyvizet a legelőnyösebben ajánlani.

Görbersdorf, 1879. március 18-án.

Dr. Römpler Tódor.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

Kizárólagos **ÉDESKUTY L.** magy. kir. udvari szállító-főraktár nál Budapesten.

Kapható azonkívül minden gyógyszerárban, fűszer-kereskedésben, szállodában és vendéglőben.

Fülfőntes

A kitűnő eredmények, melyeket a svájci lapdacsok által napról-napra kivirágzó, e gyógyszer rendkívül kedveltségét a társadalom minden osztályában megfigyelhetővé teszik. De hát mit szólnak hozzá az orvosi tudomány nagy mesterei? E kérdésre való felelettel megkímél bennünket a nagyrabecsült lipcei tanárnak, Reclam urnak követhető levele, melyet Brandt Richárd gyógyszerész úrhoz írt Zürichbe:

Az ön svájci lapdacsait különösen a nőknél való orvosi gyakorlatomban találtam kitűnő hatásúnak s a nők nagyon szívesen is használják, (két szemet a reggelizés után), mert hatásuk bíratos, a nélkül, hogy valami nehézséget okozna.

De a férfiaknál is, kivált az ülő életmódot folytatóknál s idősebbeknél — szóval hol pangó a bélmozgás — legjobb eredményt eszközölik.

Egy doboz ára 70 kr. s ez elég több heti használatra; de a valódiságot illetőleg figyelni kell a doboz címén Brandt Richárd aláírására s a fehéresre vörös mérőben.

Posta. Óhírdő Kénesfürdő Távirtd.

Varasd-Teplitz

(Hortvátország).

A déli vaspálya esáktornyal állomásától 2¹/₂ óral távol-ságra. Magányos és közös bérkocsi a vaspályától. A 45° R. meleg-ségű forrásoknak és a kénes iszapnak fellímulhatlan hatása van csúz, kőszvény, izlet-bajoknál stb. **I v 6 - k ú r n** mellbetegek számára. A gyógy-intézet a legnagyobb kényelemmel rendelkezik. Orvosi felvilágosítással szolgál **dr. Fodor A.** Leirást kívánatra ingyen küld 87 6—8 a fürdő igazgatóság.

Estragon-mustár

patent csomagolásban.

Schmidt Viktor és fia

bécsi különlegesség

legjobb belldi márká 's 's 's ki'ól

üvegekben csimimel és védjeggyel

kapható minden boltban fűszer és delicatesso kereskedésben.

261—25—26

Harkányi gyógyfürdő

Harkányi gyógyfürdő.

Magyarország Baranyavármegyében.

Fürdőidény Május 1-től szeptember 30-ig.

Ezen 50° R. természetes meleg ártezi kénforrás nemcsak az ország első gyógyintézeteihez tartozik, hanem a külföld hason gyógyintézeteit mindenben felülmúlja. Vegyalkatrészeit illetőleg **Dr. Than Károly** vegytanár által teljesített elemzés szerint kénes hévíz, mely iblant, búzenyt, és mindeddig ismeretlen szénéleg kéneggőzt tartalmaz.

Kitűnő gyógyítási hatással bír csúsz, kőszvény, görvoly, idült bőrkütegke, aranyér, nóbántalmakra, fogamzási hiányok, sebzések, dagamatok és higanyos gyógyszer által okozott mérgezésekre, továbbá májlep általán mirigy-dagamatokra, nehéz hullás, idült szembajok és ivarszervi bántalmak ellen.

A fürdőigazgatóság sok évi tapasztalat alapján kijelentheti, hogy ezen csodászerű gyógyforrásnál ezerek és ezerek a legmakacsabb és legnehezebb betegségekben is egészségsüket és épségüket visszanyerték, a miért is a legnagyobb elismerés érdemi. E fürdő a maga nemében egyedüli, minden más akár belldi, akár külföldi hason gyógyforrást gyógyhatás tekintetében felülmúl, a mit különben az évről-évre szaporodó vendégek száma is bizonyít.

Az utazásra ajánlható: Budapest-pécsi vasut vagy Déli vasut Budapest Kanizsa-Barcsi vonala, állomás Pécs, alföldi vasut Eszéken át Villányig, Mohács-pécsi vasut, állomás: Villány.

Posta- és távirtd-állomás.

Bővebb tudósítást a legnagyobb készséggel **Dr. HELLER JÓZSEF** rendes fürdőorvos nyújt.

Harkány, 1884. 102 7—12

Harkányi gyógyfürdő

A fürdő-igazgatóság.

Harkányi gyógyfürdő

317 ad 4309/884 tkvi 883.

ARVERÉSI HIRDETMENY.

A csáktornyal kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel köz-hírré tétetik, hogy özvegy Graputi született Kramarics Annának, Lakics Lőrinc örökösai ellen 50 frt. tóke s jár. iránti végrehajtási ügyében, nkanizsai kir. törvényszékhez tartozó ezen kir. járásbíróóság területén levő czirkovlyáni 124 számú telekjegyzőkönyvben A 1 1—6 sor szám alatt Lakics Lőrinc tulajdonául felvett és az adó alapján 1104 frta becsült ingatlan birtok, ugyanezen ősz szeg kikiáltási ár és ennek megfelelő 10% bánatpénz letétele kötelezettsége mellett a czirkovlyáni községbíró hazánál

1884 évi 10-19-ik napján d. e. 11 órákor

tartandó árverésen eladni fog.

A részletesebb árverési feltételek ezen kir. járásbíróóság telekkönyvi osztályánál és a czirkovlyáni községbíróónál betekinthezők.

A kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság. Csáktornyan 1884 évi február hó 7-ik napján. 140—1—1.

Matkovic -főle

HIRES GYOMORLIKÖR

Főtlumulhatlan és különféle beteg-ségben kitűnő hatásnak ismert gyógy-ital; dinári alpeseken szedett gyógyfü-vekből készíté.

Matkovics G. M. Kaliban (Dalmácia).

Kapható N.-Kanizsán Práger Bé-la gyógyszerésznél, Flumében Jekel Ferencznél. 127 4—12

Egy üveg ára 70 kr. Csomagolás és elküldés a megrendelő költségén történik.

Külföldről			
Linzhn	Bécsben	Steiervárosb.	Leitmeritzen

Elismert jószág, tűzbiztos

Kaucsuk-háztető-

táblapapirosunkat,

valamint az új táblapapirtetők mázolására és régiek kijavításához szükséges.

Kaucsuk-tetőfémzúrnkat

fekete és piros színű, olcsó, de szabott áron szállítjuk.

Teljes tetőfedéseket

jótállás mellett eszközölünk.

eliszigetelő lemezelnkre, melyekkel az alapzat fedetik be a talajviz felszivárgásának megakadályozására, különösen felhívjuk a figyelmet.

Leírásokkal, mintákkal és költségve-tésekkel szívesen szolgálunk.

Posnanszky és Strelltz

Bécs I. Maximilianstrasse 13.

Berlin. Köln. Kopenhága.

116 5—13

Csász. és kir. osztrák-magyar szabad.

Ruganyos fa-mátráczok

6 frt.

6 frt.

Mint sodrony mátráczok és szalmazsákok helyettesítése

39 9—12.

tiszta, tartós és olcsó, különösen alkalmas intézetek és kórházak számára

Főraktár: Bécs I. Maximilianstrasse 1. szám.

Gyapju!

Dr. Jüger Gusztáv tanár

természete színű teveszőr kötőtonala

Egyedüli nagyban árusítás Ausztria-Magyarország és a dunai fe-jedelemsegek részére.

Max Salcher és Fiaival, Bécs, Werder-thorgasse, 22.

Kicsinyben kapható minden rövid árusnál.

129 4—4

KRONDORFI

Sványu-Kút

STEFANIA

Koronaherczagnó forrás.

Tervezt. 1882

Főraktár N.-Kanizsán Weisz testvéreknél.

84 10—24

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
TAL: Bajza-utca 4. sz.

Minden a lapellenlapi részvevőnek közzétételre, továbbá előfizetésre, felajánlásra, hirdetésre stb. ide intézendők.

Hírdetéseket levelek csak ismert kasszába fogadjatnak el.

Kiszárolt vissza nem küldetnek.

ZÁLA

POLITIKAI ÉS VEGETES TARTALMU HETILAP.

A Zalamegyei ügyvédegylet, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankgyeület, az Alsó-muraközi takarékpénztár részvényszeres és önszorgalmazó szövetség hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyen évre	5 frt. — kr.
Fél évre	2 50
Negyedévre	2 50

Hirdetéseket jutányosan számították.

Arverési és egyéb hivatalos hirdetések 30 kr. bányadíjon felül 100 szög 1 frt. azostul minden szögért 1/2 kr.

Nyilttér petisora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenként egyszer: Vasárnap.

T. olvasóinkhoz!

Julius hó 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Azt hisszük, a közönségnek volt alkalma meggyőződni arról, hogy amit legutóbbi előfizetési felhívásunkban megígértünk, azt hűségesen és becsülettel meg is tartottuk. A Zalat olyan lappá tettük, melyet érdeklődéssel és élvezettel olvashat az a közönség, melynek száma van; kifelé pedig elismertette magát ez a lap, mint olyan, mely a vidéki lapok között a leghelyesebben szerkesztettek közé tartozik.

Minden tekintetben oda irányult törekvésünk, hogy a Zalat magasabbra emeljük annál a színvonalnál, melyen vidéki újságaink legnagyobb része áll.

A kanizsai közönségnek a legközelebből van alkalma, összehasonlítást tenni a mi nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy bátran kiállunk ez összehasonlítás elé. Lelkiismeretesen, szorgalommal és feladatunknak teljes öntudatával készítjük ezt az újságot, melyért nem is mernénk pártfogást kérni, ha nem tudnánk, hogy ezt a pártfogást valóban megérdemli.

A legutóbb lefolyt időszak a Zalára, mint politikai lapra nézve, rendkívül küzdelmes volt. A képviselőválasztási mozgalmak igen élükre állították az egymással küzdő pártok között levő elvi ellentéteket. A Zalának, ha becsülettel akart megfelelni kitűzött céljának, nemcsak, hogy mindjárt a mozgalom elején színt kellett vallania, hanem végig is kellett küzdenie ezt a harcot egész hévvel, egész határozottsággal.

Ezt meg is tette.

Magasan lobogtattuk a szabadelvűség zászlaját, azt a zászlót, melyre főlesküdtünk a melynek rendíthetetlen hívei vagyunk most is, midőn ez a zászló nem győzedelmesen ugyan, de szennytelenül visszakért a választási harcokból. Igen, küzdöttünk, de ideális szempontból vettük a küzdelmet; nem támadtunk személyeket, nem léptük át egy pillanatra sem azokat a korlátokat, melyeket

a tisztességes szab élénk. Ebben a tekintetben is különbözünk akárhányszor más laptól.

Jogos önértékeléssel mondhatjuk magunkról: Annit tettünk, amennyit tehetünk a tettünk, ahogy tennünk kellett.

A választási mozgalomnak immár vége; de azért vannak eszmék, melyeket hangoztatni, vannak érdekek, melyeket védelmezni kell.

Mi ezt is meg fogjuk tenni ép oly rendületlenül, ép oly lelkiismeretesen, mint eddig tettük.

Emellett tovább is buzgó gondunk lesz lapunk társas-, újdonsági és egyéb rovataira, melyekben ezentúl is lehetőleg eredeti és élvezetelig fogunk nyújtani közönségünknek. Fenntartjuk a „Tollhegytel” rovatot is, mely oly hamar meg tudta magát kedvelni közönségünkkel a melynek kedélyes humorában csak az elfogultság találhat sértő passzivitást.

Egy szóval, jó lapot akarunk ezután is adni a közönség kezébe.

E mellett lapunk ára is annyira olcsó, hogy az előfizetés senkinek sem kerül megérőltetésébe.

Előfizetési ár félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr.

A „Zala” szerkesztősége és kiadó hivatala.

Inkey László képviselősege.

Még egyszer kell foglalkoznunk azzal a témával, mely már mintegy három hónap óta állandóan képezi elmeinket és fejtegetéseink tárgyát.

Maga az eredmény nem merített ki mindazt, amit a képviselőválasztás dolgában mondanunk kell. A mozgalom a választással elérte ugyan befejezését a mi sem fogunk ismétlésekbe bocsátkozni azáltal, hogy újra felhoznánk olyan dolgokat, amiket már elmondunk, vagy sopánkodnánk a felett, amin változtatni nem lehet.

De illő, sőt szükséges dolog, most, mikor az eredmény már megvan, kissé foglalkozni ezzel az eredménnyel magával a rá gondolni arra a jövőre, mely ezt az eredményt követni fogja.

Képviselőnk, a kerület képviselője lett Inkey László. Közbecsülésben álló, tisztos multu férfi, kinek személye iránt, mint ellenfelek is, mindig a legnagyobb tisztelettel viseltettük. Ezt a tiszteletet csakis fokozhatja az a körülmény, hogy Inkeyt a választók szavazatának többsége megette a kerület képviselőjévé.

Ismételve mondtuk, hogy a kerület képviselőjévé. Ebben a mondatban kifejezést adtunk abbéli reményünknek, hogy Inkey László nem fogja magát az ellenzék képviselőjének tekinteni, mert ez választotta meg őt, hanem képviselője lesz az egész kerületnek, minden egyes választópolgárnak. Ő mindezeket tartozik képviselni és viszont mindezek, kivétel nélkül, tisztelni tartoznak őt.

A magunk pártjától, a szabadelvű párttól, kívánjuk, hogy Inkey Lászlóval ne úgy bánják, mint a kerület volt képviselőjével, Unger Alajossal, bánt. Ezt idegennek tekintették annak a városnak területén, melynek ő képviselője volt és semmiképp sem fejezték ki iránta azt a tiszteletet, melylyel a kerület megválasztott képviselője iránt viseltetniük kellett volna. Ez az eljárás némi melegséget lel ugyan abban a nagy elkeseredésben, mely a pártot a mult választásnál szedett vereség miatt eltöltötte, midőn a vereség a számok aránya szerint sokkal nagyobb volt a mostaninál; — de ennek a megbocsátható elkeseredésnek sem lett volna szabad olyan soká tartónak lennie, s oly alakban nyilatkozni, mint amelyben nyilatkozott.

Hogy az eredménye mi volt, azt legjobban láttuk az a hó 14-iki kép-

viselőválasztásnál. Láttuk, hogy az ellenpárt még jobban el volt keseredve, elkeseredésében megmozdított fát-füvet, megragadott minden eszközt, csak hogy a győzelmet át ne kelljen engednie a szabadelvű pártnak.

És az ellenzék ezzel az ő elkeseredésével célt ért; megválasztotta az ő jelöltjét.

A vereség nagyon fáj nekünk, de fáj az is, hogy az ellenpárt elkeseredését voltaképpen nem is találhatjuk olyan nagyon csodálatosnak. Emberei — a hol városi kérdésekről volt szó, melyek utóvégre az ő érdekeik is — teljes mellőzésben részesültek; a város ügyeinek vezetése körül minden befolyásból kizárták őket; még méltányos feltételeiket, melyek mellett talán teljes kibékülés jöhetett volna létre, sem fogadták el; a képviselőválasztás alatt volt politikai harcot tovább vitték a város ügyeinek terére, tehát társadalmi térre s e társadalmi harc következménye lett Falk Miksának olyannyira sajnálatos bukása.

Előre felhoztuk a melegséget a szabadelvű pártnak a közel multban tanúsított magaviselete számára, de a város és a kerület érdekében kívánjuk, hogy ez tovább ne maradjon így. Ha a politikai harcot társadalmi téren folytatjuk, ez a legnagyobb szerencsétlenség, mely bennünket érhet.

A szép küzdelem, melyet a választási mozgalom alatt folytattunk, elvesztendő elvi jelentőségét, ha kicsinyes, de annál sértőbb, bosszantásokban akarva folytatódni akár az egyik, akár a másik párt részéről. Hiszen majd lesz ismét idő, mikor újra kell küzdeni az elvvel s akkor találjon bennünket ez az idő — ha lehet, egy közös, — de ha ez nem lehetséges, mindenkit a maga zászlaja körül, rendületlenül fenntartva az elvet, lankadatlanul küzdeve mellette, de nem gyűlölködve személyek ellen. A gyűlölet a legcsunyább

Tárcza.

Az indián orvosról.

A világ összes civilizált népeinél hitvatott orvosokat találunk, a vad és félig civilizált népeknél pedig oly egyéneket, a kik minden hivatalos és szükséges ismeretek nélkül mint orvosok szerepelnek és nem annyira orvosok mint orvosok tanács, mint inkább maguknak tulajdonított varázserő által gyógyítanak. Dr. Hoffmann érdekes leírás közöl az indián orvosokról és gyógyító módjaikról egyik német folyóirat utóbbi számában, a miből néhány részletet átvenni érdekesnek tartottuk.

Az indiánoknál az orvos vagyis samán rendszeren valamely törzs uralkodó családjából való. Egyéni bátorság és követelő magaviselet tekintélyt és előkelő állást biztosít neki a társadalomban. A dakotáknál elhagyja családjának lakóhelyét, taborát, bójtát és védő genuszával, egy láthatatlan szellemmel, a mely valahol az erdő egyik különösen fejlődött fájában, valamely sziklában, vagy hasadékban tartózkodik, lép érintkezésbe. Hosszabb távollét után, miután védő szellemétől megkapta az utasításokat, miképp viselje magát a különböző alkalmakkor és különböző betegségekkel szemben, visszazárja taborába és hírvé adja az egész törzsnek, hogy a védő szellemétől samánna lett felavatva. Sátorának egyik oszlopára kitűzi a cséget, a mely néhány apró kalikószámból áll, megtöltve sárga anyaggal, csédruval gyümölcscsel, fogakkal és antilop szőrrel.

A kiateramut törzsnél Aaska déli részében megint másként lesz valaki samánna. Valamely fiatal ember tényleg vagy csak állítólag megfogadja, hogy egy szent sátor ajtaja előtt áll. Benn a sátorban megpillant

tüzet és körülötte ülő helyzetben két öreg embert, akik érik az ördögűzés mesterségét. Az álmodót felszólítják a sátorba lépni és megkérdezik, vajon ő is akarja-e az ördögűzés mesterségét tudni, a mire ő természetesen igennel válaszol. Akkor előlép az öregek közül az egyik és megajándékozza a fiatal embert valamely állat, rendszeren madár, szellemével és szigorúan meghagyja neki azt ruhája alatt a mellén hordania. Egy kis nyers fára vagy elefántosontra festett vagy bemetszett képet az illető tényleg a mellén hord és ez a szellemét képviselő, birtokosának csodaejét kölcsönöz a kevésbé felvilágosodott, babonás és az álmodóvalónak tartó törzs tagjai előtt. A samán jelölt, a mint az álmodó tudára adta a többinek, három napra elhagyja tartózkodási helyét és ezen idő alatt sem nem eszik, sem nem iszik, szóval az előbbi esethez hasonlóan lelkiismeretesen böjtöl. A böjt eltelte után visszazár, felkeresi a törzs főnökét, jelel magát nála, ez védő szárnyai alá veszi és samánnak nyilvánítja.

Az Arizonában élő Hualpai törzsnél, valamint még más délamerikai indián törzseknél az van szokásban, hogy valamely samán, a kinek jóvendőlései háromszor egymásután be nem következnek, halálra ítélik. Ezt a törvénynyé vált szokást egy időben oly szent buzgalommal fontostították, hogy senkinek sem volt bátorsága a samáni hivatalát elvállalni. Hosszu idő eltelte után végre vállalkozott arra valaki az hogy minél jobban imponáljon, rendkívül követelő modorban és mindenkit megfélemlítve lépett elő. Hogy bebizonyítsa védő szellemének iránta való kegyét, és hogy az őt soha el nem hagyja, istenitéletnek kívánta magát alávetni. Felajánlotta, hogy bárki löhet rá, csak engedjek, hogy ő töltse meg többek jelenlétében saját szent fogycserét. Az ajánlatot nagy tetőszéssel fogadták és a kísérlet kitű-

nően sikerült. Emberünk ugyanis elég furfangos volt fogycserét akként tölteni meg, hogy az ne találjon.

A samán, mikor már varázserővel van felruházva, nemcsak orvos, de egyszersmind a törzs tanácsadója. Tanácsot kérnek tőle, mielőtt a törzs főnöke harca indul; a vadászatra menő valami amuletet kér tőle, hogy sikere biztosítsassék. A szerető hozzá fordul tanácsért szerettejé ügyében, a férj a hitelen feleség miatt. Befolyása a törzsnél igen nagy, fel lévén ő azzal a hatalommal is ruházva, ellenségeit ártalmatlanná tenni.

Majdnem minden indián törzsnél találunk asszonyokat is, a kik természet fölötti erőket tulajdonítanak maguknak, de művészetük, ha így lehet azt nevezni, nem megy túl a bábászaton. Az újszülött gyermeket gyakran viszik a samánhoz, kikérőndök tanácsát a gyermek jövője fölött. A Nikaraguánoknál a samán körülméletét is végez, és ezen művelet alkalmával félrevesznek friss gabonaszemeket, a melyeket csak a gyermek felszédülésekor vetnek el, hogy ez által biztosítva legyen az élete fenntartására szükséges gabonamennyiség. Más törzseknél, a hol a csecsemő fejének lapítása van szokásban, a samán ezt a műveletet végzi. A laposra nyomott fej az előkelő származást jelenti. A kiateramut törzsnél a baba eszközi a fej torzítását. Érdekeségénél fogva ide igatjuk a szülésnél és azután elkövetett műtéteket.

Ha a kiateramut asszony lebetegedésekor órája közeledik, a bábáért küld. Ez bevezeti a beteget a jókor tüzesített kövek által felmelegített izzasztó sátorba, a hol az asszony négykézláb leborul. A baba veregeti a hátát, időnként átkaolja testét és erősen nyomja, míg a gyermek meg nem születik. Ha ez megtörtént, az anyára erősen megszorított övet alkalmaz, a gyermeket megmossa, puha állatbőrbe burkolja és a böl-

csőbe fekteti. Ez utóbbi úgy néz ki mint valami koporsó, a melynek fedele a foka beleiből készült finom hártlyából áll. A gyermeket gondosan beföldik és csak arca látható; a gyermek ruhát, illetőleg a bőrt, csak minden 10-14 nap cserélik fel újjal. A koponya hátsó része alá, valamint a homlokra moh-csomagot tesznek, és ezt kendő segítségével szorosan összekötik, hogy a fej lapuljon. A gyermek a bölcsőben marad addig, míg járni nem képes, a mi többnyire a 9-ik vagy legkésőbb a 12-ik hónapban következik be.

A dakota asszonyok senkit sem hívnak segítségül, hanem elhagyják a tábort, a szabadban, vagy ahol van, valami folyó mellett keresnek lebetegedésükre alkalmas helyet. A szülés után közvetlenül visszazár a táborkukba, és folytatják mindennapi munkájukat. A diegenos törzsből való nő (Kalifornia déli részén), ha lebetegedése órája közeledik, kimegy a folyó partjára és a gyermeket rögtön a vízbe doba. Ha felszáll a felületre és kiabál, akkor utána megy és kitögyi, ha véletlenül nem, akkor ott veszni engedi. Ezer meg ezer gyermek ment így tönkre és mint mondják, ez a foka ezen indián törzs kipusztulásának. A gyermek születése után sok törzsnél az van szokásban, hogy míg az anya a rendes munka után lát, az atya hajlékában fekvő fogadja a rokonok, barátok s szomszédok szerencsekívánatait.

Egy törzsnél sokszor nemcsak egy samán van, hanem kettő-három, akik, hogy üzemeiket folytathassák, a legjobb viszonyban élnek egymással és rendszeren egy kére dolgoznak, a mi hatalmukat még inkább növeli.

Ha valamely indián rosszul lesz, például erősen meghűl, köhög, vagy más betegséget, akkor elmeget a samánhoz, kopog ajtaján, ki kijöve, vagy segédeit kiküld-

szenvedély a szenvedély a legrosszabb tanácsadó. Láttuk ezt is a választás alkalmával.

Legyen béke közöttünk a társadalomban. A világtörténelem legelkeseredett háborúit is, hol százerek vére folyt egy-egy eszme szolgálatában, béke követte, mert csak a béke hegesztheti be azokat a sebeket, melyeket a háború ütött.

Igenis van idő, mikor a béke véresebb a háborúnál. Mikor elő a harc ideje, akkor a tétlen közönységek a legnagyobb csapás. De addig nem szabad háborúskodnunk semmi tekintetben sem. És ha addig tart a béke, akkor a harc idejében sem lesznek oly elkeseredettek a küzdő felek a az eszközök sem lesznek annyira erőszakosak, mert nem a szenvedély, hanem az elvért való lelkesedés fogja azokat a harcosok kezébe adni.

Fogjunk tehát kezét a kibékülésre, mert az a feladat, melynek megoldása most várakozk reánk, az a feladat közös mindnyájunkra nézve. Most iparkodjunk dolgozni, hogy együtt tessék erővel, egyrészt, hogy helyreállítsuk azokat, melyeket a küzdelem alatt elmulasztottunk, másrészt, hogy elérjék azokat a célokat, melyeket közös érdekeink tűz élénk

Ezeket az érdekeket az ország házában, a törvényhozó területben, három évre Inkey László fogja képviselni. Mennyit fog tehetni, mennyit fog tenni ez a jövő titka. Politikai akcióképességéről neki nem nyílt még alkalma tanúságot tenni. De fel kell tételeznünk és fel is tételoznünk róla, hogy midőn a képviselőjelöltséget elfogadta, tisztában volt azzal, milyen nehéz kötelességet vállal magára esetleges megválasztásának esetére.

Ez az eset bekövetkezett. A befejezett tény előtt meg kell hajolnunk. Minket legyőztek, de elvünk el és megjön az ő drámalának is ideje. Mint tisztességes ellenfelek szerencsét kívánunk Inkey Lászlónak új fényes állásához. És kívánjuk neki a hazá magunk és kintiekünk érdekében, hogy országgyűlési működésével be tudja majd bizonyítani azt, hogy az elismerést ép úgy ki tudja vinni magának, valamint ki tudja vinni, mint jelölt, a szavazatokat.

Tisztelegparancsolta kötelességünk volt ezeket elmondani. Sem meghátrálás, sem kétségbeesés nem volt ezekben az őszinte szavakban. Ha küz-

ve bevezeti a szent sátrába. Itt a samán egész testét megvizsgálja, kikerdezi és megállapítja, hogy a betegsége szimptomái. Ha az pl. kólikás természetű, akkor először lassan, később erősen megnyomja, dörzsöli és mintegy össze-vissza dagasztja a hátát addig, míg a rossz szellem abból el nem távolodott, vagyis míg a faldalmak megszűnnek, vagy enyhülnek. Ekkor a samán a beteg lábait elé borul, kezét felemeli és leve fölött forgatja, egyuttal értelmetlen énekekkel kísérve a procedurát, távozásra szólítja a rossz szellemet és időnként a betegre hajlik. Ha a beteg állítólag jobban érzi magát, akkor a samán összecsapja kezét, felkel és az ajtón küli a megfogott szellemet, ahonnan a szolgák bunkós bottal fellegyverkezve tovább üzik azt. — Egyéb betegségeknel is a gyógykezelés kevés eltéréssel ugyanez. Hogy a samán fáradságát bőven jutalmazó díjakban részesül, azt említeni is felesleges, valamint azt is, hogy a beteg magát a legelőbb esetben egészségesnek mondja, illetőleg képzeli, hogy a borzasztó kiótló megzabolodjon.

Súlyos betegségekből való felabadást nagy ünnepekké szokták megünnepelni, rendezve mindenféle ajándékokat osztogatni, a miből megint csak a samánok jut ki az országnérsz.

Az említett kezelés mellett megünnepelik még, hogy a betegnek alkalmas gyógyító szereket is adnak, a melyek különféle fűszerek, vagy átlatok nem épen kellemes ízű és illatú váladékok. Ezekről azt hiszik, hogy biztosan kiűzik a betegséget okozó rossz szellemet Hoffmann lelelti, hogy ismert egy indián, aki azon hitében volt, hogy gyomra egerekkel van tele és arra kéri az őt kezelő samánt, útnégyon azokat halála után hogy legalább a túlvilágon legyen tüdő nyugodalma. Egy samán pedig egyebek közt a fekete farkú szarvas ivarszórót medvebőrben kötve használta a leghatásosabb gyógyító szerül.

delemre kerül a sor, újra fogunk küzdeni, de addig és a k k o r is becsúljuk meg egymást, és ne tüsszünk össze az elveket a személyekkel.

A választások.

Az eddig kitűzött összes 402 kerületből ismeretes a megjelölt választások eredménye. E szám így oszlik meg: Van szabadelvű párti 228, mérsékelt ellenzéki 58, függetlenségi párti 69, párton kívüli 9, antiszemita 17, nemzetiségi 15 és 6 kerületben pótválasztás lesz.

E kerületek közül, az 1881-iki választás eredményét véve alapul: a szabadelvű párt nyert a mérsékelt ellenzék 20 kerületet, a függetlenségi párttól 22 kerületet; a nemzetiségiaktól egy kerületet; a párton kívüliektől 8 kerületet.

A mérsékelt ellenzék nyert a szabadelvű párttól 14 kerületet, a függetlenségi párttól 5 kerületet, a nemzetiségiaktól egy kerületet.

A függetlenségi párt nyert a szabadelvű párttól 22 kerületet, a mérsékelt ellenzék 5 kerületet, és az antisemitaiktól egy kerületet.

A pártonkivüliek nyertek a szabadelvű párttól 3 kerületet, a mérsékelt ellenzék 1 kerületet, a függetlenségi párttól 2 kerületet.

Az antisemitaik nyertek a szabadelvű párttól 3 kerületet, a függetlenségi párttól 5 kerületet, a mérsékelt ellenzék 3 kerületet.

A nemzetiségiaktól nyertek a szabadelvű pártiaktól 2 kerületet.

E szerint a szabadelvű párt az éjféli utáni 2 órakor összesített eredmény szerint nyert 51 kerületet, veszített 44 kerületet, a mérsékelt ellenzék nyert 20 kerületet és veszített 27 kerületet, a függetlenségi párt nyert 29 kerületet és veszített 33 kerületet, a pártonkivüliek nyertek 6 kerületet és veszítették 8 kerületet, az antisemitaik nyertek 11 kerületet és veszítették egyet, a nemzetiségiaktól nyertek és kettőt veszítettek.

A szabadelvű párti megválasztott képviselők száma 228, az összes megválasztott ellenzékieké, a pártonkivülieket is beleszámítván 168, e szerint a szabadelvű párt eddigi többsége 60; ha a pártonkivülieket sem az ellenzékhez, sem a szabadelvű pártéhoz nem számítjuk, akkor a szabadelvű párt eddigi többsége az összes mérsékelt ellenzéki, függetlenségi, antisemita és nemzetiségi ellenzékkel szemben 69. A múlt választások végén a szabadelvű párt többsége az akkori kormányparti lapok számítása szerint 52 kerület volt.

A többség és a kisebbség.

Még utoljára megérjük, hogy az ellenzéki sajtó tudósításai szerint az ellenzék lesz többségben. Olvasom a multkor, mindjárt az első választások után az „Egyetértés” szemembe tűnik a fő cikk végén ez a felkiáltás: Tiszát elhagyta hagyományos szerencséje. — Mi lehet az? gondolom. Talán bizony kisebbségben vagyunk! Olvasom aztán a cikket, hát megvan írva lenne szépen és nagy hanggal az a rettenetes csoda dolog, hogy Móricz Pál és Vizsolyi Gusztáv elbuktak s így Tiszát elhagyta az ő hagyományos szerencséje. Ez volt az a szörnyű dolog, holott Orbán Balázs, Eötvös Károly és több szélbéli kiüföség meg világot járó apostol, három négy kerületben bukott meg egyszerre. Hanem persze, az nem jön számításba. De vagyunk mi olyan emberek és nem is akarjuk, hogy jöjjen, mert az a féle bukásokra bármely párton történjenek is, nem adunk semmit. Most hat éve maga Tisza Kálmán is megbukott Debreczenben, s istennek hála, még is kormányon van azóta mindig.

Aztán meg Debreczert is felhozták, hogy már hogy mily kevés szavazattöbbséggel lettek ott a szabadelvűek megválasztva. Persze ezt felhozhatták a nagy közönség előtt, mely a debreczeni körülményeket nem ismeri, de aki ismeri, azt bánulja, hogy Debreczenben ezuttal is két szabadelvűt választottunk. Hiszen az a közöny ami Debreczenben uralkodik, nem uralkodik talán másutt sehol, mert míg a szélsőbal egyik választástól a másikig folytonosan korteskedik és regulában tartja embereit, addig a szabadelvű pártban nem történik semmi. Egy ember van talán mindössze is aki utána néz, de hát mit csinálhat egy olyan városban egy ember? A többi nem törődik egyik választástól a másikig semmivel. Magára van itt a párt hagyva egészen, egy-egy bankett vagy báli ügy néha-néha, ezenkívül semmi. Még csak össze se jönnek. Mert a választások alkalmával se volt ott semmiféle tüntetés, holott a szélsőbal nagyszabású tüntetéseket csinált, s erőfeszítéseit a végletekig vitte. Még is csak ott tudott magának egy képviselőt választani, amely kerületben alig van

értelmiség. Ezeket aztán az a három négy kapacitás, ki a debreczeni szélbál élén áll, az ő magas politikai magyarázataival úgy főzi le, aminél neki tetszik.

Egyébiránt ahány kerület ismerünk, mindenütt azt tapasztaljuk, hogy az ellenzék az, mely erőfeszítés és korteskedés dolgában sokszorosan meghaladja a kormánypartot. Kövelet és fenyeget, mintha csak neki volna szabad választani. És ami a bort illeti, há ahol van, úgy foly mint a patak, ahol pedig nincs, ott a szélbali nagy hazafi éppen úgy megbukik, mint szabadelvű párti vagy habaréki. Szóval bor nélkül nem választ ma Magyarországon senki. És ebben mind három pártnak egyenlő az érdeme, mert hogy egyik a másik után maradna, olyan nincs. Azonfelül meg az ő ellensúlyozó eszközeit is felhasználja valamennyi. Az ellenzéki képviselők a kormány rágalmazásain kívül oly igéretekkel állnak elő, hogy az valóságos komédia. Szóval megtesz bizony itt a maga érdekében valamennyi párt mindent, de mert a szélbalon az értelmiség nagyon kevés, a habaréki értelmiség pedig rokonszenves, holott a szabadelvű pártban az értelmiség zöme mintegy összpontosultan működik, hát nagyon természetes, hogy minden rágalmat ellensúlyozni, minden nagy ígéretet kikaczagtatni képes.

Persze, hogy ezt a „P. Napló” és „Egyetértés” tíz év óta nem hiszi el. No hát adjon az Isten nekünk alkalmat, hogy bebizonyíthassuk nekik még vagy húsz év alatt.

Az egyesült ellenzék „politikai morál”-ja.

Az egyesült ellenzék hiába indította meg tehát nagy háborúját a szabadelvű párt ellen, sem száma, sem tartalomra, sem ki terjedésre nézve nem volt képes gyarapodást elérni. Persze e balsorsa okát nem ön magában, hanem külső körülményekben keresi, nevezetesen a kormány és megyei hatóságok preszióját vádolja. Oly vád, mely teljesen alaptalan, s különösen a hatóságok ellenében minden bukott párt részéről már rég elkövetett. Az egyesült ellenzék hamagába száll, bizonyonyal be fogja vallani legalább önmagának, hogy programtalansága, gyanús szövetségei és még gyanúsabb jelzavai voltak azon okok, melyek az ország intelligenciáját — egyes vidékeken egyes tagjai által birt személyi, vagyoni, családi összeköttetéseit leszámítva, ilyené tették s a nép részéről meg nem értést, közönyt idéztek elő.

Nem szólunk a felsőházi ellenzékkel csinált szövetségről, — mely pedig e pártot meglehetősen rossz hírbe keverte, miután a közvélemény jó nagy része e szövetség mögött retrograd reakcionárius célokat gyanított. A választások előkészületei között oly magatartást tanúsított, mely a szabadelvűségnek túlbuzgó fitogtatásával épen titkos velletások elleplezése gyanánt tűnt fel. E pártokra azok gyanánt nehezült az őszinteség hiányának legalább látszata s ezt még inkább erősíté a szélsőbal iránti viselkedése, midőn evel sokhelyen közösen járt el, avval összeköttetéseket keresett s ellene komoly harcot sehol meg nem kísértett. Összes erejét a szabadelvű pártok elleni harcra központosította s szerencsésen el is pazarolta.

Pedig hát részéről, mint a közjogi alapon álló ellenzék részéről, ez eljárás legalább is nagyon gyanút keltő volt, mert mint ilyen pártban a szélsőbal nem szövetségesül kellett volna tekintenie, hanem mint határozott ellenségét, mely ellen kárlehetetlen háborút kellett volna viselni. Társadalmi tekintetben sem lehetne semmi közösség, e közjogi alapon álló ellenzék s a szélsőbal közt. Mert a szélsőbalról, ambar politikai elvei iránt tisztelettel vagyunk, be kell vallani, hogy épen társadalmi tekintetben decomponáló hatást gyakorol. Mivel radikálisnak tartatik, évek óta magához vonzza mindazon elemeket, melyek a dolgok mai állapotával elégedetlenek, melyeknek kívánatai túlhaladják a társadalom meglévő kereteit, s melyeknek célzatai csak a mostani jog és rend romlásáig volnának megvalósíthatók. Az elvadás, melyet most országsszerű, számos vidéken fájdalmasan tapasztalunk, ha nem is a szélsőbal képviselőházi pártjából, de minden esetre az annak zászlaja alá gyűlt táborból indult ki. Mellán kérdehetjük tehát, hogy ha a mérsékelt ellenzék csakugyan konzervatív szocialis törekvések által vezetettik,

ha csakugyan komolyan szívén viseli a társadalom erkölcsi és szellemi bajainak orvoslását, akkor hogyan tudott a szélsőballal ha csak ideiglenes és csak választási célokra is szolgáló szövetségre lépni. Miként tudja az támogatni, attól támogatást elfogadni? Persze azt felelik arról az oldalról, hogy a cél szentesíti az eszközt, hogy Tisza és a szabadelvű párt megbuktatására minden szövetség jó és kedves. De hát az urak kik mindig a politikai morálról beszélnek, s felelik, hogy a választási harc láza el fog múlni, de a közérzületnek eldurvulása, s ülyedése nem oly könnyen mulasztható el — és senki föl nem mentheti a mérsékelt ellenzékét azon vád alól, hogy az általa hangoztatott demagóg jelszavak által s természetelleni szövetségei által egyrészt a förendház retrograd irányu ellenzékével, másfelől pedig a szélsőbal radikális táborával nagyon sokkal járult a nép politikai fogalmi megzavarására s a nyugodt társadalmi fejlődés feltételeinek megrendítésére.

Az egyesült ellenzék nem volt képes bebizonyítani, hogy az ő politikája azon konzervativizmussal, mely ért a nemzet erkölcsi és szellemi javai s a politikai s társadalmi fejlődés folytonosságára felelt. Ilyennek most is csak a szabadelvű párt bizonyult, melyben a kormányképesség biztosítékai mellett megvannak a politikai haladás s társadalmi béke biztosítékai is. E párttal szemben bukni kellett ismét a zagyalék pártban s valóban a nemzet szavazata ismét újra megerősíté a szabadelvű párt kormányára lételet.

A szt.-Istvánnapi népiünnep érdekében.

Magyarország lakossága sok nyelvű, sok vallású, hanem a hazaszereteten, s abban a nemes törekvésben, hogy e hazát szellemileg művelje, anyagilag erősse, virágzóvá, a belbékét, összetartást, egyetértést, állandóvá — tegyük: nem szabad eltérésnek, nem szabad különbségnek, nem szabad fokozatnak körünk lenni. — Sajnos, hogy nincs még ez így, de így fog ez lenni, ha e hazában a jobbák vállvetett munkával, lapkadatlanul rajta működnek. A munka nehéz lesz, de nem lehetetlen!

Aki hazánk jelenlegi állapotát elfogulatlanul szemléli, lehetetlen, hogy ne lássa azt a sok széthúzó elemet, melyek hazánk belbékéjének, előrehaladásának, az összetartás és egyetértés megrottására működnek, a konkoly-hintőket, a vallási túrelméltenséget, a szenvedély dühöngését, a pártoskodás átkait, a korrupció nagyságát! S mindez egymás megrottására, s hazánk kárára történik. — Ezeknek megszüntetésén uton-utafelen, szóval, tettel, s mindazokkal a módokkal és eszközökkel, melyek a fentebbi cél elérésére szolgálnak — bármily igénytelenek legyenek is azok — munkálkodni, minden hazafinak elengedhetetlen kötelessége.

Minden kétséget kizár, hogy Magyarország egész területén egy magyar nemzeti ünnep létesítése, mely hivatalos volna a sokféle nemzetiséget, a sokféle vallásfelekezetet kibékíteni, a hazaszereteten mindnyájunkat egyesíteni, a testvériséget, összetartást szorosabbá fűzni, a magyar nemzet szeredves lennállását s hegemoniáját hirdetni — magyar nemzeti szempontból telette fontos és kívánatos.

E, magyar nemzeti ünnep nem tehető alkalmasabb napra, mint a honrendező és megszületett szt.-István első magyar király neve napjára (aug. 20), kinek emléke örökké élni fog a nemzet szívében!

E magyar nemzeti ünnepet országsszerű, minden városban és községben, egy s mint ez a helyi viszonyok szerint kivihető és lehetséges, meg kellene ünnepegni; hogy minden évben legyen legalább egy nap, melyen a hazának minden fia azért, mert az államnak polgára: ünnepet tart, melyen nem ismer különbséget, s melyen mindnyájunkat a hazaszereteten eszméje, s az összetartozandóságnak érzete lelkesítsen.

A mult évben — csakélységem kezdeményezésére folytán — először tartották meg itt Nagy-Kanizsán e magyar nemzeti ünnep; s dacára annak, hogy meglehetősen későn kezdeményeztetett, s így az előkészületekre nem maradt sok idő, s dacára annak, hogy ezen ünnepet a budapesti zavargások elzárta meg: az mégis a legszébb rendben, mindenki meglegedésére, s minden tekintetben igen szépen sikerült, bár igen sokan kivontak belőle magukat, kiknek legtevékenyebb részét kellett volna benne venniük, sőt olyanok is voltak, kik magukról annyira megfelekedtek, hogy kicsinyes melléktételekkel nem szégyenlettek ellene agítani.

Felhátróva a mult évi népiünnep sikerén, semmi kétségem sincs abban, hogy az, ez évben is megtartatik, még pedig sokkal imponansabbban, fényesebben, s a polgárok még nagyobb részvétele mellett, mint tavaly.

Erre nézve pedig szükséges, hogy 1) ezen ügyet városunk tekintélyesebb, befolyásosabb polgárai vegyék hovahamarabb kezükbe, s mindazokat nyérjék meg az ügynek, kik hasznos és tevékeny közremunkalódásuk által biztosítják az ünnep sikerét, 2) mielőbb szervekedjünk, illetőleg ez ügyben egy nagyobb gyűlés hívassék össze, melyen legalább 100 tagból álló végrehajtó-bizottság választassék, az előmunkálatok el készíttessenek, az ünnep legkisebb módozatai is megállapítsanak stb.

3) az ünnep költségeinek fedezésére előzetesen gyűjtés rendeztessék; mert csak úgy lehet szép, s aránylag mégis olcsó nép-ünnepet rendezni, ha előzetesen a vagyonosabbak és tehetősebbek részéről e célra néhány száz forint összejön.

Ezeket voltam bátor egyelőre elmondani, hogy polgártársaim figyelmét felhívjam az idei szeptember 1-én napjára ünnepélyre, s különösen azért, hogy a kezdeményezést vegyék kezükbe azok, kik erre leginkább hivatva vannak. — Reménytem, lesznek elegenden, kik kezükbe veszik az ügyet, s a szükséges teendőket mielőbb megteszik!

Szíves adakozásokat ez ünnepélyre e lapok szerkesztője is elfogad, s azokat nyilvánosan nyújtja.

Legyen gondod, — mondja Széchenyi — mindennapi szükségedet kipótolni, oh halandó! de egyszerűségi ne mulasztad el, halhatatlan lelkednél fogva, a jövő kor számára is hintegetni hasznos magvakat.

Dr. KELE ANTAL.

Tollhegygyel.

Post tot discrimina rerum — vége van a választásoknak. A sok kézzorítástól megkopott tenyerek ráérnek gliczerrel kenődni; az országutról eltűnnek a vörös és zöld tollas hintók, a paraszt megint a saját pénzén mulat s a kortesből ismét ember lesz.

Eredmény kihirdetése, „leirhatlan lelkesedés“ (Pesti Napló), megvesztegetési szónoklat, tartja Remete Géza, „kitűnő kortes beszélő tehetséggel megáldott pártelnök“ (P.N.) egy pár utólagos fejbeverés és legördül a függöny a nagy választási szindarab után.

Ez a szindarab az egyik pártnak komédia, a másiknak tragédia lett.

Vanitatum vanitas.

Bitó Istvánt, képviselőnk sógorát, volt minisztert és a mérsékelt ellenzék egyik vezérfőnökét megbuktatta az antiszemitizmus.

Ugyanaz az antiszemitizmus, melyet épen a mérsékelt ellenzék nevelt nagygyá ad majornak dei gloriam, — a kormányknak annál biztosabban való megbuktatására.

Csak igaz tehát az a közmondás: Aki másnak vermet és maga esik bele.

Phisicai törvény kategorikus teljesülése az az októberi időjárás, mely ezen a héten kétségbeesített bennünket.

A választások elmúltával rohamosan elpárolog a szeretett polgártársak fejből a sok dicsőségi- és börgöz. Ez a rohamos pároglás hűti le annyira a levegőt.

Választások előtt fennen hangzottatta az ellenzék:

— No most vége Tisza Kálmán kormányának; tönkresilányítjuk, agyonütjük! Ugylátszik azonban, hogy a választás alatt valamennyire lehült ez a gyilkos szándék s az ellenzék kezdett ebből az elvből kiindulni:

— Üsd agyon de ne nagyon

Mire azután mégis csak az lett az eredmény, hogy egy cseppet sem tudták agyonütöni ezt a rettenetes kormányt.

Tisza erősebb, mint valaha volt és alapos reménye lehet, hogy a különféle fajtájú ellenzék az országgyűlésen tisztára fel fogják falni egymást.

Bary József nyiregyházi vizsgálóbíró is fel volt léptetve jelöltnek; persze antiszemita jelöltnek.

A zsidók felléptethették volna ellene Fogel Amselt. Az itkiás ilyen módon csak folytatás lett volna.

Konstátjuk különben, hogy Reesky Bandi, Péczeli Kálmán, Schwarz Salamon, Buxbaum Ábrahám s még néhány ur nem volt kandidálva sehol

Szinte csodálatos, ha a képviselőház „uj ember“-einek névsorán végigtekintünk.

LUPULUS

Különlélek.

— **Iszonyu rémhirt** tartotta igaztolságban e héten szerdán és csütörtökön városunkat. Villámgyorsasággal terjedt el az a hír, hogy Kanizsához közel, Szőke-Dencsen, Somogy megyében, egy köztisztelőben részesező s helyben is jól ismert, előkelő föld-birtokos családot ismeretlen tettesek meggyilkoltak. A beszédes fáma még mindenféle borzalmas részletekkel toldotta meg ezt a rémhirt, mely mindenféle hivatalos táviratozásokra adott alkalmát, míg végre kiderült, hogy az egész egy haszontalan firma ostoba koholmánya. Jó volna a körmére koppintani az illetőnek.

— **Honvédeink itthon.** A Pécselt összpontosított tanzászlóaljaktól a helyben állomásozó 77 és 78. honvédszászlóalj legénysége Kelcz, Rogosinszky, Vágó, Keszler, Kincs, Lenkey és Szobath tisztekkel együtt tegnap, e hó 20-án, délelőtt érkezett haza. Hoza isten.

— **Tűzvész** volt tegnap, e hó 20-án, Kis-Kanizsán. Du. 3. órákor ütött ki a tűz, melynek összesen négy pajta lett martelékává. A gyorsan a tűz színhelyen termett tűzoltóság kitűnő működésének köszönhető, hogy a tűzvésznek nagyobb terjedelme nem lett. A szél dacára sikerült a tüzet csakhamar lokalizálni.

— **Jókudvü „érettek“.** A helybeli főgymnáziumban ezen a héten tartották meg az érettségi vizsgálatokat, *Mészáros* tankérelti főigazgató jelenlétében. Ugy látszik, szigorú próbának vetették alá a fiatal kandidátusokat, mert nem kevesebb, mint tizenöt bukott meg közülök. Az „érettek“ és „eretlenek“ e hó 20-án nagy murit rendeztek a „Szarvas“-ban, hol bebizonyították, hogy különbség nélkül valamennyien jól értenek az az iváshoz és a poharak csapkodásához. Válgék egészségökre.

— **Mulatság.** E hó 3-án, hétfőn, zártkörű nyári táncmulatságot rendez néhány fiatal ur a „Sáncz“ kirándulóhelyen. A sikerültnek ígérkező mulatság iránt nagy az érdeklődés.

— **Magyar nyelvi pótanfolyam Csáktornyan.** A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur f. évi június 4-én 1914 s. a. kelt magas rendeletével Csáktornyan magyar nyelvi pótanfolyam tartását rendelte el. A pótanfolyam f. é. július 14-én veendő kezdetét. A kitűzött határidőig akár a kir. tanfelügyelőségnek Zala Egerszegen, akár az állami tanítóképződei igazgatóságnál Csáktornyan jelentkezhetnek olyan tényleg működő néptanítók, kik a magyar nyelvben, vagy egészen járatlanok, vagy kevéssé jártasak. Minden tanító kap a pótanfolyam tartama alatt 70 krnyi napi díjat. Ingyenes elszállásról gondoskodva lened. A pótanfolyamra menő tanítók utiköltségeinek megterítése iránt, hivatalból lognak megtéríteni a szükséges intézkedések. Mindazon tanítók, kik a pótanfolyamra jelentkeznek, s a pótanfolyam megkezdésének határidejéig e részbeni kérvényök vissza nem küldetik, magukat a pótanfolyamra felvettéknél tekinthetik, — s nem várva be újabb értesítést, a kitűzött határidőre Csáktornyan az állami tanítóképződei igazgatóságnál jelentkezzenek.

— **A helybeli polgári iskolai ifjuság** f. évi június hó 28-án este 7 órákor hangversenyvel egybekötött nyári mulatságot rendez, mint a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani bátor-kodunk. Ha valaki, az erre vonatkozó meghívót bármely okból is, eddig meg nem kapta volna és erre igényt tart, sziveskedjék Schulz Károly rajztanár urhoz fordulni.

— **A Balatonfüredi fürdővendégek** ez idei névsorának 1-ső és 2-ik számát küldték be hozzánk. E kimutatások szerint május 11-étől június 13-áig 173 vendég érkezett B.-Füredre.

— ? ... E kérdőjel elé ezt a kérdést kellett volna tennünk: Quousque tandem? Meddig még? Ez a kérdés pedig az időjárásnak szól, mely valóságos egyiptomi sphinxként a talányosság sötét leplebe rejtozik. Ezt a leplet nem lebbenti fel az a hideg éjszakai szél sem, mely folytonos fuvalmával legfeljebb csak azt éri el, hogy a láda fenekéről és a zálogházból előkerülnek az öszkibátok és jó kelete van a náthás orvosságnak. Prosit gyógyszereszek!

— **A Báth Károly** által szerkesztett „Külvilág“ *Lepok* 13-ik száma megjelent a Deutscher M-féle műv. intézet kiadásában kövekező változatos tartalommal: Helyi bizottságok és csoportbiztosok. — Előbirálási szabályzat. — a budapesti kiállítási lakás-iroda tervezete. — Nemzetközi kiállítás Kalkuttában. — Kiállítási Krónika: Szekrény- és állvány-díjak csoportok szerint, Üvegedények magvak számára. Utasítások a gép-kiállítások számára. — Hóni kiállításaink tekintettel a gépgyárosokra. A szabadkai alkérdületi bizottság működése. Ekeversenyek és vidéki kiállítások. Rózsakiállítás. Külföldi kiállítások. — Bejelentések a pozsonyi kerületi bizottságnál. — Hirdetések.

— **Grimm Gusztáv** könyvkiadótl Budapestben megkaptuk a *Toussaint-Langens*

scheidl-féle francia levelek 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100. számú leveleket. E hasznos és gyakorlati vállalatot melegen ajánljuk mindazoknak, kik a francia nyelvet aránylag könnyű módon akarják elsajátítani. Előfizetési ár a 40 levélből álló teljes műre 10 frt, 20 levélre 5 frt 50 kr., 10 levélre 3 frt; egyes levelek 30 kr-ával kaphatók minden könyvkereskedésben.

— **Vizsgálat az új magyar gyorsírásból.** A helybeli polg. iskola azon növendékei, kik gyorsírásom két első részét rövid idő alatt elsajátították, ebből f. évi jun. hó 25.-én d. e. 8^{1/2} órákor a polg. iskola helyiségében vizsgálatot tesznek, melyre egy a tanúgy barátait, mint különösen a gyorsírás iránt érdeklődőket tisztelettel meghívom. — N.-Kanizsán, 1884. jun. hó 19.-én *Dr. Kele Antal*.

Közgazdaság.

Gabona árak.

június 20.

Keves üzlet, mert kevés kínálat. Az árak változófának maradtak, és pedig: 78 kilogram buza 9 frt 50 kr. 76 kil. 9 frt 25 kr. Rozs 8 frt 20 kr. Zab 8 frt. tengeri 6 frt. 20 kr. egész 6 frt. 50 kr. minőségéhez képest.

A vasuti menetrend.

Vasúti társaság	Kanizsa		Vonat
	Érkezik	Indul	
a) Német-helyi társaság	1. 10. 45 p.	2. 6. 15 p.	féltün vagy vonat
	2. 10. 6. 15 p.	3. 6. 15 p.	sete vagy vonat
	3. 4. 6. 15 p.	4. 6. 15 p.	reggel esem. vonat
b) Barcs-Bécs helyi társaság	1. 1. 6. 40 p.	2. 6. 25 p.	d. b. esem. vonat
	2. 11. 6. 25 p.	3. 6. 25 p.	sete vagy vonat
	3. 5. 6. 25 p.	4. 6. 25 p.	reggel vagy vonat
II. a) Bpest-Pragerbe	1. 1. 6. 50 p.	2. 6. —	d. u. esem. vonat
	2. 9. 6. 35 p.	3. 6. 15 p.	sete esem. vonat
	3. 4. 6. 45 p.	4. 6. 25 p.	reggel esem. vonat
	4. 10. 6. 55 p.	5. 7. 4. 30 p.	reggel gyors vonat
b) Pragerbe-Bpest	1. 6. 6. 17 p.	2. 6. 6. 30 p.	reggel gyors vonat
	2. 1. 6. 15 p.	3. 6. 6. 45 p.	d. u. esem. vonat
	3. 11. 6. 35 p.	4. 6. 6. 20 p.	d. u. esem. vonat
	4. —	—	reggel vagy vonat

Nyiltér.*)

Nyilatkozat.

A folyó 14-én tartott képviselőválasztás alkalmával, midőn azon saját eset történt, hogy T. Rätz Kálmán gyakorló orvos urat a felizgatott párt egyik töredéke sajnosan bár, de jogtalan és indokolatlan módon megtámadta, azon hir terjedt a városban, hogy én alulírott lettem volna azon méltatlan sértéseknek okozója, ennek ellenében becsületbeli kötelességem a történetet a mi személyemet illeti, következőleg előadni: midőn a tömeg igazgatóságát előttem ismeretlen okból látam és hallottam, közel lévén dr. Rätz Kálmán urhoz, őt a további vesztély kikerülése végett a rögtöni távozásra felszólítottam; — ez volt egész cselekvésem.

Ünnepélyesen kijelentem, hogy alulírott általam igen tisztelt dr. Rätz Kálmán orvos urat megsejtteni sem jogom, sem okom nem volt. — és ő neki midőn ezen tiszteletnyilvánítással tartozom, egyuttal sajnálatomat fejezhetem ki, az indokolatlan esély ellenében.

Hogy pedig teljes szívvel és őszinte érzetből a fentebbinél valósaágát elismerem még hozzá teszem, hogy dr. Rätz Kálmán orvos

* A. e. rovatban foglaltakért nem vállal magam felelősséget a Szerk.

ur a városban közhírré terjedt rágalmozó hírek ellenében általam megsértve érezné magát, tőle szívem mélyéből bocsánatot kérek.

Ezzel tartozom saját lelkiismeretemnek és Dr. Rätz Kálmán orvps ur tiszteletének.

Nagy-Kanizsán, 1884. június hó 18-án.

Előttünk: *Lang Henrik*.

Varga Imre.

Kovács Lajos.

144 1—1

142 2—3

A MOHAI ÁGNES FORRÁS

hasznok egyik legzsenávdusabb **SAVANYUVIZE**

Kitűnő szőlővizet tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorban az idegrendszer bántalmán alapuló bajokban. Általában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervek élet támogatása és az idegrendszer működésének előmozdítása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend. 1883. évben 1 millió palack szállítottott el.

Fris töltésben mindenkor kapható

Edesky L.

m. kir. udv. igazgató-stábilistól Budapestban.

Ugyasint minden gyógyszerárban, főmerekrekedésben és vendéglőkben.

65 8—12

Felelős szerkesztő s kiadó: **VARGA LAJOS**. Társzerkesztő **Farkas Imre**.

503. érk. 1884. január 26. án

ARVERÉSI HIRDETMEY.

A nagykanizsai kir. törvszék telekvi osztálya részéről közhírré ítéltetik, hogy Zala-megye árvtára végrehajlatónak Kutfej Ist-végrehajlati szendvő bucsutai lakos elleni 97 frt 43 kr. tőke, 1879. július 1-től járó 7% kamatok s ezeknek 7%, késedelmi kamatai, 13 frt 20 kr. per 9 frt 10 kr. végrehajlati-kérelmi; 8 frt 50 kr. jelenlegi s még felmerülendő költségek iránti végrehajlati. Ugyben a fentnevezett kir. törvszék területehez tartozó bucsutai 4. sztkben I. 1—2 sorsz. alatt felvett ingatlanokból Kutfej Istvánt (nős Horváth Magdolnával) illető tartozékkal 362 frtra becsült egy negyedrészre, — + 1 sorsz. alatt felvett ingatlanok ugyanazt illető 12 frtra — + 2. sorsz. alatt felvett ingatlanok ugyanazt illető 16 frtra, + 3 sorsz. a felvett ingatlanok ugyanazt illető 16 frtra becsült egy negyedrészre

1884 évi június 26-ik napján d. e. 10 órákor

Bucsuta község háznál Malics János felp. ügyvéd v. helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános árverésen elaeatni fog.

Kiküldési ár a tennebb kitett becsár. Árvezetni kívánók tartoznak a becsár 10% készpénzben vagy óvadékképes papírba a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverés teljesítésére a letenyei kir. járásbírósg megkezesztetik.

Kir. törvszék, mint tki hatóság Nagykanizsán 1884 évi április hó 11-ik napján.

KISS TAMÁSSY jegyző. 143 1—1 elnök.

Az egyesült gazdasági gépgyárak

ezelőtt **EPPEL és BUXBAUM** Angsburg, Southofen, Wels-ben

Bécs II. Praterstrasse 50

ajánlják elismert kitűnő minőségű gyártmányukat mint:

Mindenféle járgány fekvő, oszlopos, szállítható **Köveztők** szikrekével, homlok- vagy kúp-kerekkel.

Kőzetelőők vas- és állványon.

Járgányelőők szalmarázóval és rostával.

Tisztító céplőgépek járgány hajtására.

Gőzmozgatók szegő- és szics dolbal.

Gőzmozgatók fekvő- és álló kazánval.

Catalogueok és árjegyzékek ingyen és bérmentve. **Köveztőknek jutalék.**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Bajna-utca 4. sz.

Minden a lapjainkban közlő írásokat, leveleket, közleményeket, továbbá előzetes, felhívásokat, hirdetőket sat. ide intézendők.

Bérmontatlan levelek csak ismételt kérelmekből fogadhatók el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZÁLA

POLITIKAI ÉS VEGETES TARTALMU HETILAP.

A Zala megyei ügyvédegyesület, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankegyesület, az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önszervező szövetség hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	6 fr. — kr.
Fél évre	3 " 50 "
Negyedévre	2 " 25 "

Hirdetéseket jutányosan szamittatjuk.

Árverési és egyéb hivatalos hirdetések 30 kr. bérletdíjra felül 100 szög 1 frt. azontúl minden szögért 1/2 kr.

Nyitlittér pofitsora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenként egyszer: Vasárnap.

A boszú.

Amiről óva intettük polgártársainkat, amiről előre hirdettük, hogy a legnagyobb szerencsétlenség lenne számunkra, amiről mindnyájunk érdekében azt reméltük, hogy nem fog bekövetkezni, az íme megtörtént. A volt Inkey-párt most, mikor várakozás ellenére ezért ért, nem elégszik meg győzelmével, a harcot tovább folytatja. A választási csata elmúlt, következnek a b szu műve. A politikai harcok vége s ók a közdelmet átültetik a társadalomba.

Már a választási mozgalom idejében beszéltek, hogy a balpárti urak formális ligát kötöttek, hogy a választás után megszaktanak minden társadalmi összekötést azokkal, akik szavazatukat a szabadelvű párt jelöltjére adják. Felmondanak annak az ügyvédnek, orvosnak kereskedőnek, iparosnak, akivel eddig érintkeztek, akire ügyeiket, egészségüket bízta, akitől vásároltak, akínél dolgoztak.

Akkor, mikor ennek híre járt, mind járt fel akartunk szólalni ez ellen a megengedhetlen eljárás ellen. Nem tettük egyrészt azért, mert az amugy is létező igazgatottságot nem akartuk növelni, másrészt azért maradt el felszólalásunk, mert az egész kortesfogásnak tekintettük, mely a választás után nagyon hamar el lesz felejtve.

Ebben a feltevésben — sajnos — csalódjunk.

A győzelmes párt megkezdte a társadalmi harcát. Az anti-jobbparti liga megkezdte működését.

Azt mondják a balpárti urak, ez a boszú.

De hát mit boszulnak meg? Azt, hogy többségben voltak s hogy jelöltül

ket megválasztották? Vagy azt, hogy voltak olyanok, akik meggyőződésük szabad nyilvánításában nem hagyták magukat megfélemlíteni semminemű terrorizmus által?

Nagyon sajnáljuk, hogy a választási keserű ihémával akaratunk ellenére, újra s így alakban kell foglalkoznunk. Jobb szeretnénk volna, ha erre nem kerül a sor. De most nem hallgathatjuk el megjegyzéseinket.

A választási jog a polgárnak legszentebb legérthetlenebb joga. Sem fizikai, sem erkölcsi, sem szociális kényszerrel a polgárt korlátozni nem szabad ennek a jognak a gyakorlásában. És íme azok az urak formális ligát kötöttek, mely liga a legerősebb társadalmi kényszerrel gyakorol pressiót, „áll boszú” a választók egy tekintélyes részén.

Az igaz, hogy arra kényszeríteni senkit sem lehet, a ruháját kinél csináltassa, sem arra, hogy a bevásárlásait kinél tegye. De ha ilyen rendszeres daczszöveget alkotnak, mely szövetség a választás után is, tehát állandóan, fennáll, hova fog ez vezetni? Nem határozott eszköz ez arra, hogy a tisztán politikai kérdésekre a szociális elemet belekeverve, örök időre tartó vizslyt, irigykedést, visszavonást, ennek alapján pedig örökös izgalmat és kedvetlenséget hintsenek a polgárok közé? megállja e ez az eljárás az erkölcs bírálatát, azét az erkölcsöt, mely hal elvész, „Róma ledől és rabigába görnyed”? Nem a legnagyobb társadalmi veszély magva rejlik-e ebben az eljárásban? S nem esik-e ez az eljárás ugyanaz alá az elbírálás alá, mint akár a megvesztegetés?

Epen a kormányt és ennek pártját illetik leggyakrabban a váddal, hogy a választások alkalmával veszteget s ilyképpen a korrupció magvait hinti el az országban. Mi nem vagyunk a kormány hivatalos védői, ennek a vádnak odafeleltek már elégszer és elég nyomattékkal azok, akik erre hivatva vannak. Mi a magunk részéről gyűlöljük a meggyőződés nyilvánítása ellen alkalmazott kényszert, bármily oldalról gyakorolják is ezt. És szót fogunk emelni minden tisztességtelen dolog ellen, felzárolni fogunk minden jótalan fegyver ellen, melylyel bárhonnán is árnyékot vetnek a választásoknál előtérben lévő elvtisztaságra. Meggyőződésünket mi is védelmezzük, de mindig olyan fegyverrel, mely miatt szemrehányást nem tehet nekünk senki. A brutális támadást és a kényszerítést, nek bármilyen alakját ostromozni, elítélni fogjuk mindig. Ha bárkit elragad is a szenvedély, mi erősen meg fogunk állni helyünkön, melyet komoly kötelességünk érzete jelölt ki számunkra, azé a kötelességé, mely azt parancsolja, hogy mindentűt és első sorban polgártársaink érdekét tartjuk szem előtt.

És épen, mert teljesen át vagyunk hatva e kötelességérzettel, újból és határozottan tiltakozunk az ellen, hogy a politikai meggyőződéséért akképp lakoltassanak bárkit is, hogy a keresetért megfosztják. Az ilyen eljárásnak sokkal messzebbre menő, sokkal veszélyesebb konzekvenciái vannak, mintsem ezt talán maguk a ligát alkotó urak első pillanatban meg gondolták. Ha csakugyan megmaradnak álláspontjukon, milyen állapot fog bekövetkezni?

Ok a saját pártjukbeli iparosoknak és kereskedőknek fognak keresetet adni, ha ugyan erre képesek. De

dal, hogy a választások alkalmával veszteget s ilyképpen a korrupció magvait hinti el az országban. Mi nem vagyunk a kormány hivatalos védői, ennek a vádnak odafeleltek már elégszer és elég nyomattékkal azok, akik erre hivatva vannak. Mi a magunk részéről gyűlöljük a meggyőződés nyilvánítása ellen alkalmazott kényszert, bármily oldalról gyakorolják is ezt. És szót fogunk emelni minden tisztességtelen dolog ellen, felzárolni fogunk minden jótalan fegyver ellen, melylyel bárhonnán is árnyékot vetnek a választásoknál előtérben lévő elvtisztaságra. Meggyőződésünket mi is védelmezzük, de mindig olyan fegyverrel, mely miatt szemrehányást nem tehet nekünk senki. A brutális támadást és a kényszerítést, nek bármilyen alakját ostromozni, elítélni fogjuk mindig. Ha bárkit elragad is a szenvedély, mi erősen meg fogunk állni helyünkön, melyet komoly kötelességünk érzete jelölt ki számunkra, azé a kötelességé, mely azt parancsolja, hogy mindentűt és első sorban polgártársaink érdekét tartjuk szem előtt.

És épen, mert teljesen át vagyunk hatva e kötelességérzettel, újból és határozottan tiltakozunk az ellen, hogy a politikai meggyőződéséért akképp lakoltassanak bárkit is, hogy a keresetért megfosztják. Az ilyen eljárásnak sokkal messzebbre menő, sokkal veszélyesebb konzekvenciái vannak, mintsem ezt talán maguk a ligát alkotó urak első pillanatban meg gondolták. Ha csakugyan megmaradnak álláspontjukon, milyen állapot fog bekövetkezni?

Ok a saját pártjukbeli iparosoknak és kereskedőknek fognak keresetet adni, ha ugyan erre képesek. De

a másik párt iparosai és kereskedői sem akarnak éhen halni. Az ellenpártnak tehát ilyen formán morális kötelessége lesz, csakis ezekkel érintkezni. Valamelyik párt iparosai és kereskedői ilyenformán mindenesetre a rövidebbet húzzák, az egypár vidéki ur kedveért nyomorogni fognak sokan, kiknek csak az volt a vétkök, hogy polgári jogukkal élni mertek.

Megérthetjük azt az állapotot, hogy e miatt a képviselőválasztás miatt Kanizsán, a kanizsai kertletben az iparés a kereskedelem meg lesz faszva univerzális jellegűtől és maholnap a cégétáblán olvashatni fogjuk: „N. N. jobbparti csizmadia” vagy „X. Y. balpárti vegyes kereskedése.”

Az ilyen állapot sok mindenfelét teremtheti, de jót bizonyára nem. A szenvedély ritkán teremt jót, a szenvedély elfajulása soha.

Eljárásukkal azok a balpárti urak sem magukra, sem a kertletre, legkevésbé pedig elvökre, nem hoznak dicsekedést. Ha folytatják ezt a társadalmi harcát, ám viselék majd a felelősséget a saját pártjukbeli megkarosítottakkal szemben.

Mert igen valószínű, hogy a balpárti választók fogják ennek a ligának kárát vallani.

A legközelebbi teendő.

Az új képviselőház tehát meg van választva, ismerjük alkotmányait. Az antisemiták, a társadalmi béke s az emberi jog-egyenlőség ezen esküdt ellenségei, nagy szaporadással dícsékszenek ugyan, de a kormány és pártja is nemcsak győzelmesen, de erősödve került ki az ellene indított küzdelemből, s a kormány és párt el vannak ha-

Tárhoza.

Politika a vonal alatt.

— A „Zala” eredeti tárcája —

Természe az a magyar embernek, hogy nem beszélhet még a kávémasináról sem, hogy rogtán a politikát fel ne hozza. Ismer bennünket arról az egész művelt világ, hogy par excellence politikai népvagyunk s elveszítettük tartjuk azt a napot, melyen a politika vén geléjen egyet ne fordultunk volna.

Ne csodáld hát, szives olvasom, ha a vonal alatt, melynek töltelékéhez tulajdonképpen a mi kedves hölgyeinknek volna csak a folytatás, a mit a szerkesztők a vonal fölött szoktak oly ékes, meggyőzően érvelő szavakkal elmondani.

Egyelőre maholnap ugyis egy új kérdés fog felmerülni a politikai láthajáron — a nők politikai jogainak kérdése, hát talán nem is olyan karbavesztett dolog, ha hölgyeink a tárcza révén vezethetnek be a politikai tudományok elemeibe, melynek nehezebb kérdéseit úgy is jól értik.

Togadhatatlan ugyanis, hogy a legutóbbi magyar képviselő választások, anélkül, hogy egyetlen nő lépett volna a szavazó urnához, a különféle s különböző asszonyok élénk részvétele mellett történt meg, s nem egy helyen elmondhatja a bukott képviselő: „Cheche la femme.”

Mert a nő a férfiak hazafiságtól ömlengő rábeszélési tehetségének nem sikerül, az sikerül a nő mosolyának, keze szorításának s ha egyének nem — könnyének. S mi képes jobban meggyőzni a női könnyét? No de most már elzajlottak a választások. A győzelmi jelvények a sutba kerültek s a bukás érzése keserűség a legtöbbször azon elégtelen hangulatú resignációk engedelmes helyet, mely végre megkötölve a tényleg kérelmetlen logikájával — megadja magát, bele nyugszik.

Szép dolog is a pártok mérkőzése. Egy egy intéző, ki ilyenkor a pártok élén áll, fejedelmi hatalmat képvisel. Szavára hallgat-

nak, mintha azok egy ókori rófieta ajakáról ömlenének, s yalóban a választások tartama alatt, le is vetkőzteti köznapi lényegét s bizonyos ünnepies, méltóságos szinbe öltözködik, mely neki sokszor nem is rossz áll. Sok kellemetlenséget kell neki elűrnie, de mik ezek a kellemetlenségek azon méltósághoz képest, melynek birtokában van; azon hazafiai kötelességhez képest, melynek szolgálatába szegődött? Nem érdemelne meg az, ki a választási aktus alatt a szigorú rend őrzője, az alkotmányos jog szabad gyakorlásának megvédője, hogy dichymnust zengjünk neki? Igaz, hogy katonaság is áll rendelkezésére, de ki csodálkozik ezen, mikor előrelátható, hogy a szenvedély hullámai magásra fognak csapkodni, dacára annak, hogy mi szentül vagyunk meggyőződve népünk politikai érettségéről. S mily könnyen csaphatnak át a szenvedélyes igazgatottság hullámai a politikai érettség nem mindig magas és védett partján.

Kétségenkívül criteriuma a politikai érettségnek az országzerle lefolyt választási aktus is, nem történet nagyobb kihágások, s habár nem mindenütt törték meg a pártok egymás zászlóit és jelvényeit, úgy mint azt az alkotmányos jog megkívánta volna, kétfelkődő hazafiak kétségtelenül azt a küzdést vehetik fel, hogy az e győzelmében eslekedtek-e mindenütt, s az utolsó választásoknál nem fölös számban a személy volt-e irányító?

Ha a megválasztott tisztelt honatyák során végig tekintünk, úgy rémlik előttünk, mintha a parlament neveuja nem igen engedett az utolsó választások folytán, s bizonyos az, hogy a mennyit nyertek az elzárások hálás anyagban, annyit veszített a parlament súlyában és magvasságában. S talán nem is mondana oly kicsit, a ki azt kezéskiztatná, hogy az ország értelmi haladottságát nem szabad megítélni a parlament minősége szerint. Mert lesznek oit sokan, a kik numerantur ugyan, de nem ponderantur.

Azon veszem észre magamat, hogy politikai elégtartók; — tintámelég fekete ugyan hozzá, de a német költők nagymestere ré-

gén mondta már, hogy politikai dal — az rü dal, s végre még annak a kellemetlen szituációnak teszem ki magamat, hogy egy szép reggelen lenyegető levelet kapok 5 kros bélyeggel, a hol olvasatlan hüszönötől igények jó akaratu buz góságomért.

Pedig korunkban nem oly ritkák azok a fenyegető levelek. Az alkotmányos szabadság országában, Magyarországon, a hol olyan szépen tudtak a magus eszmékért lelkesülni, egy idő óta nagyon alant jár az észjárás. Más nemzeti dal foglalta el a Szépet és Hymnus helyét, s hazafias lelkesedést tanulni le kell szállania az embernek az iskolagyerekekhez, a kik nagy elkésereddel szavalják:

Romlásnak indul hajdan erős magyar! Nem látod Árpád vére miként fajul?

Mennyi igazság ezekben az alkaios versekben! A német kathedrabolészet átszarmazott: némely magyar agyakra is; s egy szűszűt keseregünk az erkölcs romlása fölött és dicserjük szolozsmával a Darwin elmélet német lattyuhajását. A gyűlöletnek apostolai vannak. A két ellentét csak a kapcsolat és követőkben. Ahoz pofa kell, — sugja itt valaki hátam megett; van — mondomi vissza, van elegendő olyan, mely a hazugságon nem pirul. S az ifjuságot, melynek esze nincs, s szív hiányában is durva ösztönök után indul, szintén a — harc tűze buzdítja — csak azt fájjalja, hogy viadalar kikelni nem mindig szabad, mikor akarnánk.

Valami ellenséges Daemon vezet ma tollamat, hogy az elégi hangulathól derültebb tónusba vergődni nem bírok.

Mulattatni kívántalak, nyájas olvasom, s esküszöm műzsámra, hogy ez volt előkelt szándékom, de mikor Medárd óta minden nap borús az ég és sensibilis természetű emberekre az a körülmény rendszeren rpszt hatással van; az én idegeimet is megviseli az ily borús idő, s nem tehetek róla, ha a wollból a duba csap át hangom. (Bocsásson meg Wagner Rikárd alliteráló szelleme, ha valami lehetetlenséget mondtam ezen zenei ter-

minusokban, csak hírből ismerem őket.)

Hogyan irtam volna én a választásokról 15 esztendő alatt, mikor az ifju alkotmányos élet napugars korszakában abbant a somogyi választókerületben egyebé pártot nem ismertek mint jobb és balpártot, s mikor a balpárti képviselő megválasztása után, a jobb és balpártiak egymással szembe fordított kességekben megérték egymás mellett. Nem is volt akkoriban a gyűlölet olyan nagy, mert: volt törvénytisztelő, és tisztelték egymás meggyőződését; hazafiak voltak, s nem merie kétségbe vonni egyik sem a másiknak hazafiságát.

Amde tempora mutantur et nos mutantur in illes.

Némely ember részéről nem is programbeszéd az, melyben a másik jelölt személye durván ne gyaláztassék, pedig többnyire a gyalázókra férne nem egy kemény szó. Most már csakugyan ideje lesz belejenni ezt a tárczazikknek lenni akaró politikai korresszülötlet. Nemcsak a flótázásban, az írásban is attól függ, hogy mily magas hangon kezd az ember; vagy általában milyen hangon. Egyszerre felakad, aki nagyon magasan kezd, mert nagyon hideg van a felsőbb régiókban. A tárczairó is úgy járhat igen gyakran, mint a külömben ügyes toasztoló, nagyot akar mondani mikor belekap, eleintén csak meg valahogy, de egyszerre etakad, a legutóbb kiejtett frázishoz agya rokkajának fonalas kerekén nem képes megtalálni az összekötő véget, beáll akkor az a nem irigylésre méltó situácio, mikor „hiányos mondatokban” akarja megértetni a zavarán legelő publikummal, mely körülörmel rága a pecsenyét, melyet a jötevény pin-czer épen fellátal. Végre mégis találkozik egy jötevény lélek. Elkialja, hogy: éjen, a többiek is utána, és esendes elégtűtségben oszlik el a zavar. Így van ez az életben.

Engem megszán-e egy jötevény lélek, a ki, ha nem is éljent kiált, legalább bele-szól, hogy hát ebből is eleget értettünk.

En megértetem a czélzást és letesszem a tollat; mondjon poharköszöntést más.

H. M.

lározva, megmenteni a veszélyeztetett társadalmi rendet s ellene működni a szociális reactivariusok közveszélyes hatásának.

Tehát adva van a feladat, mely a képviselőház jövő működése alatt megoldásra vár, a dolgok és állapotok természetéből foly az. A helyzet Magyarországon kétség-telenül és eltagadhatatlanul mind élesebb társadalmi válság felé fejlődik, s a kormány-nak, ha hivatását teljesíteni akarja, minden erő megtesztelésével urrá kell lennie a helyzet fölött. A legsürgősebb szükségletekből fejlődnek a legsürgősebb feladatok. Midőn állami pénzügyeink a veszedelmes válság állapotában voltak, nem a kormány tetszésétől függött, hogy az államháztartás rendezését a parlamenti és kormányi tevékenység tárgyává akarja-e tenni? A pénzügyi kérdés épen a viszonyok hatalmánál fogva vált politikánk uralkodó kérdésévé. Epen így jelenleg a társadalomban kétségtelenül létező s az antisemita izgatók által céljaikra ravaszul felhasználott elégedetlenség okainak megszüntetése s a politikai és szociális anarchia leküzdése uralkodó kérdéssé váltak, melynek megoldását a tényleges viszonyok parancsoló hatalma kerítette napirendre.

A gazdasági s közkereseti bajok s nehézségek megörvösölése körül a kormány-nak csak folytatnia kell azon utat, melyet e tekintetben már a múlt országgyűlési ciklus alatt megkezdett. Ha a gazdaságosság elégséges s olesó hitelforrásra talál, akkor nem pusztíthat oly rémítő módon az uszora, mely — akár zsidó, akár keresztény kézből gyakorolja bűnös üzemleit, — mégis csak kizárólag a zsidók összességének rovására iratlik. Ha a szédelés tisztességtelen verseny utjai bevágatnak, az iparosok közt igen nagy forrása bedugatik azon elégedetlenségnek, mely a széles népréteget az antisemita izgatás könnyű zsákmányává tette. S ha maguk a zsidók szívükre veszik Trefort legutóbbi pozsonyi beszédének azon részét, mely őket beolvasásra s az összes polgári — tehát nemcsak a spekulatív, könnyű, hanem az arczverítékét igénylő kézművesi, földművelői, kenyérkereseti munkára intette, akkor — az anarchikus üzemek erélyes elnyomása mellett — rövid időn elkövetkezik az ephemer antisemitizmus eltűnése s ismét helyreáll a társadalmi béke s egység Magyarországon.

A kormánynak egyik kezével építeni kell tehát a társadalom jobbainak segédkezése mellett, a másik kezével harcolni az anarchikus velleitások leküzdésén. Első feladat a parlament helyes működésének lehetővé tétele. Mert az összeülő képviselőházban körülbelül husz antisemita fog ülni, készen minden botránysra s az ország hitelét és tekintélyét sértő gyűlöletes viták kezdesére és nyújtására s azonkívül a pártokat számos reactionariu-érzületű képviselő inficziálja, kik bár a nyílt antisemitizmus vádját szemérmesen visszautasítják, de azért az antisemita tervezetek rokonszenves hallgatói s az ellenük intézett rendszabályok ellenségei lesznek. A ház szabályainak átmozgása tehát az elnök hatalmi köre kitérítésének értelmében elmulthatlanul szükséges lesz. A kormány főfigyelmét a parlament méltóságának biztosítására kell fordítania s a főirány kell hogy az államtekintély helyreállításá legyen. Be kell bizonyítani a világ előtt, hogy Magyarország jogállam, melyben törvény, rend s fejelem uralkodnak. Állami intézményeinket részben kiegészíteni, részben változtatni kell, ha országunkat a gyors elharapódzással fenyegető demagogia veszedelmétől meg akarjuk menteni.

A Tiszakormány nagy többsége biztosíték arra nézve, hogy e feladatok helyes megoldásra fognak találni, amint azt társadalmi viszonyaink consolidációjának s állami és nemzeti jövőnknek érdekei föltétlenül meghívják.

A tanév végén.

(h.) A műzsafak bevégezték 10 havi munkájukat. Míg e sorok kikerülnek a sajtó alól, addig a bizonyítványokkal kezükben a szétrozsa minden irányában elszélednek, hogy vagy a megérdemelt szünetek-t élvezzék, új erőt gyűjtsék a további munkálkodásra, vagy a szemrehányás szúrós tövisével lelkükben elmelkedjenek a hiába töltött idő hiába való elmúlása fölött, mely saját hanyagságuk miatt számukra nem termelt egyebet bankó-dásnál és kései bánatnál.

Meglett mindgyiknek saját érdeme szeri-ri.

Politikai és társadalmi állapotainkon végig tekintve, egy téren sem akad meg anynyi örömmel és meglepődéssel szemünk, mint a közoktatásügy terén, és ez minden-estre vigasztaló oly körülmények között, mikor közelítünk bármely téren, ha nem is tagadhatjuk itt-ott a kezdeményezés és haladás biztató vo'tát, örvendeztető dolgokat nem igen látunk.

Nem akartuk ezzel azt mondani, hogy elégedjünk meg most már azzal, a mit a közoktatás terén haladtunk, a dolgok maguktól is szépen fognak tovább folytatódni. Korántsem. Nem is látunk mindent oly rózsaszínben. De Trefort miniszter több mint tíz évi munkája áldáshozó munka volt. S az oktatás; elemeitől kezdve egész az egyetemi szakoktatásig oly kiváló mozzanatai a folytonos haladásnak jegyezhetők fel, a melyek számot tennének bármily művelt külföldi állam-nál.

Az alap tehát, a melyen Magyarország közműveltségének fényes alkotmánya felépülhet, meg van adva. Az kívánatos még, hogy vállelve működjek közre ennek emelésére kedves hazánk minden számbavehető tényezője, az utolsó falusi tanítótól kezdve egész a miniszterig, a ki ritka módon egyesíti magában az ideális törekvést a kivihetőséggel számoló praktikus észjárással, s ki maga is fardhatatlan utánjárással dédelgeti és gondozza azt az ügyet, mely Magyarországot nemcsak a művelt államok sorába van hivatva, emelni széprangú helyet biztosítva ott neki, hanem mely egyszersmind garanciáját képezi az anyagi haladásnak is.

Igaz, hogy a közoktatásügy némely ágában, sőt sok ágában még megállapodottság nincsen, a mit könnyen megjejt korszakunk átmeneti jellege, és igaz az, hogy némely eszmeáramlatok, melyek sehol sem merülhetnek fel oly könnyen, mint a nevelés és oktatás országában, gyakran gátolják a folytonos haladást, és ennek a rovására speciális érdekeket mozdítanak elő, — de oly sokfejtű testületét, mint a magyar tanítótársaság, sőt lehetetlen egy irányban lelkesíteni. Csak tegye meg mindenki saját körében, bármily szűk és korlátolt az, buzgón és híven kötelességét s legyen első sorban az igazság barátja, akkor ő mégis használt a köznek.

Sok javítani való van még a közoktatás terén is; de löbnyire oly javítások ezek, melyekre nézve irányt adhat ugyan a kormány, de melyek javítása első sorban az arra hivatott társadalmi tényezőket illeti. Ez azon tér, ahol az élet ellentétben álló politikai pártok, feledve az őket *lelőszó* tőrát, szép, egyetértésben egyesülhetnek s a mindnyájunk által egyenlő lelkesedéssel szeretett hazát a legjobban szolgálhatják. Az utánnuk következő nemzedék örökölje apái erőneit, de ne bűneit, s legyen hazaszeretete tiszta és mocsoktalan, melyet be ne szennyezzen semmiféle pártérdek szolgálata.

Ezt jó megjegyezni különösen a tanítóknak; kiknek tiszta hazaszeretettel, huzgóságától, erkölcsi tiszta érzelmétől és önfeláldozó szeretetétől függ majdnem minden.

Tollhegygyel.

Vége az iskolának; viszik haza a gyerekeket. Beállt az arany vakáció.

Vakáció! . . . Mennyi kimondhatatlan jószág van kifejezve ebben az egyetlen szóban! Mennyi titkos gyönyör szabadul fel ez alatt az idő alatt a „fejeleim szabályok” rab-bilincse alól!

A jó öreg orros Ovid (mint egy régi magyar lordította) bizonyosan az iskolai szün-időt érte az *aurora velas* alatt . . .

A Laci urfi most otthon Kis-Szent-Lászlón, igazán úgy érezheti magát, mintha ő maga volna a Kis-Szent-László. Nem parancsol neki senki sem; még a papa és a mama is respektálja, hogy az úri vakáció-zik: pihen, szórakozik, üdül.

Eleg fáradságos is volt, úgy végig szorgalmaskodni azt a „tanév”-et, hogy csak két tantárgyból — buktatták meg a köszívű professzorok.

Az ilyen fáradságot illik is kipihenni!

Egész lét hónapon keresztül fel van mentve attól a kényszerű, keserves dologtól, hogy — mint az első hitmártírok — oduk-ban és bariangokban áldozzon istenének, a pifafüstökbe burkolt szent Nikotinusnak. Szabadon szivarozhat, nem süvegel meg senkit, hanem megszívogelteti magát meg a kiabiro-val is. Őt most nem „szekirozza” senki ostoba pensumokkal és órákhozatt kikeresendő görög szavakkal. Bezzeg szekirozza ő az egész családát, meg azt a „szerencsétlen Bodri kutyát” úgy, hogy ezek gondolatban elátkozzák meg azt is, aki föltalálta azt a . . . e vakációt.

Laci urfi vakációi elmékedései közben komolyan kezd tűnődni azon, nincs-e neki nagyobb hatalma mint a milyen Napoleon-nak volt — Muszkaország előtt.

Muszkaországról jut eszembe, milyen jó mulatságunk volt nekünk ezen a héten otthon — futott kállya mellett.

Pedig a ka'endárium június végét mutatja. Itt kellene lennie a kánikulának.

Itt is van talán, Mert kánikula volta-kép annyit jelent, hogy *kánya idő*!

És sóhajtoznak az idő ellen rettenetes módon azok a férfiak, akiknek feleségeik elmennek tőrőre. Ezeknek meg annál nagyobb baj, mennél szebb napok jönnek.

Kevesebb haragusanak a most már javuló sainsoura a divatárusok és a vándorle-gények.

Ezekre jó idő jár. Csapjunk fel divat-árusnak vagy vándorló legénynek.

A vándorbottal kezünkben talán meg szokhatunk a kólerára elől is.

Erről különben jó lesz nem sokat beszélni, kivált „kormányparti” újságban nem. Ugyis kezdik már hangoztatni, hogy a kole-rát is Tisza Kálmán hozza be Magyaror-szágba

Brr! huh!

LUPULUS

CSARNOK.

Jupiter pluvius.

Nem érdeklődöm annyira a csillagászat iránt, hogy szükségesnek tartottam volna, külön megnézni, ennek az 1884-iki szűkő esztendőnek, ki az „uralkodó planéta”-ja; főleg miután már jó régen, még az iskolában, megtanítottak arra, hogy ez az uralkodó planéta czim csak olyan, mint a királyi tanácsos — titulus sine vitulo. Ez a czim csak arra mutat, hogy planéta-körökben is csak egy uralkodó a czimkőrség, mint akár az emberek között. A királyi tanácsos sok mindennel foglalkozhatik, de arra ugyan nem kerül a sor, hogy a királynak tanácsot adjon s az uralkodó planétát is talán csak azért hívják uralkodónak, mert — nem uralkodik.

De dacára annak, hogy czimével semminemű felségjogok gyakorlása nem jár, akad köztük olyan, akit uralkodóul kénytelenek vagyunk elfogadni, akár szívesen, akár pedig azért, mert nem tehetünk ellene. S ilyenkor azután uralkodik vigan az a bizonyos bolygó ur vagy asszonyosság, ha mind-járt az illető esztendőre deposzedálva volna is. Így például vajmi sokan közülünk állnak Vénus a szony uralma alatt, még abban az esztendőben is, mikor Vénusnak az öregapja, a vén Saturnus ül az uralkodói czimzetes trónuson. És jaj nekünk, mikor Mars deposzedálja Cerest és bunkó-zni kezd az ő véres sceptrumával.

Az idén, mondom, nem tudom kit ir-tak be a löcsei, egri és kalocsa csillagviz-szálók uralkodónak a planéták között. Meg-nézni, hanem az én naptáresimálóm ugy-látszik a felvilágosodott astronomusok közé tartozik és néma megvetéssel kihagyta mű-véből „ő felségét”. Nem restellem azonban a fáradságot és kerítetek magamnak egy „Zalamegyei képes naptár”-t. „Richtig” ott van a csillagászati részbe. Montedegói dr. Albert Ferencz vicze- Kepler aláírásával ki-jelentve, hogy uralkodó *bolygó* az idén a *nap*, mely tulajdonképen nem is bolygó. stb.

. . . A nap!

Difficile est satiram non scribere, mon-dta egy római írótlásam, aki erre az igaz mondasra hihetőleg akkor fakadt, mikor az akkori zalamegyei naptárban meglátta az uralkodó planétát. A nap lenne az uralkodó, mikor minden egyebet látunk, csak napot nem!

Hacsak ott fenn ez aetheri birodalom-ban nem utánozták a mi kedves szerb szom-zédainkat és valamint ott a Karagyorgye-vics-dinasztiát detronizálták az Obrenovicok, épen úgy csináltak amott Karagyorgye-vicsot „ő felségéből a naptól és feltöltte magát hely-be Milan-Jupiter.

Még pedig Jupiternek az az alakja, mely már a római mitologia korszakában Jupiter pluvius név alatt volt ismeretes. A mai világban, mikor már a legszentebb hagyományokat is körülnyaldossa a profán civilizáció, azt a nedves, öreg istenfelet legfel-jebb úgy neveznek: mennybéli vízvezeték-igazgató.

A jámbor telescopisták persze nem lát-hattak előre ezt a felhőfeletti trónválságot, mely — sajnos — teljes mértékben bekö-vetkezett.

A hatását mi érezzük én — ázunk. Kanizsa városa jó messzire esik ugyan az egyenlítőtől, de ez a mi mostani időjárásunk valósággal aequatorialis. Olyan, amilyen az aequator körül lehet — tél idejében.

És nemcsak mi érezzük haragját az usurpátor uralkodónak Országos ez az uralom. Nagyon talpraesett ötlet az, melyet a héten olvastam egy pesti élezipban: Na-gyon enyhe telünk van ezen a nyáron. És a legmaróbb ironia volt abban a komoly rend-őri hírből, melyet — ha jölemékszem — a nem igen tréfas „Nemzet”-ben olvastam, hogy

több kávéházból — téli kabátokat loptak el. Télikabátokat június közepén! Oh Jupiter, oh Pluvius!

„Még a sziv is levertilyen idő-ben”, mondja a népdal és ennek is igaza van. Általános levertség mindenütt; talán a börzékéről érkező bússe s hírek is innen erednek. De egy börzének volna most óriási árfolyamiemelkedése, ha ugyan léteznék ilyen börze. Száz vagy ezer esztendő múlva talán haladtunk annyira a civilizációban, hogy külön esernyőgyáros börzék is léteznék; az ilyeneken volna ilyenkor hausse! Szinte azt kell csodálnunk, hogy a kanizsai esernyőgyárosok ezen a héten nem vették meg az új sugarúti összes telkeket.

Van is most becsülete az esernyőnek. A legszükségesebb öltözet darabjává vált. S ha így tart tovább az időjárás, féls, hogy a gummi felső cipők megint divatba jönnek.

Kinéznek a kávéház ablakán és kényel-mes önmegelégedéssel tekintek erre a luc-skos, sáros világra. Jól működtek az „ég könnyei”. Nincsen por; van ugyan helyette sár, nagy, de hát tertium non datur Kanizsán.

Átellenben a rövid- és játékarus bolt kirakata előtt két gyerek áll. Nem tö-rődnek a szakadó esővel, nem a sárral, csak nézik, nézik nagy gyönyörűséggel azokat a csillogó, fényes kirakományokat. Pedig sze-gényekre jobban rájuk lérne a biztos telő ala't való kávézás, mint én reám, aki elő-szedtem a legvastagabb talpu téli cipőmet és esernyővel is „rendelkezem”. Az egyik gyerekek bizony nagyon rongyos a cipője; — a másik meg — egészen Klapphorn szesint — meztitáb van. Az ugynevezett ruhájukon is borzasztó sok a folytonossági hiány. Va-czogni kezd a fogam, midőn rájuk nézek. — Hanem azért fogadni mernék, hogy ki-sebb náthájuk van, mint nekem.

Az eső pedig csak szakad, szakad. Most is esik. Talán töle lett olyan vízenyős ez a tárcza. Kenjük rá az ódiomot Jupiter pluviusra.

FARKAS IMRE.

Különlélek.

T. előfizetőink közül azokat, akiknek előfizetése e hó végén lejár, felkérjük az előfizetésnek mielőbb való megújítására, ne-hogy a lap szétküldésében akadály álljon be.

A kottorli postarabla ügy-ben a helybeli kir. ügyészség e napokban készült el a vádlevellel s ezt már be is adta a törvényszéknek, mely legközelebb kitűzi a végtárgyalást. Az ügyészségi indítvány mindahárom vádlottat rablási és gyilkossági kísérlet miatt kéri vád alá helyezni.

Névnapi tisztelgés. E hó 27-én László napján, nagy tisztelgés volt Récsén, kerületünk most megválasztott orsz. képviselőjénél, Inkey Lászlónál. Babérkoszorút és dísz-zászlót is adtak át a képviselő urnak. E helyen megemlíjük, hogy szerda óta *Bittó* István is vendégkép mulat Récsén sógoránál, Inkey Lászlónál.

Dr. Fülöp Kázmér ur e héten tette le Budapesten az ügyvédi vizsgálatot, mint-előre látható volt, jó sikerrel. Váro-sunk ügyvédi kara egy értelmes, képzett és már előre hírhű taggal saaporodott.

Nyári táncmulatság. Ma, szombaton este tartják meg a zöldfakertben a polgári iskola zene és énekara által rendezett, hangversenyvel egybekötött, nyári táncmulatságot. A hangverseny programját már lapunk mult számában ismertettük. Kivált az e heti zárünnepély után ítélve, hozzátehetjük, hogy az énekpar produkció-itól valódi művelvézetet remélhetünk. A tánc-mulatság is hihetőleg pompásan fog siker-rülni; a meghívók és belépti jegyek iránt szokatlanul élénk érdeklődés mutatkozván, melyet csak fo-oz az a körülmény, hogy a belépti díj nem több 50 krajczárnál.

Natonal ügyek. A helyben al-lomásozó honvédcsapatok megszemelesére e héten városunkba idözött Pákosy Páry Sándor honvéd ezredes-dandárnok. A dan-dárnok ur, mint halljuk, szemlelátogatásá-nak eredményével teljesen megelégedve tá-vozott innét. — A helybeli honvéd tisztikarnak két derék tagja, *Mobár* százados és *Földes* hadnagy, mint sajnálattal értesülünk, legkö-zelebb végkép elhagyta városunkat. Az elő-blinek Kaposvár, az utóbbinak Körmen-d lesz új állomáshelye, hova sokunknak rok-on-szenve kíséri őket.

Eigazolás. Topik György hely-beli lakos kocsija e hó 24-én a piacon, a zöldfakert előtt, elgázolta *Berger* Jakab 71 éves aggot, ki azonban szerencsére úgy ke-rült a kerekék alá, hogy súlyosabb sérülést nem szenvedett.

Kárúnepele volt a helybeli polgári fu-iskolának e hó 24-én délelőti. Az iskolaépület rajzterme, hol az ünnepele lefolyt, csakhamar megtelt nagyrészt hölgyekből álló válogatott közönséggel, mely sűrű tapsokban részesítette a szavalókat, az iskolai ének- és zenekart. Ezeknek előadásából és a jutalomkiadásokból állt az ünnepele, mely tízenegy óra körül ért véget.

Halálosások. Weisz Márkus, kereskedő és Leber Ignác, cipész haltak meg a héten városunkban. Az utóbbi hajdan igen tekintélyes iparos és mindvégig népszerű alakja volt a városnak. Legyen nekik könnyű a föld.

A törvénykezési szünet július 1-én veszi kezdetét. A n.-kanizsai kir. törvényszéknél Miklós Károly, gróf Hugonay Kálmán és dr. Horváth Ferencz fogják a szünetidő tartama alatt a folyóügyeket elintéztetni. A többi bíró szabadságra megy és később fogja az ittmaradtakat felváltani. Tömcsy törvényszéki elnök július 1-én megy Varsód-Teplitzre, hol a szünetidő tölteni fogja. A járásbírósnál Kovács Béla járásbíró fogja a szünetidő teendőket végezni. A bírói kar ugyancsak megérdemelte a szünetidő nyugalmat az után a tömérdek dolog után, melyet az esztendő alatt elvégeznie kellett s melyet elismerésre méltó szorgalommal lelkiismeretesen el is végezett. Válgék egészőgőkre az üdülés — procul negotiis.

A Balaton-egylet titkársága tisztelettel értesíti a t. cz. furdőközönséget, hogy a B.-Füredről a Kisfaludy-gőzhajóval rendezendő kirándulások sorrendjét következőleg állapította meg: 1.) Hetenkint **egyszer**, és pedig **minden pénteken** a Balaton-part távolabb fekvő pontjaira *Budacsanyba, Keszthelyre, Rév-Fülöp-re.* A kirándulás esztől-és-tre határozottik meg. A hajó mindenkor d. u. 1 1/2 órakor indul. *Részvételi jegy személyenként oda és vissza (zenét beleértve) 3 frt.* A kirándulás megtartására legalább negyven jelentkező szükséges. 2.) Hetenkint **kétszer**, nevezetesen **kedden és szombaton** délelőtt *Tihanyba.* Indulás reggel 8 1/2 órakor, visszatérés délelőtt 12 órakor. *Részvételi jegy személyenként oda és vissza 70 kr.* E kirándulásra legalább 30 részvételre kell jelentkeznie. 3.) *Naponkint* (szombat kivételével) este *séta a tavon, gőzhajónak Siótokról való megérkezése után, 7 órától kezdve 9 óráig fel-áltva: Almádi, Kenezse felé Tihany körül stb. Részvételi jegy (zenét beleértve) személyenként 1 frt.* A séta-túra legalább 40 részvevő jelentkezése szükséges. Jelentkezéseket elfogad a titkárság (Nagy-vendéglő) és a furdőigazgatóság; jegyek válthatók a titkárságnál, valamint a furdőigazgatósági irodában. *Ha kedvezőtlen időjárás vagy a jelentkezők csekély száma miatt a kirándulás megtartható nem volna, azok, a kik jegyüket megváltották, annak árát visszakapják.*

Fokról fokra halad az általános érdeklődés azon kiváló irodalmi szemle iránt, melyet Fekete József és Hevesi József szerkesztenek. De fokról fokra emelkedik maga a szemle is, mely a sajtó egyhangú ítélete szerint pazarul van kiállítva és a legelőkelőbb helyet foglalja el az irodalomban. És valóban a „Magyar Salon” egy irodalmi, mint művészi tekintetben olyan magas niveauon áll, hogy annak egyetlen művelt magyar családból sem volna szabad hiányoznia. A mi csak kiünőség van a magyar irodalomban és művészetben, azt a Magyar Salonnak sikerült maga köré csoportosítani úgy, hogy a Magyar Salon a legelső rangú külföldi nevekkel is bátran kiállja a versenyt. Különösen élénkíti teszi a füzetet, hogy a szerkesztők a hasznos és élvezetes olvasmányok mellett a mulatságostól és szórakoztatótól sem feledkeznek meg és az „Egyveleg” cz. rovatban egész sora a tarka és mulatságos apróságoknak található. A 3-ik füzet, mely július 1-én jelent meg, még fölülmúlja az első füzeteket úgy a tartalom gazdagsága, mint a kiállítás pompája által. Különösen ki kell emelnünk az egyes illusztrációkat, melyekkel a szerkesztők minden közleményt és cikket díszítettek saját rajzolójuk által. A tartalom bly gazdag, hogy azt lehetetlen felsorolnunk. Legyen elég fölemlitenünk, hogy közlemények vannak: *Jakai Mórtól, Agai Adóltól, Katona Józseftől* (a Bánk bán szerzőjének, egy teljesen ismeretlen színműve), *Dudát Alfonzról* (gyönyörű novelette, *Abrányi Emil-től, Eddtől, Sándortól, Radványi Gyulától, Adorján Sándortól, Kürthy Emil-től* látogatás *Hevesy Lauránál, Körösi Páltól, Gabányi Árpádtól*, (a szerző saját illusztrációval), *dr. Dubay-tól, dr. Saterényi-től* stb. stb. Különösen föl hívjuk a figyelmet az „Egyveleg” rovatra, mely teli van mulatságos apróságokkal. A képek legjobb nevű festőinktől erednek. Különösen kiemeljük *Meste házy Kálmán*nak egy gyönyörű hangulatterjes rajzát és a *Margitazsuzet*et ábrázoló 8 szebbnél szebb képet. A Magyar Salon előfizetési ára negyedévre 1 frt 75 kr. — Az előfizetési pénz a Magyar Salon kiadóhivatalához (Budapest, kerepesi-ut 13. sz.) küldendő. — Lapunk művelt olvasói bizonyára sietni fognak megismereni a magyar irodalom e díszét.

A Pesti Hírlapot, mely ez idő szerint a legértelmesebb magyar napilap s mely a legkiválóbb publicistikai és szépirodalmi erőket egyesíti maga körül, melegen ajánljuk a magyar olvasóközönség pártfogására, mint oly demokratikus lapot, mely nem szolgál egy pártot sem,

csak a magyar állam és nemzeti ügyét s ezzerint mindenki pártkülönbség nélkül élvezheti. A Pesti Hírlap, tekintve nagy terjedelmét — mindennap *tizenhat*, vasár- és ünnepnapokon *harminczonnég* s hétfőn és ünnep-ek után *tizenkét* oldalon jelenik meg ma a *legelőkelőbb lap*. Negyedévre 3 frt 50 kr; egy óra 1 frt 20 kr; tehát csak 20 kr-rel drágább, mint a legkisebb néplapok melyeket terjedelmre négyszeresen mul felül. Gazdák napirovatain kívül folyton *két regényt* közöl; naponkint *két-három tárczát* hoz; *színházi, távirati és napirovata* bővebb, mint a legnagyobb lapoké, melyekkel *jól értesültség* dolgában is kiállja a versenyt. Benne a komoly politikus ép úgy megleli a neki való olvasmányt, mint a szépirodalmat kedvelő nők, kiknek divat- tudósításokkal és hetenkint zene-mellettelettel is kedveskedik. Vezércikkjeit: *Berkics Gusztáv, Törzs Kálmán, Pesty Frigyes; tárczáit, karcolatait: Mikszáth Kálmán, Tóth Béla, Vár di Antal, Jakab Elek, Gyöngy Vilmos, Könyves Tih Kálmán, Hindy Árpád, Radó Antal, Kürthy Emil, Székely Lajos, Mikló Izidor, Csáktornyai Lajos, s általában az öregebb és ifjabb írók közül a kiválóbbak szolgáltatják.* Valóban méltó a pártolásra. A kiadóhivatal (Budapest, V. Nádor-utca 7. Légrády testvérek) levelező lapon nyilvánított óhajra mutatvány-számokat egy hétig ingyen küld.

Közgazdaság.

Gabona árak.

június 27.

Keves üzlet, mert kevés kínálat. Az árak változotlanak maradtak, és pedig: 78 kilogram buza 9 frt. 50 kr 76 kil. 9 frt 80 kr. Roza 8 frt 25 kr. Zab 8 frt. tengeri 6 frt. 50 kr. egész 6 frt. 75 kr minőségéhez képest.

A vasuti menetrend.

Forgalmi társaság	Kanizsa		
	Értesít	Indul	
a) Hécsújhalaj Harsa	1. 1 ó. 48 p.	3 ó. 15 p.	délután vagy vonat
	2. 10 ó. 26 p.	12 ó. 5 p.	este vagy vonat
	3. 4 ó. 8 p.	11 ó. 5 p.	reggel szem. vonat
b) Harsa-Hécsújhalaj	1. 1 ó. 40 p.	3 ó. 25 p.	dél. szem. vonat
	2. 11 ó. 25 p.	5 ó. 45 p.	este vagy vonat
	3. 5 ó. 52 p.	3 ó. 25 p.	reggel vagy vonat
II. a) Bpest-Pragerhof	1. 1 ó. 50 p.	3 ó. — p.	d. u. szem. vona
	2. 9 ó. 38 p.	12 ó. 15 p.	este szem. vona
	3. 4 ó. 45 p.	6 ó. 28 p.	reggel szem. vona
	4. 10 ó. 55 p.	7 ó. 20 p.	reggel gyors vona
b) Pragerhof-Bpest	1. 6 ó. 17 p.	5 ó. 30 p.	reggel gyors vonat
	2. 1 ó. 15 p.	3 ó. 45 p.	d. u. szem. vona
	3. 11 ó. 35 p.	11 ó. 20 p.	éjjel
	4.		reggel vagy „

Nyilttér.*)

Minden külön jelentés helyett tudatjuk rokonainkkal és ismerőseinkkel, hogy **Regina** leányunk jegyet vältott **Bárón Lipót** urral helyben.

Neuman József és neje Csáktornyán.

Kronfeld Kamilla kinaszszony, Nagy-Kanizsán, mérkéelt áron vállalkozik franczia és angol nyelvtanításra. 142 3-3

* A; e rovatban foglaltakért nem vállal magára felelősséget a Szerk

Felelős szerkesztő s kiadó:

VARGA LAJOS.
Társzerkesztő
FARKAS IMRE.

1558 szám. 1884.

ARVERÉSI HIRDETMEY.

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102. 103. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a tekintetes Csurgói kir. járásbírósig 1558/84 számú végzése által Unger Adol végrehajtató javára Gregócs József ellen 382 frt 10ke és ennek járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság legelőkelőbb és 605 frtra becsült 4 db ökor 2 db borjú 1 szópós borjú 2 szekér 2 disznó stb-ből álló ingóságok nyilvános árverés után leendő eladatlásá elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis Gyékényesen leendő eszközölésére

1884-ik évi július hó 7-ik napján délelőtt fél 10 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a vesni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak

meg, az érintett ingóságok ezen árverésén, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legelőkelőbb ígérőnek becsáron alul is készpénz fizetés mellett eladatlai fognak.

Mindazok, kik elsőbbségi jogokat veltnek érvényesíthetni, kereseteiket vagy szóbeli jelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt bir. végrehajtóhoz adják be.

Az előlvezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 103. §-ában megálapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Csurgón 1884-ik évi június hó 23-ik napján.

HUVERT ZSIGMOND
kiküldött bir. végrehajtó.

140 1-1.

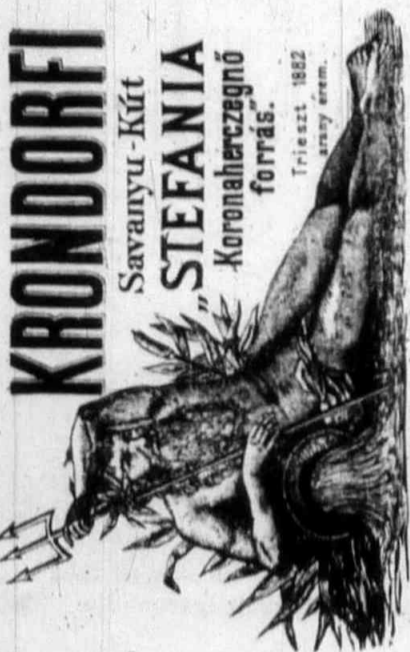
KRONDORFI

Savanyu-Kúrt

STEFANIA

Koronahercegnő forrás.

Trilest 1882 arany érem.

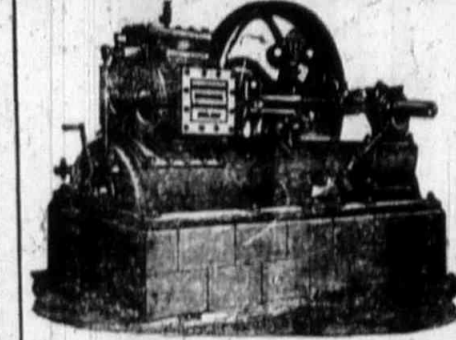
Főraktár N.-Kanizsán Weisz testvérek-nél. 84 12-24

KOTZÓ PÁL

GÉPÉSZ-MÉRNÖK
Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

ajánlja gazdasági gépraktárát
fa, szén- és szalmafűtésű angol és amerikai szert-
gőzmozgonyait, soros és zell gőzmozgonyait, tiszt-
szórvá vetőgépeit, okát, tő vagy egyszerű járgány
stb. stb. ocsipélt, rostált, stb.

Különös figyelmet kér:

Garrett R és fial Compound

gőzmozgonyaira és fekvő gőzgépeire, melyek egyenlő erőfejlesztésnél 40% tüzelőanyagot takarítanak meg minden más géppel szemben.

Garrett R és fial szab dobjára,

acél alzálat és kétoldalt rozcszott négyszor használható acél-sínekkel, a mi

könnyű járást, nagy munkaképességet tartós anyagot, tiszta kicsöpélt és tökéletes tisztítást biztosit.

Legújabb harangjörgányaira

az összes perzelyek egy alapontvényon, miáltal tönkretételmentesek, könnyű járatuk

Alapított 1838-ban.

Berény József ezelőtt Milhofer S.

ékszerész, arany- és ezüstműves Nagy-Kanizsán a városbáza átellenében.

Ajánlja:

nagy ékszer-, arany-, ezüstárak s női remontoir-órák rak-tárát és választékban, jutányos árákért.

Régi arany-, ezüst-, vagy ékszer-tárgyak a legmagasabb árákért megvétet-nek vagy ujakért kicseréltetnek.

Mély tisztelettel

Berény József ezelőtt Milhofer S.,

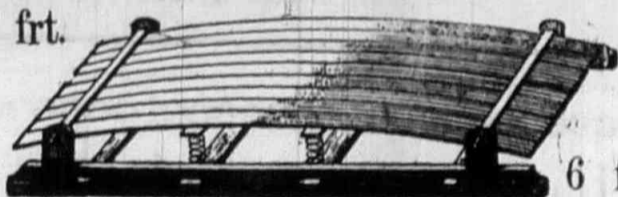
ékszerész, arany- s ezüstműves
N.-Kanizsán a városbáza átellenében.

100 5-5

Csász. és kir. osztrák-magyar szabad.

Ruganyos fa-mátráczok

6 frt.

6 frt.

Mint sodrony mátráczok és szalmazsákok helyellestése

39 10-12.

tiszta, tartós és olcsó, különösen alkalmas intézetek és kórházak számára

Főraktár: Bécs I. Maximilianstrasse 1. szám.

Az egyesült gazdasági gépgyáarak

ezelőtt

EPPEL és BUXBAUM

Augsburg, Sonthofen, Wels-ben

Bécs II. Praterstrasse 50

ajánlják elismert kitűnő minőségű gyártmányaikat mint:

Mindenféle járgány fekvő, oszlopos, szállítható kővetítők szikrekkel, homlok- vagy kúp-kerekkel. Kőzetekplék vas- és fa-állványon. Járgányesplék szalma-rázóval és rostával. Tisztító esplégek járgány hajításra. Gőzcséplégek szeges-és sínés dobbal. Gőzmozgonyok fekvő-és álló karúval.

Catalogusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve. Kővetítőknek jutalék.

Falk Miksa beszéde

a nagy-kanizsai kerület választó polgáraihoz

1884. június 1.

Tisztelt uraim!

Midőn Önök szivesek voltak a nagykanizsai szabadelvű párt nevében egem a jelöltséggel megkínálni, a én, kitüntetett bizalmukat megköszönve, készen nyilatkoztam ezen jelöltség elfogadására, talán még Önök közt is lehettek többen, kik azt hitték rólam, hogy vagy elég rövidlátó vagyok az elvállalt feladat nehézségeit fel nem ismerni, vagy elég könnyelmű, azoknak súlyát kicsinyíteni. Legyenek meggyőződve, hogy sem az egyik, sem a másik föltevés nem áll. Én ugyanis teljes terjedelmekben ismerem a nehézségeket, melyekkel itt egy kormányparti jelöltnek szembe kell szállni, és hogy ezt bebizonyítsam, azonnal én magam fogom ezen nehézségeket megismertetni: — de érett megfontolás után úgy találtam, hogy a küzdelmet Önök támogatása mellett magamra vállalni nem csak kötelességem, hanem hogy e küzdelem, mióta a szabadelvű zászló hível itt oly örvendetes mértékben megszaporodtak és tekintélyes párttá összeforrtak, egyáltalában nem reménytelen.

A mi a nehézségeket illeti, azok kétféle természetűek: először ugyanis tudom, hogy ezen kerületben a függetlenségi pártnak mindig számos híve volt, a minék bizonyosságául szolgál azon tény, hogy a nagy-kanizsai kerület két országgyűlésen át épen ezen függetlenségi pártnak egyik igen t. tagja által volt képviselve. A másik nehézség pedig abban áll, hogy kedves hazánkban csakugyan még igen sok baj van, mely orvoslást igényel, és így nem is valami nagyon élénk szívtűrére van szükség, hogy a kedélyekben az elégtelenség érzete öhren tartassék s új meg új tápiálékot nyerjen, főleg miután az emberi természet úgy hozza magával, hogy a ki valamely fájdalmat érez, nem igen hajlandó nyugodt elmelkedésbe bocsátkozni bajainak mélyebben fekvő okai fölött, hanem legkényelmesebbnek találja a legközelebb fekvő okot elő-rantani és így a jelen esetben minden bajért a kormányt és annak pártját felelőssé tenni, miként a beteg is szenvedéseinek valódi forrását nem ismerve, vagy annak felismerésén fejtét törni nem akarván, az orvost vádolja, meg nem gondolva azt, hogy vannak oly bajok, a melyek az organismus természetes fejlődésétől elválaszthatlanok, és melyeket az orvos vagy épen nem, vagy csak igen látszólag meggyógyítani képes. De a melyek nagy részben a fejlődés előhaladtával magoktól is eltűnnek.

Szóljunk mindenképp az említett nehézségek elszejéről, melylyel a szabadelvű párt jelöltjének itt meg kell küzdeni, tudniük: a függetlenségi párt híveinek tetemes számáról. Itt mindenképp meg kell jegyezmem, hogy én a függetlenségi pártnak létezését hazánkban, nem csak hogy szerencsétlenségnek nem tartom, hanem épen ellenkezőleg szerencsétlenségnek tartanám azt, ha e párt akár ezen, akár más elnevezés alatt köztünk létezni megszűnnék. Pillantunk végig hazánkban negyedszázados történeten, — értem azt az időt, a mióta Magyarország a habsburgi dynastia uralma alatt áll, — és azt fogjuk találni, hogy Zápolyától Kossuth Lajosig ilyen irányú párt mindenkor és minden körülmények közt létezett. Magyarország nem meghódított tartomány a ezen dynastiának, hanem szerződésileg ruházta arra szent István koronáját, kikötve magának az alkotmányos jogoknak bizonyos összegét. De már akkor is midőn a szerződés legelső alakjában létrejött, voltak sokan e hazában — és ezek közt igen jeles hazafiak, — a kik egyáltalában nem helyeselték ezen szerződést és az országnak teljes önállóságát és függetlenségét megtartani óhajtották és megtarthatni hitték. Ezek kisebbséget képeztek, valahányszor a trónon oly uralkodók ültek, kik Magyarországnak jogait tiszteletben tartották: de többségre jutottak azonnal, mihelyt a kétoldalú szerződés a dynastia részéről egyoldalúan meg lett szűkítve. Ilyenkor aztán mindannyiszor az ő táborukban volt a valódi hazafiak túlnyomó többsége és ezek nem egyszer fegyveres kézzel védelemesték a nemzetnek elidegeníthetetlen jogait. E küzdelmek megújultak különféle időkben, de — és ez igen nevezetesen — minemny, melyet Önök ügyelmébe ajánlok — sohasem vezettek az országnak teljes elszakadására, a nemzet és a dynastia közt kötött szerződés végleges felbontására, hanem — mindkét rész érezvén, mennyire szorol egymásra — az ily küzdel-

mek mindannyiszor új békeszerződést eredményeztek, a mely azután bizonyos időre ismét biztosította a nemzet számára alkotmányos jogainak háborítatlan élvezetét. Az a mit 1867-iki kiegyezésnek neveznek, sem volt egyéb, mint ily békekötés a nemzet és a dynastia közt. 1848-ban és 1849-ben ugyanis a nemzet ismét kénytelen volt jogainak és szabadságának fegyveres védelmére kelni; küzdelme reá nézve kedvezőtlenül végződött és következett reá a jogtiprásnak és jognélküliségnek kínos korszaka; de a sajnós tapasztalatoknak igen hosszú sora végre arról győzte meg a dynastiát, hogy midőn Magyarországot gyöngíteni, vagy épen tönkretenni törekedett, önmagát gyöngítette és tette tönkre s így 1867-ben egy új kétoldalú szerződés keletkezett, mely — ez el nem tagadható tény — mind ez óráig mindkét részről lelkijmeserősen meg is lett tartva. Ez új szerződés a függetlenségi párt ellenzete, akkor és ellenzi még ma is, a mi azonban nem gátolhatta azt, hogy a szerződés még most is teljes érvényben áll, és akármit mondjanak ellene, Magyarországnak úgy anyagi, mint szellemi jólétét tetemesen előmozdította. De azért mégis jó, hogy a függetlenségi párt még ma is létezik és nem engedí feledésbe merülni azt, hogy Magyarországnak tulajdonképen az önállóság és függetlenségnek a mostaninál nagyobb mértékére van jogigénye, ennek egy részét azonban önkénytel feláldozta azokért az előnyökért, a melyeket neki a monarchia másik felével való együttléti nyújt, de csakis azon feltétel alatt áldozta fel, hogy ő ezen előnyökben és jogokban csonkítás nélkül részesül. Ha ma megszűnnék lenni a függetlenségi párt, akkor a szabadelvű párt képezné a legelsőbb baj szúrnyat és akkor, erről biztosan lehetünk, nem sokára keletkeznek, sőt a mennyiben az alattomban most is léteznek, nyíltan és bátran ütné fel fejtét az olyan irány, mely még az 1867-iki kiegyezésnél is kevessebb beérné és az ország önállóságának még nagyobb részét feláldozni kész volna. Nem árt tehát, ha Bécsben tudják és látják, hogy itt mi nálunk van egy tábor, a mely ma kisebbséget képez ugyan, de mely azonnal többségre növekednék, ha valahol az a szándék merülne föl, a szabadság és önállóság még ama mértékét is csonkítani, melyet számunkra az 1867-iki kiegyezés biztosított. Én tehát nemcsak hogy a függetlenségi párt egyes tagjainak hazafiaságában és pártállásuk jogosultságában nem kétkedem, hanem szükséges ellensúlyt látok e pártban arra, hogy a szabadságnak és önállóságnak legalább ama mértékét biztosítsuk magunknak, melyet jelenleg élvezünk. De miután másfelől ezen mértékét a mai körülmények közt elégségesnek tartom arra, hogy Magyarországnak anyagi és erkölcsi erje kellően fejlődjék, nem kívánom, hogy a függetlenségi párt ez idő szerint többségre emelkedjék, hanem igenis, hogy folytassa ezentúl is az alkotmányos ellenőrzést, melyet ő az 1867-iki alapon álló kormányval és annak pártjával szemben gyakorolni jogosítva és hivatra van és azért nem vonakodom ezen kerületben sem, habár itt ez idő szerint nem saját lobogója alatt vívortláz felvevni ellenében nem a személyes, hanem a politikai küzdelmet, minden törvényes eszközzel arra törekedvén, hogy az itt 3 év óta tetemesen megszaporodott szabadelvű pártot többségre segítsem.

A másik nehézséget, melylyel egy szabadelvű párti, vagy mondjunk rövidebben, egy kormányparti jelölt ezen kerületben szemben áll, az országnak általános helyzete képezi. A mi ez általános helyzetet illeti, én annak minden viasszágait, bajaink egész összegét jól ismerem, de távol vagyok attól és nem is tartanám valami hazafias vállalatnak ezen helyzetet még a valódinál is sötétebbnek festeni és magában a nemzetben táplálni az eleségedés érzelmét, a külföld előtt pedig anyagi és erkölcsi hitelünket minden ok és szükség nélkül leszállítani. Voltak a mostaniaknál sokkal sanyarúbb idők, a midőn nemcsak arról folyt a vita, vajjon alkotmányos jogainak nagyobb vagy kisebb mértékét élvezzük-e, hanem midőn ily jogokról egyáltalában nem volt szó és ellenünkben az a megsemmisítő ítélet mondatott ki, hogy alkotmányunk végleg el van játszva. Akkor is, midőn körülmények között éjjel volt és alig egy-egy percze tűnt fel egy halvány reményvilágotok a égen, akkor én — az idősebbek Önök közt erre még vissza fognak emlékezni — csak egy erőme-

minden működését oda irányoztam, hogy a nemzetet a kétségbeeséstől megóvjam; nem engedtem kialudni keblében a reménynek szikráját és miként az éji lovag az elláthatatlan araba sivatagon, midőn köröskörül a végtelen pusztaságon minden élet kihálva látezik és már ő maga is alig-alig hiszi utjának célját elérhetni, a fölötté tündöklő Syrius csillagra feszítve szemét, bátran folytatja útját a vadonban, úgy sokszor, midőn már magam is alig merem remélni, mégis a jobb jövő lehetőségébe való hitet iparkodtam hazánkban fentartani, jól tudván, hogy a mely nemzet saját jövőjében binni megszűnt, az a jelent is elveszté, holott másfelől nincs oly óriási nehézség, a melyet egy életrevaló nemzetnek egyesült ereje legyőzni képes ne volna, ha saját missiójában hisz és e missió teljesítésének lehetősége fölött kétségbe nem esik. Ne higyjük tehát azt, hogy helyzetünk oly szomorú, a milyennek azt sokan, talán saját meggyőződésük ellenére festeni akarják. A pessimizmus csak úgy megbénítja az erőt mint az optimizmus, a helyes út pedig középen fekszik és abban áll, hogy felismerve a valóban létező nehézségeket, komoly akarattal neki menjünk azok legyőzésének, hogy pedig erre bátorságot és erőt nyerjünk, ne csak azokat a terheket lássuk, melyek vállainkat nyomják és melyek valóban igen nagyok, hanem vegyük figyelembe az előnyöket is, melyeket ezen terhek árán megvásároltunk. Ha valakinek jól berendezett gazdasága van, mely nem csak a kezelési költséget fedezi, hanem még évenként bizonyos fölösleget is szolgáltat, akkor ezen birtokos is kénytelen ugyan, ha nem akarja jószágát elhanyagolni, minden esztendőben javításokra bizonyos befektetéseket tenni, de ezeknek fedezésére ott van a fölösleg és legrosszabb esetben egyik vagy másik kedvezőtlen évben megszorítja saját házi kiadásait. A ki azonban oly jószágot akar rendezni, mely évek hosszú során át teljesen el lett hanyagolva, a hol nem csak hogy semmi sem történt a jövedelem emelésére, hanem mesterséges uton minden elkövetett, a mi hátrányára válhatik, annál a dolog másképen áll; annak szüksége van egy erőyes elhatározásra, rendkívüli erőfeszítésre, annak kölcsön kell venni a megkívántató pénzt, még pedig a dolog természetére szerint, eleinte nem épen olcsó kamat mellett; de ha aztán a birtokos az így fölvevett pénzt észszerűen felhasználja, ha lidomosan gazdálkodik vele, évről évre emelkedni fog jószágának jövedelme, idővel maradni fog mindinkább nagyobbodó fölösleg adósságai visszafizetésére és az elhanyagolt jószágból lassanként virágzó birtok lesz, bár igaz, hogy az átmeneti időben roppant áldozatokra és sanyarú nélkülözésekre van szükség. Ily helyzetben vagyunk mi. Még 1848 előtt is Magyarországgal úgy bántak, mintha ez Ausztria gyarmata volna, melyet ki kell zsákmányolni, de melynek önálló virágzásra jutnia nem szabad. Az 1848 és 1849-iki események még kevésbé voltak alkalmasak arra, hogy ezen bajon segítsenek, mert a nemzet, mely lételeért és alkotmányos szabadságáért küzdött, sem időt, sem gondot nem fordíthatott anyagi érdekeinek előmozdítására. A szabadságharc szerencsétlen kimenetele után állami gazdaságunk vezetése elleneink kezébe került, a kik készakarva hanyagolták el Magyarország érdekeit, és csak 1867-ben, midőn ismét magunk rendelkezhetünk az ország sorsa fölött, kezdődött a javulás korszaka. Nem akarok azoknak részletezésébe bocsátkozni, melyek e tekintetben azóta történtek, mert ez nagyon hosszadalmas volna és különben is eléggé ismeretes, de arra kérem az urakat, vegyenek elő egy 20 év előtt készült mappát, vagy az akkori időből származó könyvet, mely Magyarország statisztikai leírását tartalmazza, vagy képviseljük csak egy pillanatra azt, hogy — csak egy dolgot említve — mind az a sok közlekedési eszköz, vasut, pósta, távírda stb. egyszerűen eltűnnék és gondolják meg, milyen volna akkor Magyarország helyzete. Azt mondják Önöknek folyvást, hogy ennyi meg ennyi százmillióval szaporodott az államadósság, ennyivel meg ennyivel magasabb az adó, de tessék ezzel szembeállítani azokat a tényezőket is, melyek azóta meg lettek alkotva, és melyek hathatósan segítik elő Magyarország felvirágzását. Nem szeretném Önöket a száraz számlételek halmszával untatni, de midőn az ellenzék azt mondja, hogy a terhek rendkívüli szaporodása dacára az államháztartás még sem rendeztetett, az országnak anyagi jóléte még sem mozdított elő, mégis kénytelen vagyok felhozni egy pár adatot, még pedig számokat, hiteles számokat, a melyeket semmiféle álokoskodással megdönteni nem lehet. Vegyük csak a vasutakat. Ót év alatt, ugyanis 1869-től 1873-ig nem kevesebb mint 3300 km. új vasut épült Magyarországon, úgy hogy 1873-ban volt a közös vasutaknak Magyarországra jutó része 2800, a tisztán magyarországi vasutak hossza pedig 3600, tehát összesen 6400 km., azaz majdnem ezer mérföld. Hát azt gondolja valaki, hogy ezeket nekünk ingyen építik? Megengedem, hogy sok hiba történt egyes vasutak irányára nézve; megengedem, hogy az ezen vasuti építkezésekre megkívántató pénzt, melynek kamatait az állam garantította, helyiely-közzel drága kamat mellett kellett

felvenni, de elvégre Magyarország legáltalább tagja volt az európai államoknak, melynek itthon kevés tapasztalata, künn kevés hitele volt, és utóvégre még a drágán épített vasutak is mégis megvannak és megtették jótékony hatásukat közvetlenül mind azokra a vidékekre nézve, a melyeket érintenek és közvetve az egész országra nézve. Hanem perazé, hogy mennyivel emelkedett mindazon föld- és házbirtok értéke, mely többé kevésbé a vasutak közelében fekszik, mennyivel többet nyert a kereskedő, midőn árút gyorsabban és olcsóbban továbbíthatja, szóval mindezen közvetett, de óriási előnyöket számokban kifejezni és a növekedett terhekkel szembe állítani, — arra a tisztelt ellenzék nem tudja magát elhatározni. Menjünk tovább! 1873-tól 1883-ig, tehát 10 esztendő alatt a tisztán magyarországi vasutaknak hossza fölemelkedett 5250 kilométerre, úgy hogy ma az összes magyarországi vasutak hossza 8000 km., tehát ismét 1600 kilométerrel több, ezek közt pedig — és ezt méltóztatnék figyelembe venni, mert ez egyik főforrása volt az államadósság emelkedésének és a terhek fokozódásának, — ezek közt, mondom, volt állami vasut, mely 1873-ban csak 900 kmt tett, 1883-ban 2927 km., a mihez még hozzájárulnak az állami kezelés alatt álló vasutak 223 kmtrel, úgy hogy az állam ma 3150 km. vasutal rendelkezik, a legújabb államosítások által pedig ezen hálózat folyó év végeig már a 4000 kmt is meg fogja haladni nem szólva ama felügyeleti jogról, melyet az állam a magánvasutakkal szemben gyakorol és nem szólva az úgy hívzem mindnyájunk által helyeselt törekvésről, hogy az állam a vasutak tarifáira ennél nagyobb befolyást biztosítson magának. Már csak ezen egy kimutatás megmagyarázza azt, hogy a közterheknek ezen idő alatt rendkívüli mértékben kellett szaporodni. De ez csak egy ága a közigazgatási tevékenységnek. Hány iskola, hány községtanács, hány egyéb közérdekű intézmény lett ez idő alatt megalkotva? Mind erre, uraim, pénz kell, még pedig sok pénz. Hogy ily körülmények közt, midőn a jelenlegi kormányunk nemcsak roppant terheket kellett átvenni a multból, hanem azokat még nem csekély mértékben szaporítani is a megkezdett munka kiegészítése céljából, hogy, mondom, a jelenlegi kormány mind ez ótaig az államháztartást teljesen nem rendezhette, az természetes; de nem is az a kérdés és nem is az a döntő, vajjon 10 vagy 12 évi kormányzás alatt sikerült-e az államháztartás rendezése és az egyensúly helyreállítása, hanem az, vajjon javult-e ezen idő alatt és jutul-e folyvást az államfinanctiák mérlege, vajjon javult-e általában az ország anyagi helyzete és ezen kérdésre, úgy hiszem, részrehajlás nélkül határozott igenpel kell felelni. A deficit évről évre alább szállott, ha pedig egyedül a rendes kiadásokat tekintjük, nem igen messze vagyunk az egyensúlytól, sőt az utolsó adófelvétel és a szeszadó átalakítása következtében nemcsakra talán el is érjük. Amaz urak, a kik oly keserű szemrehányásokat tesznek a kormányunknak, hogy az állam háztartását eddigelé teljesen nem rendezte, úgy látszik megfélekedtek arról, hogy saját soraikban vannak olyanok, a kik már a kormányon voltak és a kiknek e szerint alkalmuk lett volna államférfiai lépéseket tündököltetni. Miért nem létek akkor ezen alkalommal? És hol vannak azok a fényes tettek, a melyek arra jogosítanak őket, hogy utódaiknak szemrehányást tegyenek a miatt, mivel ezek, habár nagyon sokat tettek, de még nem tehettek meg mind azt, a mire szükség van, hanem megtették legalább annak nagy részét és minden esetre többet, mint elődjök. Vagy talán megfélekedtek ama 153 milliós kölcsönről, a melyre nem a mostani kormány kötött, de a melyet neki szomorú örökség gyanánt át kellett venni és a mely azon kívül, hogy majdnem nyolca százaléknyi kamatot kellett érte fizetni, még megszűnyitő, megalázó is volt annyiban, a mennyiben csak rövi néhány esztendőre és így is csak jelzőleg mellett adatott? Vajjon nem a mostani kormány volt-e az, a mely ezen drága és a melle megszűnyitő üzletet megszüntette? mely ennek helyébe előz a 6%-os aranyjardéket léptette és így legalább a tőkeörlelt terhéstől mentette meg bennünket, utóbb pedig ezen 6%-os reu átváltoztatta 4%-ra, a mi a tőkének névleges fölemelésével ugyan, — annak a tőkének, a melyet a jardékkölcsönösönél is sem fizetünk soha, de több mint két millióval leszállítja az kamatnak terhét, ama kamatót, melyet csakugyan minden esztendőben meg kell fizetni?

De az ellenzék szemrehányásaival szemben még egy kémerül fel, és ez a következő: hiszen az országos költség minden esztendőben hosszú tanácskozás tárgyát képezi a parlamentben, és miután az államháztartás egyensúlyának helyreállítása mégis csak két módon képzelhető, tudniillik a kiadások leszállítása és a bevételek szaporodása által; vajjon miért nem mondja az ellenzék ezen tárgyalások alkalmával, hogy minők a tétélek azok, a melyek luxus-cikket képeznek és a me

ismét el lehet hagyni, és ha az adók fölemelését perhorrescálják, hol vannak amaz egyéb források, a melyekből a hiányt fedezni lehetne? En addigelé ilyet nem hallottam, sőt nem egy alkalommal az ellenzék sorából merült fel egy-egy, megengedem magában véve teljesen jogosult, de mégis csak helyi és vidéki érdekek által indokolt indítvány, mely egyik vagy másik kiadási tételnek fölemelését célozta, és midőn egyik vagy másik befektetőre nézve egyesek részéről az a nézet nyilvánított, hogy ez magában véve hasznos lehet ugyan, de az ország jelenlegi pénzügyi helyzetében talán egy pár évre elhalasztandó, akkor az a többség, a mely ezen tetemes kiadásokat annak dacára is megszavazta, korántsem kizárólag Kormánypárti, hanem ellenzéki képviselők közül is állott.

Más szemrehányások is tettek úgy a kormánynak, mint a szabadelvű pártnak; nevezetesen azt mondták róluk — és ez is az anyagi kérdések körébe tartozik — hogy rosszul csinálták meg a kiegyezést Ausztriával, hogy meg kell buklatni ezt a kormányt és helyébe tenni olyat, mely a legközelebbi kiegyezésnél jobban fogja megóvni Magyarország érdekeit. E kérdéshez nem csak jogom van hozzászólni, mint bárki másnak, de kötelességem is, mert én az 1878-ki regnicolaris deputatiónk tárgyalásainak alkalmával a magyar deputatio előadója voltam. Nem akarok kiterjeszkedni ezen hosszadalmas alkudozások részleteire, sem arra a sok és nem mindig szelíd üzenetre, melyek közöttünk és az osztrákok közt váltattak, csak az eredményt akarom két szóval vázolni. Nincs az új kiegyezésben egyetlen egy pont, mely reánk nézve kedvezőlenebb volna, mint az, a melyet Deák Ferencz és Andrássy Gyula gróf aegise alatt Magyarország 1867-ben Ausztriával kötött, de igenis meg lett szüntetve egy kijelölt igazságtalanság, a mely Magyarországot évenként 3-4 millióval károsította. A quota és a vám- és kereskedelmi szövetség egyes határozmányai változatlanok maradtak, de igenis megváltoztattuk a restitutio elvét. Meltóztatnak tudni, hogy a cukor-, só- és szeszkivételnél a fogyasztási adó visszatértetik. Ezen visszatérítés a régibb kiegyezés szerint a vámjüvedelmekből fődötített és miután a vámjüvedelmek a közös kiadások fedezésére fordítottak, minden megrövidítésből, mely a vámjüvedelmet éri, Magyarországra 30% esik: ha tehát az adórestitutio a vámjüvedelemből fedeztetik, akkor ezen restitutióhoz Magyarország 30%-ot fizet hozzá. Ha már most Magyarország az annak idején fizetett és ily módon visszatérített fogyasztási adóból egy részére szintén 30%-ot élvezett volna, akkor nem lett volna semmi baj, tényleg azonban úgy állott a dolog, hogy Magyarország fogyasztási adó fejében sokkal kisebb összeget vett be, de annál nagyobb folyt az osztrák állami penztárba, mi te hát olyasmit voltunk kénytelenek visszatéríteni, a mit nem mi kaptunk, hanem mit az osztrákok bevettek. Ez igazságtalanságot sikerült reparálnunk és épen az új kiegyezés óta az adórestitutio már nem a quota arányában, hanem a tényleges bevételnek megfelelő arányban és a két állam közti leszámolás után történik, a mi Magyarországnak — a mint mondám — évenként 3-4 millió-bevételi többletet hoz. Ugy gondolom, hogy e változtatásért az utóbbi kiegyezés megalkotóit szemrehányás nem érheti.

De a kiegyezés alkalmával réndbhozunk még egy dolgot, a miről a t. ellenzék bölcsen hallgat. Meltóztatnak tudni, mennyi esztendőnk voltunk kitéve az osztrák nemzeti bank részéről mindaddig, míg a viszony e bank és Magyarország közt jogilag rendezve nem lett. A bank akkor szándékosan tett lehetőleg sok nehézséget, hogy bennünket e viszony rendezésére kényszerítsen. Önök t. Uraim, a kik közt annyi kereskedő van, bizonyosan még oly jól emlékeznek az akkori állapotokra, hogy azokat leírni teljesen szükségtelen. En akkor a képviselőházban is hozzászóltam ezen tárgyhoz és kifejezést adtam abbeli meggyőződésnek, hogy ha egyszer a Magyarország és a nemzeti bank közti viszony jogi alapra lesz fektetve, a banknak minden malitája meg fog szűnni, mert hiszen az ő törekvése az, hogy üzletet csináljon és akkor ő Magyarországnak annyi pénzt fog adni, a mennyit itt solid módon elhelyezni lehet és annyi főköt fog állítani, a mennyi a szükségletnek megfelel. Az ellenzék ezt hangosan tagadta. Már most kérem Önöket, t. Uraim, mondják meg Önök, kinek volt igaza? Hiszen Önök maguk is kaptak bank-főköt és így szóljanak hát, meg vannak-e elégedve az osztrák-magyar bank működésével? Nem teljesült-e az, a mit akkor előre mondtam? Az utolsó évi kimutatás szerint a magyar-kiszámi fióknál 1883-ban a helyi váltók, küldények és értékpapírok leszámítása fölment 6000 darabra 8 $\frac{1}{2}$ millió értékkel, e 6000 beszámlalás pedig 10 $\frac{1}{2}$ milliót tették. És tudják-e az urak, mennyi volt ebből a nyers jüvedelem? Az mindössze 77,000 forint volt és miután a kezelési költség 30,000 frtra frutt, e 10 $\frac{1}{2}$ milliónyi forgalom után a banknak maradt 47,000 frt tiszta jüvedelem. Vajon azt gondolják Önök, hogy egy önálló magyar bank mielőbb csinálhatta, vagy hogy ez egy ily csekély jüvede-

lemmel megelégedhetett volna? Hanem azt mondják, hogy áldozatot is hozunk, mert a 80 milliós bankadósságnak 30%-át magunkra vállaltuk. Igen, csak hogy nem mi fizetjük ezt az adósságot, hanem fizetetik az oly pénzből, a melyhez nekünk azelőtt soha semmi jogunk nem volt; tudniillik a bank arra kötelezte magát, hogy ha évi tiszta jüvedelme a 7%-ot meghaladja, akkor ő a többletnek csak felérését adja ki részvényeseinek, másik felét pedig ama 80 milliós adósság törlesztésére fordítja, és így azt az adósságot ő maga fizeti magának vissza. No t. Uraim, ha minden adósságunkat ily módon lehetne lerólni, akkor csakugyan gratulálhatnánk magunknak.

Talán nagyon is soká vettem igénybe Önöknek figyelmét, de az ember önkénytelenül is bőbeszédűvé lesz, ha oly kérdésekről van szó, melyek éveken, majdnem azt mondhatnám, évtizedeken át érett megfontolásának és elmélkedésének tárgyát képeztek. Még csak egy dologról szeretnék, még pedig lehetőleg röviden szólni, és ez az a szemrehányás, mely a kormánynak a közigazgatás dolgában tétetett. Igenis, én voltam egyike az elsőeknek, a kik azonnal az alkotmány-visszaállítás után és azóta folyvást azt hangoztatták: hogy közigazgatásunk rossz, és hogy ez képezi az ország bajainak egyik legfőbb forrását. De míg a mérsékelt ellenzék a választási mozgalom megindulásakor kiadott nyilatkozványában e bajt inkább az embereket teszi felelősökké, és annak kútfejét a rendszerben találom. Hiszen itt Zalá vármegyében, a melyről ország, világ tudja, hogy valóban példás közigazgatásnak örvend, itt nyíltan lehet szólni a dologról. Az ellenzék azt mondja, hogy a közigazgatási közegek nem fejezik ki az államszeme fenségét, nem az állami akarat magas pártatlanságát, hanem az uralkodó párt hatalmi érdekeit szolgálják és ezen szempontból kedveznek vagy üldöznek; sok helyen a tisztviselőt nem a hivatás lelkiismeretes betöltése, hanem a hatalomnak tett politikai szolgálatok szíriát itélik meg, és az utóbbiak fejében gyakran elnézés gyakorolótik nyilván való erkölcsi fogyatkozásokkal szemben is. Erre én azt mondom, — a mi első pillanatra talán kissé furcsán hangzik — hogy örvendétes volna, ha a baj csak ez volna; mert ha a hiba csak abban van, hogy a közigazgatási közegek nagyon is alávetik magukat a kormány akaratának, vagy hogy a kormány jogosultalan befolyást gyakorol e közegek működésére, akkor igen egyszerű volna a dolgon segíteni, és ha vagy a közigazgatási tisztviselők, vagy a kormány személyei változnak, a baj el volna hártva. Hanem, fájdalom, nem így áll a dolog, mert ismétlem, a hiba a rendszerben van és nem az emberekben. En, a ki másfél évtized óta a közigazgatási hivatalnokok kinevezése mellett küzdök, soha sem voltam csalódásban az iránt, hogy a kinevezett tisztviselők, aránylag kevés kivétellel ugyanazok lesznek, a kik most mint választott tisztviselők működnek, de meg vagyok győződve, hogy ezek közt más szellem fog aztán uralkodni, és hogy másképen fognak eljárni köteleységük teljesítésében. Nem az a baj, hogy a közigazgatási közegek ma nagyon is engedékenyek a kormány hatalommal szemben, hanem épen megfordítva: hogy a felelős kormánynak nagyon kevés hatalma van a választott tisztviselők felett, és ott, a hol csakugyan az áll ezékről, a mit én az ellenzék róluk mond, hogy nem teljesítik részrehajlatlanul köteleységüket, hanem bizonyos személyes tekintetek által vezéreltetnek, ott nem a kormányhatalom az, a mely előtt meghajlanak, hanem inkább azok a megyei klíkkék, melyek a restauratiónknál döntő befolyással bírnak, és a melyektől a választott tisztviselőknek sorsa függ. Ha azonban a municiális tisztviselők — a mit én épen nem hiszek, de a mit az ellenzék manifestuma állít — legalább nagy részben oly kevés önállósággal és lelkiismeretességgel bírnának, hogy a kormányhatalom kénye-kevére szerint rendelkezhetne velök, hiszen akkor furcsán hangzik, ha az ellenzék másfelől ebből azt következteti: miszerint a közigazgatás javításának érdekében a mostani kormánynak nem szabad tovább vinni Magyarország ügyeit; mert ezek a kevés önálló és kevés lelkiismeretes tisztviselők egy másik kormánnyal szemben épen oly engedékenyek és ép oly kevés scrupulosusok lesznek, és így a bajon kormányváltás által segítve nem volna, ha csak abból a föltevésből nem akarunk kiindulni, hogy csak a mostani kormány áll az oly feketéknek festett ördögök közül, az pedig, melyet a mérsékelt ellenzék helyébe tenni kíván, csupa angyalokat fog ültetni a ministeri bársonyszékekre.

De azzal, hogy a tisztviselők nem választatnak, hanem kineveztetnek, a kérdés még koránt sincs megoldva, mert nem csekélybb fontosságú a hivatalnokok fizetésének kérdése, mely égetővé vált azon hivatalnokokra nézve is, kik már jelenleg is kineveztetnek. Ma minden ember az anyagi jólétnek oly mértékét igényli, még pedig jogosan igényli, mely tehetségének, műveltségének, szorgalmának megfelel. Az államhivatalnokok a jólét ezen mértékét a legtöbb esetben nem élvezik; megmaradt a csekély fizetés

a régi időből, de nem maradt meg azon nimbus, mely ama régi időben az államhivatalnok állását környezte; a vitulus ma is sovány, de most még a titulus is az! Halom, hogy például itt Kanizsán egyik-másik hivatalnok, a kinek saját háza nincs (pedig fizetéséből egy sem szereshetett ilyen), kénytelen a város távolabbi részében lakást keresni, mely nagyon szerény, sokszor azonkívül még egészen kénytelen is és mind a mellett kétszer annyiba kerül, mint a mennyit az illetőnek lakbérilletménye tesz. És ettől az embertől azt kívánják, hogy jó kedvvel jöjjön hivatalába, ott egész passzióval neki fekdjék a munkának, ha a kísértés közeledik feléje, mint Ulysses utitársával feje, ólommal tömje be fülét, szóval, hogy anyagilag és erkölcsileg ő adja az államnak mindenét, míg az állam neki oly keveset ad, hogy abból az élet legmirívőbb szüksegeit sem fedezheti. Ezt én tarthatatlan állapotnak tekintem. Ha úgy találja a kormány vagy az országgyűlés, hogy az az apparatus, melyet 1867 óta berendeztünk, nagyon is luxuriosus és költséges — jó, húzzuk össze lassanként; ne csorbítsuk azon hivatalnokok jogait, kik már alkalmazva vannak, de ne töltsük be az elöleptetés által megürült alacsonyabb helyeket; hanem a kik már szolgálatban vannak, azoknak adjunk mivel emberekkhez méltó existenciát! Tudom, hogy ez sok pénzbe kerül, de hát azért mégis meg kell lennie! Ez okból Önök az én beszédemben megtagadják a ritásról sehol egy szót nem fognak találni, és a ki Önöknek oly programot terjeszt elő, mely egyfelől a hivatalnokok anyagi helyzetének javításáról, másfelől pedig az államkiadásoknál teendő megtakarításokról szól, annak szemébe mondhatja, hogy nem ószinte, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat nem akarja komolyan. Én ebben a tekintetben minden tartózkodás nélkül kimondom nézetemet. Én a legnagyobb súlyt fektetem rá, hogy a rendes államháztartásban mielőbb helyreállítsák az egyensúlyt és örömmel constátálom már eelőbb, hogy erre már a közel jövőben kilátásunk van, de ha arról van szó, hogy a hivatalnokok anyagi helyzetén legalább valamieskét segítsünk, én szívesen várok egykét évvel tovább az egyensúly helyreállítására. Mert csak is egy pár évről lehet szó, feltéve, hogy egyébként az eddigi takarékoság elvét el nem ejtjük, mert ha ma a rendes államháztartásban csak azért még nem áll helyre az egyensúly, mert a hivatalnokok illetményeinek javítására 1—2 milliót kell fordítanunk, az ország jövedelmeinek természetesen fokozódása néhány év múlva ezen 1—2 milliót fedezni fogja. Én megszavaztam az új parlamenti épület számára kívánt költséget és nem acceptáltam azon okoskodást, hogy mivel eddig a hivatalnokok érdekében nem történt semmi, tehát ne épüljön az a parlamenti palota sem; de most már megfordítom a dolgot és azt mondom: a pénzügyminister igen szépen kicirkalmozta, hogy a legújabb adóemelés és a szeszadó átalakítása épen annyit fog jövedelmezni, hogy a rendes államháztartásban még mutatózó 6 millió deficit eltűnjék, de annak dacára is magára vette az új parlamenti épület költségeit, a mi évenként 7—800,000 forintot fog tenni és így ismét valamivel távolabbra helyezi az egyensúly helyreállítását; vegye tehát magára azt a költséget is, a mely a hivatalnokok anyagi helyzetének legalább némi enyhítésére szükséges és én nem bánom, ha a rendes államháztartásban az egyensúly nem rögtön, sőt talán nem is 1—2, hanem csak 3—4 év múlva fog helyreállítani. Sajnálni fogom e halasztást, de midőn két baj közt választanom kell, választom ezen halasztást, melyet kisebb bajnak tekintek, mintha tovább tartana azon már nem is „cifra” nyomorúság, melyben ma főleg a kisebb hivatalnokoknak nagy része vergődik. A kezdeményezést természetesen nekik magoknak kell megragadniok; én részéről csak egy erőmmel úgy a törvényhozási tereben, mint a sajtó terén szívesen fogom támogatni ebbeli törekvéseiket, a meddig azok a méltányosság határain belül maradnak, de a mi ezen határon belül meglehető, az még fog történni; megteendő azt a kormány saját belátásából is, és ha a pénzügyi helyzetre való tekintet talán némileg félénkké tenné, pártja részéről a kellő batorítás nem fog hiányozni. Többet az ellenzék sem tehetne és ha ő többet ígérne, akkor jogosult volna azon gyanu, hogy nem is ő akar segíteni a hivatalnokokon, hanem azt akarja, hogy a hivatalnokok őt segítsék a jelenlegi kormány megbuktatására.

És itt ériuttettem azt a pontot, a mely az ellenzéki program valedjét képezi, mert ez ellenzék, midőn a finansziális bajokról szól, egy szóval sem mondja meg, mikép fogná ő ezeket orvosolni; midőn az Ausztriával fennálló viszonyunkat kritizálja, egy szóval sem mondja meg, mily irányban kívánja ezt átalakítani; midőn a vámközösséget csak föltétlenül akarja fentartani, egy szóval sem mondja meg, miben állának az általa felállítandó föltételek; midőn a közigazgatás jelen állapota ellen súlyos szemrehányásokat emel, egy szóval sem mondja meg, vajjon kívánja-e a mostani municipális rendszert és az azzal járó

tisztviselői választásokat fentartani, vagy pedig a kivézési rendszert elfogadni, ha pedig a mostani rendszert meg akarja tartani, mi módon hiszi létesíthetőnek azt, hogy e választott tisztviselők a municipiumban nagyobb befolyással bíró választóktól függetlenekké tétessenek. Mindezekről az ellenzéki program egy szót sem tartalmaz, hanem örökös refrainje az, hogy: „Carthagine esse delendam”, „a Tisza kormányt meg kell buktatni” és ugy hiszem, hogy az ellenzéki hitvallomásban mindenek előtt e dogma létezett és csak azután keresték össze ugy a hogy, az ennek igazolására szolgálható okokat. Én, t. Uram, semmiméjű kormánynak személyeibe nem vagyok szerelmes, de épen oly távol áll tőlem az azok elleni gyűlölet. Én soha rendszeres opposititót nem csináltam és nem fogok csinálni oly alkotmányos kormányhoz szemben, a mely két feltételnek megfelel, tudniillik először: hogy az 1867-ben megalkotott kiegyezés alapjára áll; annak elveit szüntén elfogadja; és másodsor: hogy az ország intézményeit szabadelvű irányban tovább fejleszteni hajlandó. A mely kormány e két föltételnek megfelel, annak megbuktatására én részéről okot nem látok, a mi nem zárja ki azt, hogy egyes kérdésekben, még pedig fontosakban is, a kormánytól eltérő nézetem lehetek, a mint voltam is több ízben és fogok alkalmasint lenni ezentől is. Ily esetekben nézetemnek nyílt kimondására is meg volt kellő bátorságom. De midőn válságos kérdésekkel állunk szemben, mindig meggondoltam azt, vajjon mi történik, ha a kormány megbukik; mert a szenvedély és elfogultság szavára halgatnunk ugyan magánügyeinkben, minthogy ezzel akkor csak magunknak ártunk és senki másnak, de midőn az ország ügyeiről van szó, nem elég azt mondani: csak ez a mostani kormány távolították el, a többi azután majd magától jön, hiszen nincs eset rá, hogy valamely országban, midőn egy ministerium megbukott, nem akadnak volna emberek, a kik mást alakítani tudtak volna. Igaz, és nálunk is fognának akadni, csak az a kérdés, hogy jobbakk volnának-e a mostaninál és vajjon a változásnak volna-e más ezéjja és eredménye, mint az, hogy egy pár embernek részben jogosult, de részben talán még jogosultnak sem mondható aspiratióját kielégíthetné, az országot pedig oly állapotba sodorná, a mely nemcsak a mostaninak minden hátrányaival bírna, hanem ennek előnyeit is nélkülöztetné velünk. Pedig az én nézetem szerint csakis ilyen eredménye volna a kormányváltozásnak, melyet az ellenzék előidézni kíván és azért én részéről, az általam jelzett határok közt, a mostani kormány fentartása mellett küzdök mindaddig, a míg ez az általam említett két feltételnek megfelel. Azt hiszem, hogy e tekintetben e kerület szabadelvű pártja velem egyetért, s a maga részéről sem lesz hajlandó többé-kevésbé tiszteltetelmőt, de jobbadán mégis csak személyes indokok által vezérelt politikát támogatni. Azonkívül — ámbár a helyi érdekek egymagok ily kérdésekben nem dönték — mégis azon nézetben vagyok, hogy épen a nagy-kanizsai kerület és különösen Nagy-Kanizsa városa ugy az ország, mint a maga érdekében eszelekszik, ha a kormány támogatásában részesíti. Tudom, hogy Kanizsának külön bajai is vannak, melyeket tulajdonképen senki sem okozott, hanem melyek mintegy történelmileg fejlődtek az által, hogy e város, sem a megyében, sem pedig ennek követségében az országban nem vergődhetett fel arra a jelentőségre, a mely lakosai számának, értelmiségének, szergalmának és vagyonának megfelel. Ennek oka pedig főleg abban keresendő, hogy ama termékeny csirák, a melyek itt kötségtelenül megvannak, nem részesültek a megfelelő gondozásban és így nem is fejlődhetek oly gyorsan és oly dúsan, a mint az kívánatos lett volna; ezen pedig meddő politikai viták, pártküldelemek, kormánybuktatások által segíteni nem lehet. A kezdemény-első sorban Önöket illeti t. Uram, de viszont a kormány kötelessége, a mennyire ez az ország érdekeinek károsítása nélkül lehetséges, Önöket ilyen kezdeményezésre felbatorítani, azt a mennyire csak lehet támogatni és így egyesült erővel az életrevaló város felvirágoztatását előmozdítani. Ez ügyben a közvetítés első sorban Önök országgyűlési képviselőjét illeti és ha szerencsém lenne Önök bizalma által megválasztani, iparkodni fognék a mennyire gyenge erőm engedi, e szép-feladatnak megfelelni; és minután a városnak és a kerületnek érdeke és jóléte, egyes lakosoknak érdekeitől és jólététől elválaszthatatlan, a hol csak lehet szívesen fogok szolgálatára lenni az egyes választó polgároknak is, a kik ügyeikben hozzám fordulnak. Elégedjenek meg ezzel az egyszerű ígérettel, melynek talán némi értéket ad az a tény, hogy 15 esztendő alatt, mert annyai ideig voltam országgyűlési képviselő, csak két kerületet képviseltem, 6 évig a községit és 9 évig a kerület helyit és ha elbizakodás nélkül mondhatom, hogy nem épen rossz emlékezet az, a melyet e kerületben hátrahagytam, ez Önöknek is némi biztosítékot nyújthat arra nézve, hogy talán azon harmadik kerületnek, a mely engem a jövő országgyűlésre megválasztana, sem fognék szűgyenére válni.